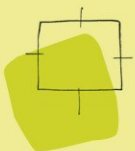

Bestemmingsplan Leeuwarden - Buitengebied

Gemeente **Leeuwarden**

VASTGESTELD

BügelHajema

Plek voor ideeën

Bestemmingsplan Leeuwarden - Buitengebied

V A S T G E S T E L D

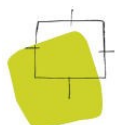
Inhoud

Toelichting + (separate) bijlagen +
planMER
Regels + bijlagen
Verbeelding

23 april 2014

Projectnummer 129.00.00.09.00

Ideeën voor een plek

Toelichting

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Plangebied	6
1.3	Geldende bestemmingsplannen	7
1.4	Doel van het nieuwe bestemmingsplan	8
1.5	Karakter van dit bestemmingsplan	9
1.6	Plan-m.e.r.	10
1.7	Verantwoording van het onderzoek	11
1.8	Leeswijzer	12
2	Huidige situatie en blik op de toekomst	15
2.1	Inleiding	15
2.2	Productiefunctie: landbouw	16
2.3	Ecologische functie: natuur	18
2.4	Omgevingsfunctie: landschap	19
2.5	Wonen	21
2.6	Niet-agrarische bedrijvigheid	21
2.7	Recreatie	22
2.8	Verkeer en infrastructuur	23
3	Beleid	27
3.1	Rijksbeleid	27
3.2	Provinciaal beleid	28
3.3	Regionaal beleid	37
3.4	Gemeentelijk beleid	38
4	Omgevingsaspecten	47
4.1	PlanMER	47
4.2	Geluidhinder	53
4.2.1	Wegverkeerslawaaï	53
4.2.2	Railverkeerslawaaï	55
4.2.3	Industrielawaaï	56
4.2.4	Luchtvaartlawaaï	57
4.3	Hinder van bedrijven	59
4.4	Luchtkwaliteit	60
4.5	Externe veiligheid	62
4.5.1	Toetsingskader	62
4.5.2	Verantwoording Groepsrisico	62
4.5.3	Eindconclusie	65

4.6	Ecologie	66
4.7	Bodem	66
4.8	Archeologie	68
4.9	Cultuurhistorie	72
4.9.1	Inventarisatie	72
4.9.2	Karakteristieke bouwwerken en monumenten	87
4.9.3	Beschermd dorpsgezicht	88
4.9.4	Conclusie	89
4.10	Water	89
4.11	Vliegbasis Leeuwarden	93
4.11.1	Hoogtebeperkingen	94
4.11.2	Munitiezonering	99
4.12	Kabels en leidingen	100
4.12.1	Hoogspanningsleidingen	100
4.12.2	380 kV-leiding	102
4.12.3	Hoofdwaterleidingen	103
4.12.4	Overig	103
5	Toelichting op het juridische systeem	105
5.1	Regels	105
5.2	Toelichting op de bestemmingen	106
5.3	Agrarisch	106
5.4	Bedrijf	113
5.5	Detailhandel - Tuincentrum	114
5.6	Maatschappelijk	114
5.7	Natuur	115
5.8	Recreatie	115
5.9	Sport - Manege	116
5.10	Verkeer	116
5.11	Water	117
5.12	Wonen	118
5.13	Leidingen	120
5.14	Waarden	121
5.14.1	Waarde - Archeologie	121
5.14.2	Waarde - Beschermd dorpsgezicht	122
5.14.3	Waarde - Cultuurhistorie	122
5.14.4	Waarde - Monumentale bomen	122
5.14.5	Waarde - Natuur	122
5.15	Algemene aanduidingsregels	123
5.15.1	Geluidzones	123
5.15.2	Luchtvaartverkeerszones	123
5.15.3	Veiligheidszones	124
5.15.4	Vrijwaringszones	124

6	Uitvoerbaarheid	127
6.1	Algemeen	127
6.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	127
6.3	Grondexploitatie	127
6.4	Economische uitvoerbaarheid	128
7	Raadsvaststelling	129

Bijlagen

Bijlage 1:	Geluidsberekeningen wegverkeerslawaa
Bijlage 2:	Akoestisch onderzoek railverkeerslawaa
Bijlage 3:	Luchtkwaliteit
	- Luchtkwaliteitsberekeningen met nibm-tool
	- Aanvullende luchtkwaliteitsberekening
Bijlage 4:	Cultuurhistorische inventarisatie ten behoeve van het bestemmingsplan Leeuwarden -Buitengebied
Bijlage 5:	Lijst karakteristieke bouwwerken
Bijlage 6:	Watertoets
Bijlage 7:	Reactienota Overleg en Inspraak
Bijlage 8:	Reactie- en antwoordnota zienswijzen
Bijlage 9:	Raadsvoorstel en -besluit
Bijlage 10:	Publicatietekst

PlanMER

Toetsingsadvies Commissie voor de m.e.r.

Separaat toegevoegd:

- Akoestisch onderzoek: Planstudie N31 Haak om Leeuwarden
- Luchtkwaliteitsonderzoek ontwerptractébesluit N31 Haak om Leeuwarden en bijbehorende Oplegnotitie

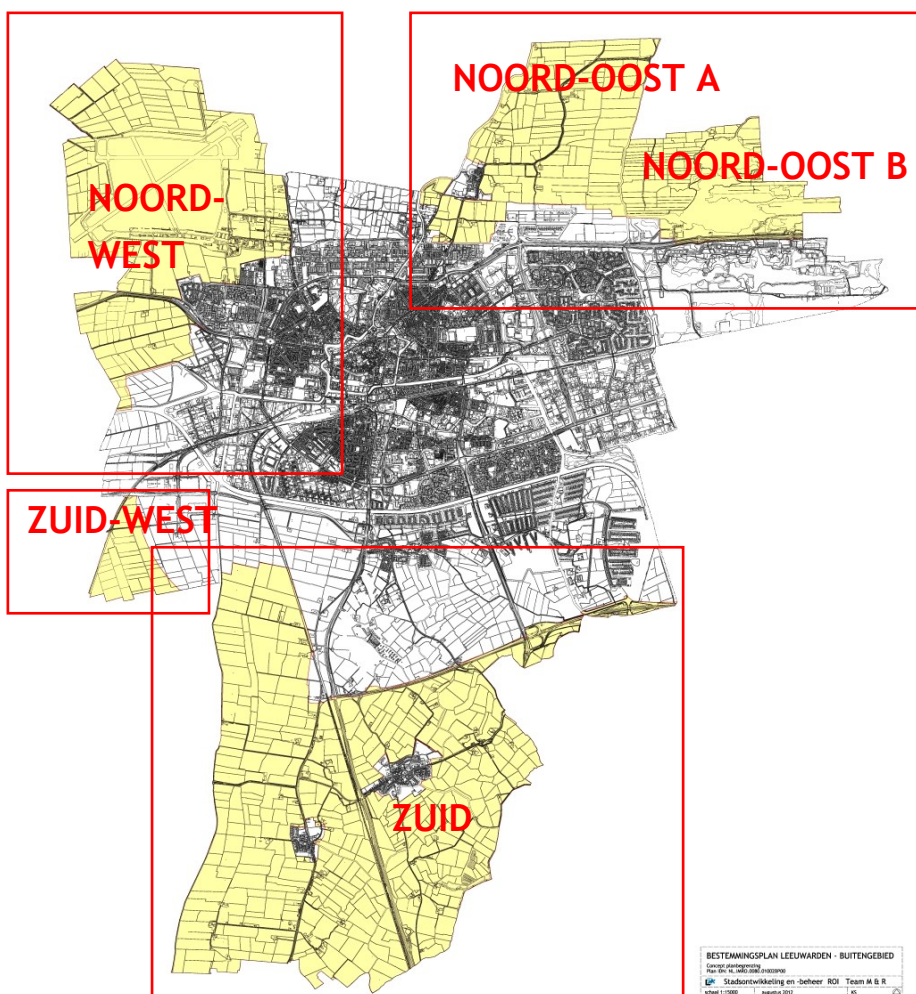
Inleiding

1.1

Aanleiding

Sinds de invoering van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) in 2008 is de wettelijke verplichting voor gemeenten ingesteld om bestemmingsplannen actueel te houden. Op grond van de in deze wet opgenomen actualiseringsplicht, mogen bestemmingsplannen vanaf 1 juli 2013 niet ouder dan 10 jaar zijn.

Figuur 1. Deelgebieden in plangebied

Het huidige bestemmingsplan Buitengebied¹ is op 17 november 2003 vastgesteld en op 22 juni 2005 onherroepelijk geworden (uitspraak Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State). Dit betekent dat uiterlijk 22 juni 2015 het bestemmingsplan geactualiseerd moet zijn (artikel 9.1.4, lid 4 Invoeringswet Wet ruimtelijke ordening).

1.2

Plangebied

De gemeente Leeuwarden ligt in het noorden van de provincie Fryslân en wordt als gemeente omringd door de gemeenten Menameradiel, Leeuwarderadeel, Tytsjerksteradiel, de voormalige gemeente Boarnsterhim en Littensera diel. Behalve de Friese hoofdstad Leeuwarden liggen binnen de gemeentegrenzen nog een aantal andere woonkernen (dorpen en buurtschappen).

Ten noordoosten van de stad Leeuwarden vinden we de woonkernen Lekkum, Miedum en Snakkerburen. Ten zuiden van de stad liggen Wytgaard, Wirdum en Swichum. Voor de meeste van deze woonkernen is al een apart bestemmingsplan opgesteld, evenals voor de zuidelijke stadsuitbreidingen, diverse industrie- en bedrijventerreinen, het Leeuwarder Bos en recreatiegebied de Groene Ster. Omdat deze gebieden - waaronder ook de Zuidlanden, bedrijventerrein Newtonpark en het plangebied van de Haak om Leeuwarden - reeds een eigen bestemmingsplan hebben, vallen deze gebieden niet onder dit bestemmingsplan voor het buitengebied.

De ligging van het plangebied van voorliggend bestemmingsplan is op de topografische kaart voorafgaand aan deze toelichting weergegeven. Figuur 1 maakt dit ook inzichtelijk, naast de verschillende deelgebieden die in deze figuur in het plangebied worden onderscheiden.

In dit bestemmingsplan voor het buitengebied zijn delen van het buitengebied binnen de grenzen van de gemeente opgenomen die thans niet zijn geregeld in bestemmingsplannen voor dorpsbebouwing, bedrijventerreinen, stadsuitbreidingen en natuur- en recreatieterreinen.

---

¹ Het betreft het bestemmingsplan Buitengebied met bijbehorend plangebied van de gemeente Leeuwarden zoals die bestond voor de fusie met een deel van de gemeente Boarnsterhim op 1 januari 2014. Daar waar in voorliggend bestemmingsplan wordt gerefereerd aan het buitengebied wordt derhalve het buitengebied bedoeld zoals dat voor de fusie aanwezig was.

Wat overblijft als plangebied voor dit bestemmingsplan zijn de volgende gebieden (zie tevens figuur 1):

1. Deelgebied Noord-West (Leeuwarder Nieuwlanden)

Het eerste deelgebied - hier gemakshalve aangeduid als de Leeuwarder Nieuwlanden - ligt ten (noord)westen van de stad. In het westen en noordwesten grenst dit deelgebied aan de gemeente Menameradiel. In het noorden en noordoosten wordt het gebied afgebakend door de gemeentegrens met Leeuwarderadeel. Ten oosten en ten zuiden grenst het deelgebied onder andere aan bestemmingsplangebieden behorende bij de bebouwde kom van Leeuwarden en aan enkele bedrijventerreinen. Een groot gedeelte van dit deelgebied is in gebruik als terrein van de militaire vliegbasis.

2. Deelgebied Zuid-West (Boksumer Nieuwland)

Dit naar oppervlakte kleinste gebied, aangeduid als Boksumer Nieuwland, ligt ten zuidwesten van de stad en wordt begrensd door de spoorlijn van Leeuwarden naar Sneek-Stavoren in het westen, het tracé van de huidige N31 en het water van de Boksumer Soal in het noorden, het tracé van de toekomstige zogeheten Haak om Leeuwarden in het oosten, en ten zuiden door de gemeentegrens met Littenseradiel.

3. Deelgebied Zuid (Wirdum, Swichum, Wytgaard e.o.)

Het naar oppervlakte grootste gebied - Wirdum, Swichum, Wytgaard en omgeving - wordt in het westen, zuiden en oosten afgebakend door de gemeentegrenzen met de omliggende gemeenten Littenseradiel en Boarnsterhim. De noordgrens wordt gevormd door de noordkant van de Haak om Leeuwarden, de Wâldwei en, met een sprong langs de spoorlijn Leeuwarden-Heerenveen, door (globaal) het verlengde van de Piskhoarnedyk. De dorpskernen van Wirdum en Wytgaard maken geen onderdeel uit van het onderzoeksgebied.

4. Deelgebied Noord-Oost A (Lekkum, Miedum, Snakkerburen e.o.)

Het noordoostelijk plangebiedsdeel heeft landschappelijk gezien met twee zones (A en B) te maken. De begrenzing van deelgebied Noord-Oost A wordt in het westen gevormd door de Dokkumer Ie, in het noorden door de gemeentegrens met Tytsjerksteradiel en in het oosten door het Alddeel/De Moark. De zuidgrens van deelgebied Noord-Oost A wordt van west naar oost globaal bepaald door de Bonkefeart en de noordgrens van de nieuwe wijk Blitsaerd.

5. Deelgebied Noord-Oost B: Grutte Wielen e.o.

Dit laatste deelgebied ligt net als het vierde deelgebied in het noordoosten van de gemeente Leeuwarden. Het wordt begrensd door de waterloop het Alddeel/De Moark in het westen, de Groningerstraatweg in het zuiden en de gemeentegrens met Tytsjerksteradiel. Naar schatting een derde van dit deelgebied bestaat uit het water van het plassengebied de Wielen, bestaande uit de Grutte Wielen, het Houtwiel en het Sierdswiel.

1.3

Geldende bestemmingsplannen

Voorliggend bestemmingsplan vormt grotendeels de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied uit 2003. De grenzen van het plangebied komen echter niet geheel overeen met de grenzen van het eerdere bestemmingsplan voor het landelijke gebied. Door grenscorrecties zijn namelijk nu versnipperd

overgebleven delen van verschillende oude bestemmingsplannen eveneens meegenomen. In tabel 1 is een overzicht gegeven van de bestemmingsplannen die met dit plan worden herzien.

Tabel 1. Plannen die met dit bestemmingsplan worden herzien

Bestemmingsplannen	Vastgesteld	Goedgekeurd
Buitengebied	17-11-2003	01-06-2004
Rijksweg 31 (Wâldwei)	17-05-1999	02-11-1999
Buitengebied 1970	08-01-1973	21-02-1974
Westeinde 1970	05-06-1972	04-07-1973
Menaldumadeel Uitbreidingsplan In Hoofdzaak	24-02-1940	20-03-1941

Voorliggend bestemmingsplan is in hoge mate actualiserend van aard. Ruimtelijke ontwikkelingen die reeds in bovengenoemde geldende bestemmingsplannen werden toegelaten, zijn in dit bestemmingsplan gecontinueerd.

Naast de hiervoor genoemde plannen zijn ook de verschillende ruimtelijke besluiten die het afgelopen decennium in het plangebied zijn genomen (vrijstellingsprocedures, wijzigingsplannen, projectbesluiten, afwijkingsbesluiten, etc.) in voorliggend bestemmingsplan verwerkt.

1.4

Doel van het nieuwe bestemmingsplan

Wat goed werkt, wordt behouden

Ten aanzien van het te voeren ruimtelijk beleid wordt zoveel als mogelijk aangesloten op de mogelijkheden zoals die reeds zijn geboden in het voorgaande bestemmingsplan Buitengebied. Op een aantal onderwerpen is dit niet mogelijk of wenselijk, door bijvoorbeeld gewijzigd beleid en eisen die tegenwoordig vanuit wetgeving worden gesteld. Daar zal het beleid dus zijn aangepast op het nieuwe beleidskader en de nieuwe wet- en regelgeving.

Systematiek van bestemmen

De Wro stuurt aan op een functionele manier van bestemmen. Voor de actualisatie is daarom, evenals het voorgaande plan, het toekennen van bestemmingen per hoofdfunctie gehanteerd (zoals 'Agrarisch', 'Wonen', 'Bedrijf', etc.) met een nadere differentiatie door middel van aanduidingen. Het op maat toekennen van bestemmingsvlakken is uitgangspunt. Het bestemmingsplan sluit daarmee qua systematiek ook aan bij andere recent geactualiseerde bestemmingsplannen in de gemeente.

Provinciale Verordening Romte Fryslân

Een belangrijk verschil met het voorgaande bestemmingsplan Buitengebied is dat de Provinsje Fryslân de Provinciale Verordening Romte Fryslân heeft opgesteld. Deze verordening kent strakkere regels ten behoeve van de borging van ruimtelijke kwaliteit. De provincie heeft onder meer bepaald dat gemeenten in

plannen voor het landelijk gebied duidelijkheid moeten geven over hoe de ruimtelijke kwaliteit van het landschap gewaarborgd wordt. Dit is in voorliggend bestemmingsplan betrokken.

1.5

Karakter van dit bestemmingsplan

Het gebied zoals dat voor dit bestemmingsplan is begrensd, is de komende tijd niet onderhevig aan nieuwe stedelijke ontwikkelingen. Die zijn namelijk buiten het plangebied gelaten en liggen dicht bij de stad. Het bestemmingsplan is dan ook in belangrijke mate een plan voor agrarisch productiegebied met enige verspreid liggende woonfuncties en niet-agrarische bedrijvigheid.

Overigens zijn de werkzaamheden rondom de “Haak om Leeuwarden” thans in volle gang. In juridische zin is dit evenwel geen nieuwe stedelijke ontwikkeling, aangezien de ruimtelijke procedure hiertoe reeds is doorlopen en besluitvorming hieromtrent reeds heeft plaatsgevonden.

Dit bestemmingsplan is derhalve in beginsel een op beheer gericht plan en conserverend van aard. Het bestemmingsplan is bedoeld voor het bieden van een planologisch-juridische basis voor vooral de bestaande functies in het buitengebied. Dit betekent dat het plan in de eerste plaats rechtszekerheid biedt aan bestaande functies. Een bestemmingsplan dat hoofdzakelijk is gericht op beheer voldoet hier voor.

Het landelijk gebied is daarnaast in het algemeen een hoog-dynamisch gebied, waar schaalvergroting, verbreding en functieverandering op agrarische erven het meest prominent is. Dat is in het buitengebied van Leeuwarden ook het geval en wellicht explicieter dan in landelijke gebieden die niet zo dicht bij een stad zijn gelegen. Het landelijk gebied rondom de stad is immers het overloopgebied waar stedelijke en landelijke functies steeds meer met elkaar verweven worden.

Op grond van bovenstaande bestaat met dit bestemmingsplan onder voorwaarden ruimte voor functieveranderingen én voor innovaties en schaalvergroting binnen de landbouw. De in dit bestemmingsplan opgenomen ontwikkelingsmogelijkheden kunnen worden aangewend om de bestaande functies in het landelijke gebied aan te passen zodat ze de komende 10 jaar weer goed mee kunnen. Dit leidt tot versterking van de dynamiek en de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied van Leeuwarden.

1.6

Plan-m.e.r.²

Dit bestemmingsplan is kaderstellend voor een aantal m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten. Bij de voorbereiding van het bestemmingsplan moet derhalve een plan-m.e.r.-procedure worden doorlopen.

Een plan-m.e.r. is een in de Wet milieubeheer (Wm) vastgelegde procedure waarmee voor de m.e.r.-(beoordelings)plichtige onderdelen van het plan op basis van een zekere bandbreedte de milieugevolgen worden beoordeeld. De uitkomsten van het MER moeten bij de vaststelling van het bestemmingsplan worden betrokken. In paragraaf 4.1 wordt ingegaan op de uitkomsten van de plan-m.e.r. Het planMER is als separate bijlage bij deze toelichting opgenomen. In het navolgende is kort de procedure weergegeven en wordt ingegaan op de passende beoordeling.

Procedure

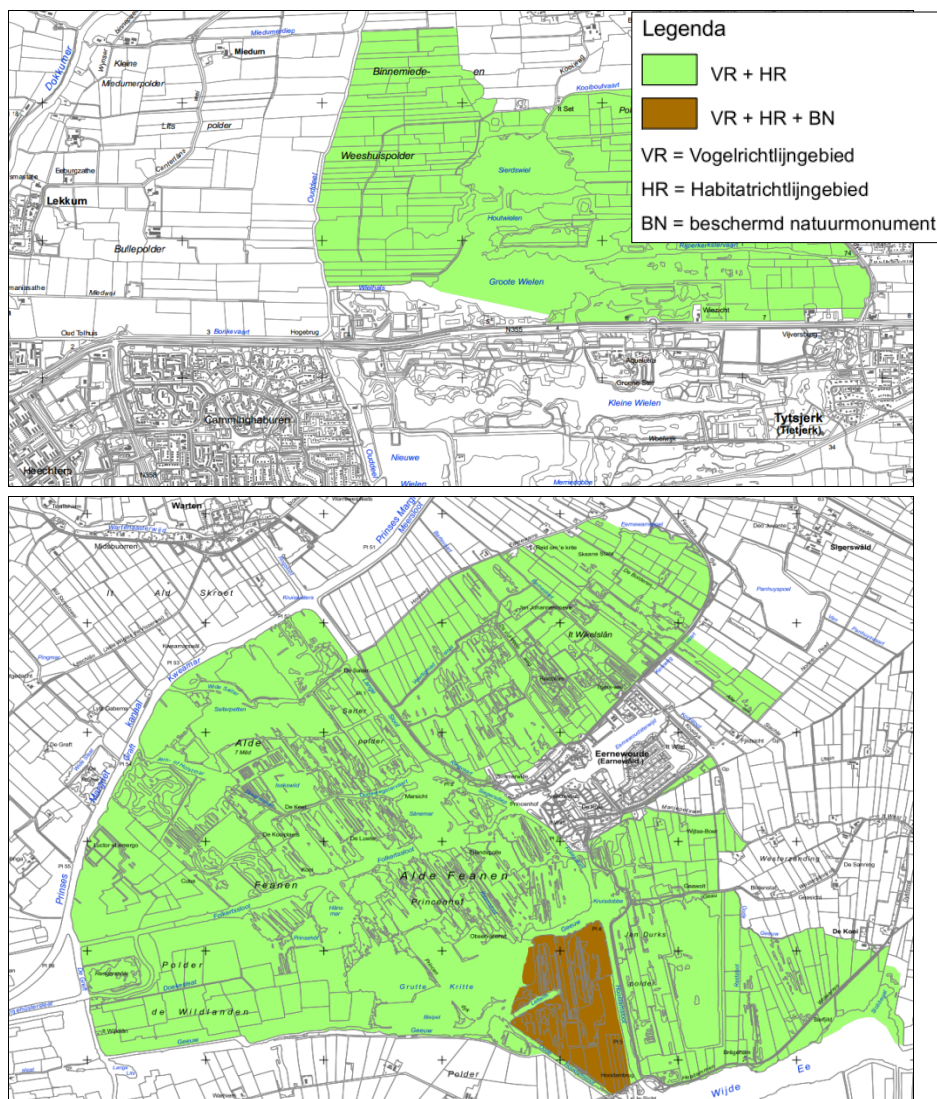
De plan-m.e.r.-procedure is gestart door middel van het uitbrengen van de Notitie Reikwijdte en detailniveau. In deze notitie is aangegeven hoe het planMER zal worden opgesteld en tot welke onderwerpen het is beperkt.

Vervolgens is het planMER opgesteld. De uitkomsten van het planMER zijn bij het opstellen van het ontwerpbestemmingsplan betrokken. Bij de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan is het planMER toegevoegd. De notitie Reikwijdte en detailniveau is als bijlage bij het planMER opgenomen.

Op de terinzagelegging van het planMER is één zienswijze binnengekomen. Deze is besproken in bijlage 8 bij deze toelichting. Tevens heeft de commissie voor de m.e.r. een positief toetsingsadvies gegeven op de uitgevoerde planMER. Het advies is, net als de planMer, als bijlage bij deze toelichting opgenomen. Naar aanleiding van het positieve advies van de Commissie voor de m.e.r., de ingediende zienswijze en voortschrijdend inzicht door recente jurisprudentie is de regeling, zoals die is opgenomen in artikel 3, lid 3.4 sub a, enigszins aangepast. De aanpassingen zijn besproken in bijlage 8 bij deze toelichting en tevens verwerkt in artikel 3, lid 3.4, sub a van de regels en paragraaf 4.1 van voorliggend bestemmingsplan.

---

² **Begrippenkader:** m.e.r. = milieueffectrapportage (de procedure); m.e.r. voor plannen (plan-m.e.r.) = de m.e.r.-procedure voor plannen die een kader stellen voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten; m.e.r. voor besluiten (besluit-m.e.r) = procedure voor besluiten die bij de wet m.e.r.-plichtig zijn; MER = milieueffectrapport (het rapport).

Figuur 2. Natura 2000-gebied Groote Wielen (boven) en De Alde Feanen (onder) (bron: Ministerie van ELI³, 2012)

Passende beoordeling

Naast de plan-m.e.r.-procedure dient in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Dit vanwege verwachte effecten van het bestemmingsplan op Natura 2000-gebieden. De passende beoordeling is als bijlage bij het planMER opgenomen.

1.7

Verantwoording van het onderzoek

Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) bepaalt in artikel 3.1.6 dat het bestemmingsplan vergezeld gaat van een toelichting, waarin onder meer de uitkomsten van het met toepassing van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuurs-

³ Economische zaken, Landbouw en Innovatie.

recht (Awb) verrichte onderzoek zijn vermeld. Het gaat hier om het onderzoek naar de bestaande situatie in het plangebied.

In het kader van deze onderzoeksplicht is een bureaustudie gedaan naar alle bebouwde percelen in het plangebied. Hiertoe zijn de digitale bestanden bestudeerd die binnen de gemeentelijke organisatie beschikbaar zijn en voor dit doel gebruikt mogen worden. Het betreft de gegevens voor zover die in begin 2012 bekend waren, uit:

- de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA);
- de milieuvergunningen die in het kader van de Wet milieubeheer of de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) voor de activiteit milieu zijn verleend en de meldingen op grond van het Besluit landbouw milieubeheer;
- gegevens uit de administratie die in het kader van de Wet onroerende zaakbelasting (Woz) zijn verzameld;
- de geldende bestemmingsplannen;
- de Grootchalige Basiskaart Nederland (GBKN);
- het kadaster;
- de luchtfoto die de actuele situatie van het buitengebied van Leeuwarden weergeeft.

1.8

Leeswijzer

Overeenkomstig het Bro vormt de toelichting een onderbouwing voor het feitelijke bestemmingsplan, bestaande uit een verbeelding (ook wel plankaart) en regels. De opbouw van deze toelichting is als volgt:

- Na deze inleiding gaat hoofdstuk 2 nader in op de huidige en toekomstige functionele en de ruimtelijke structuur.
- Hoofdstuk 3 behandelt het relevante beleid op rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau.
- De rapportage van omgevingsaspecten uit oogpunt van milieu en planologie is in hoofdstuk 4 opgenomen. Omdat het hier gaat om een in hoofdzaak conserverend bestemmingsplan, is de onderzoeksverplichting beperkt. Wel is in de omgeving sprake van een scala aan milieufactoren zoals vlieglawaaai, industrielawaaai, verkeerslawaaai, munitieopslag en externe veiligheid. Vanzelfsprekend is hier in dit bestemmingsplan aandacht aan besteed, alsook aan de meer algemene thema's zoals ecologie, archeologie, cultuurhistorie en water. Ook de planMER is in hoofdstuk 4 behandeld.
- In hoofdstuk 5 is de beschrijving van het juridische systeem, de verschillende bestemmingen en de procedure van het bestemmingsplan opgenomen.
- De economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid is tot slot in hoofdstuk 6 aangetoond.

- In hoofdstuk 7 is nader ingegaan op de vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad.

Huidige situatie en blik op de toekomst

2.1

Inleiding

Het buitengebied van de gemeente Leeuwarden is bijzonder in relatie tot buitengebieden in een meer landelijke setting. Het Leeuwarder buitengebied betreft een stadsrandgebied waar meerdere functies naast de agrarische hoofdfunctie een plek hebben gevonden (zoals de recreatie- en natuurontwikkeling rondom de Grutte Wielen en de militaire bedrijvigheid rondom de vliegbasis).

Bij de beschrijving van de huidige situatie in het hiernavolgende is vooral uitgegaan van de functionele benadering. Daarbij is ervan uitgegaan dat in een plangebied diverse functies voorkomen, zoals de agrarische en ecologische functie en woon-, werk- en verkeersfuncties. Al die activiteiten dienen een plaats en zo nodig ontwikkelingsruimte te krijgen. Er is een onderscheid te maken tussen functies die een sterke relatie met het buitengebied hebben ('basisfuncties') en de functies die minder sterk aan het buitengebied zijn gebonden ('toegevoegde functies').

De basisfuncties zijn:

- de productiefunctie: landbouw;
- de ecologische functie: het onderlinge samenspel tussen biotische en abiotische factoren;
- de omgevingsfunctie: de betekenis die het landschap heeft voor het menselijk welzijn (culturele ontwikkeling, herkenbaarheid, eigenheid).

Tot de toegevoegde functies behoren:

- wonen;
- niet-agrarische bedrijvigheid;
- recreatie;
- verkeer en infrastructuur.

Van de voornoemde functies is de ecologische over het algemeen een tamelijk 'stabiele' functie met relatief weinig veranderingen. Bovendien verlopen deze gestaag. Er kunnen echter ook meer dynamische ontwikkelingen optreden, zoals vormen van gestuurde natuurontwikkeling. Veranderingen in de omgevingsfunctie (het landschap) komen steeds vaker voor; ze kunnen soms in een relatief hoog tempo plaatsvinden.

Bij de overige ‘dynamische’ functies (als landbouw, recreatie, verkeer en infrastructuur) doen zich veel en meestal snelle maatschappelijke ontwikkelingen voor. Bovendien is er ook in toenemende mate sprake van druk op delen van het buitengebied door deze nieuwe functies.

In het navolgende is de huidige functionele en ruimtelijke structuur van het landelijke gebied van Leeuwarden geschetst. Op het landschap als omgevingsfunctie is in voorgaande paragrafen reeds voldoende ingegaan.

2.2

Productiefunctie: landbouw

ONTWIKKELING

De landbouw vormt in het buitengebied van Leeuwarden tot op de dag van vandaag een zeer belangrijke functie. Daarbij is de rundveehouderij bepalend. De ontwikkelingen in de landbouw in de naoorlogse decennia hebben een sterke samenhang vertoond met de economische groei die destijds optrad. De Nederlandse landbouw is daarbij geconfronteerd met tal van technische en marktontwikkelingen (onder meer marktliberalisering sinds de jaren '50 van de vorige eeuw en Europese marktregulering door middel van richtprijzen, garanties en interventieprijzen). In dit kader en door het voortgaande mechanisatieproces is uit bedrijfseconomische overwegingen een toenemende drang naar expansie, intensivering, productiviteits- en bedrijfsvergroting van de agrarische bedrijven ontstaan. Binnen de agrarische sector komt dientengevolge een voortschrijdend proces van schaalvergroting voor, dat ertoe leidt dat bedrijven verdwijnen, maar ook dat er bedrijven doorgroeien. Bij schaalvergroting in de landbouw kan worden gedacht aan een toename van zowel de bedrijfsbebouwing, groter wordende landbouwmachines, een grotere veestapel alsook de toename van het totale areaal aan cultuurgronden ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering. Het proces van schaalvergroting doet zich in alle geledingen van de agrarische sector voor.

Al met al groeide de Nederlandse agrarische sector na de Tweede Wereldoorlog uit tot één van de meest vooraanstaande in de wereld. Dat werd mogelijk door het hoge kennisniveau van de agrariërs, de constante en hoge kwaliteit van de producten, de goede marktorganisatie en de open markt binnen de EU. De laatste jaren verandert er echter het nodige, zowel door ontwikkelingen in het Europese beleid, alsook door de eisen die op het gebied van milieu, kwaliteit en dierenwelzijn worden gesteld.

Ging het schaalvergrotingsproces in het verleden vaak tamelijk gelijkmatig door aankoop van steeds één of enkele percelen grond, tegenwoordig is ook vaak sprake van een complete schaalsprong. Door overname van een ander (inmiddels ook tamelijk groot) bedrijf groeien agrarische bedrijven tegenwoordig vaak schoksgewijs. Momenteel staat een deel van de agrarische bedrijven voor de keuze van bovengenoemde schaalsprong, een ander deel zoekt het juist in het kleine hobbybedrijf en diverse overige bedrijven staan voor de

keuze om te stoppen of toch door te gaan. Voorgaande betekent overigens niet dat de landbouw in het landelijke gebied het onderspit delft. De agrarische bedrijven die stoppen laten ruimte voor agrariërs die verder willen en mee willen gaan in de schaalvergroting die op dit moment soms met sprongen tegelijk gaat.

Een andere ontwikkeling die zichtbaar is, betreft de verbreding van bedrijfsactiviteiten van agrariërs; de zogenaamde verbrede landbouw. De verbrede landbouw betreft agrarische bedrijven die naast de agrarische productietak ook andere activiteiten in de vorm van nevenfuncties uitvoeren. Een vorm hiervan is de multifunctionele landbouw, waarbij de focus ligt op een maatschappelijk doel dat wordt beoogd. Gedacht kan worden aan zorglandbouw, agrarische kinderopvang, educatie, recreatie, productie en verkoop van streekproducten en agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Daarnaast krijgen andere, innovatieve functies een kans. Denk daarbij aan innovaties binnen de landbouw als de kenniscampus (DairyCampus) nabij proefboerderij Nij Bosmazathe ten zuiden van de stad of de voorgenomen ontwikkeling van een koeientuin aan het Schapedijkje, nabij de vliegbasis en de wijk Westeinde.

De agrarische karakteristiek van het landelijk gebied van Leeuwarden wordt met name bepaald door de grondgebonden rundveehouderij. Deze vormt in Leeuwarden een belangrijke en economisch krachtige sector. Op basis van gegevens van het CBS⁴ kan de situatie van de landbouw in het plangebied nader worden omschreven.

HUIDIGE SITUATIE

In 2000 waren in de gehele gemeente Leeuwarden (buitengebied, dorpen en stad) 88 agrarische bedrijven gevestigd. In 2011 betrof dit een aantal van 64. De (grondgebonden) rundveehouderij is hierin verreweg de belangrijkste agrarische bedrijfstak (65 in 2000, 42 in 2011). De overige bedrijfstypen komen in mindere mate voor. Het gaat daarbij om akkerbouwbedrijven, tuinbouw (op open grond en onder glas) en overige graasdierhouderijen (geiten, schapen, paarden en pony's). Er komt één intensieve veehouderij in de gemeente voor, namelijk aan de Brédyk 185 te Wirdum. Het aantal agrarische bedrijven heeft overeenkomstig het landelijke beeld in de afgelopen decennia een behoorlijke afname te zien gegeven. Zo is het aantal agrarische bedrijven ten opzichte van 1980 meer dan gehalveerd. Destijds waren er nog 138 agrarische bedrijven.

Het agrarisch grondareaal is het afgelopen decennium verder teruggelopen, van 3.118 hectare cultuurgrond in 2000 naar 2.897 hectare in 2011. Dit is mede te wijten aan de stedelijke uitbreidingsontwikkelingen van Leeuwarden. Wat

GRONDAREAAL EN -GEBRUIK

---

⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek. Het landelijke gebied van Leeuwarden wordt in de CBS-gegevens onder meer gevormd door de gebieden 'Buitengebied Noordwest', 'Buitengebied Wirdum', 'Buitengebied Wytgaard', 'Buitengebied Lekkum en Miedum', 'Swichum' en 'Grote Wielen'.

het grondgebruik betreft, is het landelijk gebied grotendeels als grasland in gebruik, te weten 2.819 hectare. Akkerbouw komt met 75 hectare nauwelijks voor, maar is vergeleken met 2000 verdubbeld. Deze toename van het aandeel akkerbouwgrond wordt veroorzaakt door de teelt (al dan niet onder folie) van maïs als veevoeder.

AGRARISCHE
BEDRIJFSGROOTTE

Landbouwkundig gezien werd de grootte van een agrarisch bedrijf tot 2011 uitgedrukt in zogenaamde NGE's, een afkorting voor Nederlandse Grootte Eenheid. Aangezien de Europese Unie van deze systematiek is afgestapt, wordt in de ruimtelijke ordening thans teruggegrepen naar het bestuderen van het areaal landbouwgrond in gebruik bij het agrarische bedrijf en het aantal landbouwhuisdieren dat wordt gehouden. Ten aanzien van de omvang van rundveehouderijbedrijven in het landelijk gebied van Leeuwarden kan worden opgemerkt dat het aantal runderen is gedaald van 7.562 in 2000 tot 6.651 in 2011. Het aantal runderen per agrarisch bedrijf in de gemeente is evenwel gestegen van 117 in 2000 naar 159 in 2011. Deze toename duidt op schaalvergroting.

RUIMTELIJKE
SPREIDING

Over de ruimtelijke spreiding van de agrarische bedrijven nog het volgende. Samenhangend met de landschappelijke situatie is de constatering dat de meeste agrarische bedrijven zijn gevestigd op de zogenaamde kwelderwallen. Dat is oostelijk van Wytgaard duidelijk zichtbaar en ook in de omgeving van Lekkum en Swichum. In de latere jaren zijn er ten gevolge van rationalisering ook agrarische bedrijven in het polderlandschap van de voormalige Middelzee gerealiseerd. Dat is bijvoorbeeld het geval ten westen van Wytgaard.

2.3

Ecologische functie: natuur

Natuur- en ecologische gebieden

De gebieden van natuurlijke waarde in de gemeente Leeuwarden liggen vooral buiten en langs de randen van de stad in de vorm van bossen, water, weiden en natuurlijke beplantingen, zoals het Wielengebied. Dit gebied wordt op een meer natuurlijke wijze beheerd. Natuurlijk beheerde groene zones in de stad sluiten vooral in de stadsranden aan op de grote groengebieden en landschappen rond de stad. Goede ecologische verbindingen vergroten de interactie tussen planten en dieren.

Figuur 3. Natuur en ecologie

In het kader van de bij dit bestemmingsplan behorende plan-m.e.r. is door Altenburg & Wymenga een ecologische beoordeling uitgevoerd. Hierop is nader ingegaan in paragraaf 4.1 en 4.6. De rapportage van Altenburg & Wymenga is als bijlage bij het planMER opgenomen.

2.4

Omgevingsfunctie: landschap

De voormalige Middellzee en haar kwelderruggen bepalen het landschap van de gemeente Leeuwarden. Op de noord-zuid gerichte kwelderruggen verrezen de eerste nederzettingen. Terpen boden een veilige woonplaats voor de bewoners tegen de grillen van de zee.

Groen

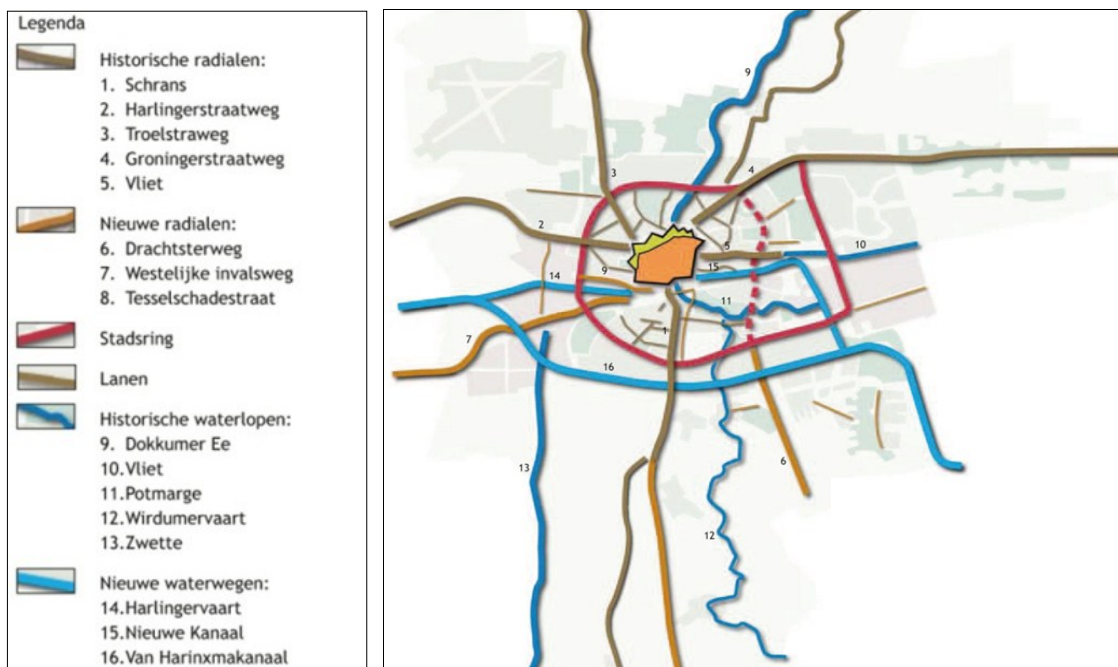
Het groene karakter van het buitengebied wordt grotendeels gevormd door het aanwezige groen op private gronden. Weilanden, houtwallen en erfbeplantingen zijn belangrijke dragers van de groene hoofdstructuur. In de openbare gebieden wordt deze structuur aangevuld door de aanwezige beplanting langs verbindingroutes en door de groene inrichting van de uitloopgebieden en stadsranden. Ter ontwikkeling van de groene hoofdstructuur en het behoud en beheer van het aanwezige groen gelden verschillende beleidsdocumenten⁵ (hier is in de paragrafen 3.3 en 3.4 nader op ingegaan).

⁵ Landschapsonwikkelingsplan (2004), Groenkaart (2009), Ambitiedocument voor de vormgeving en architectuur van de Haak en de invalswegen in en om Leeuwarden (2011), Nota 'Spraakmakende bomen' (2008).

In de Nota 'Sprakmakende bomen' is een lijst van onder meer monumentale bomen opgenomen waar een beschermingsregeling aan verbonden is. Deze beschermingsregeling is verder in dit bestemmingsplan uitgewerkt door een dubbelbestemming aan de bomen in kwestie toe te kennen en daar regels aan te stellen.

Verbindingen

De oude toegangswegen en historische waterlopen lopen tot in de stad. De grote, lange maat van de oevers langs de kanalen biedt ook oriëntatie en zicht op delen van de stad. Bewoners, dieren en planten kunnen zich langs de oevers van de waterlopen verplaatsen. De groenblauwe verbindingen met het landschap zijn op plaatsen nog incompleet en onderbroken door barrières, vaak in de vorm van wegen, kanalen en spoorlijnen. Het oplossen van de grote knelpunten, die op de kruisende structuren ontstaan, is vaak complex en ingrijpend en kan feitelijk alleen uitgevoerd worden wanneer er 'meegelift' kan worden met de uitvoering van ruimtelijke projecten. Kleinere ontbrekende schakels kunnen op meer eenvoudige wijze opgelost worden. De route naar 'buiten' is voor veel bewoners onderdeel van hun recreatieve uitje. Een groene en aantrekkelijke inrichting en vormgeving van de trajecten draagt bij aan de beleevingswaarde. De radialen van de stad, vaak de oude toegangswegen, zijn aantrekkelijk als route vanwege de cultuurhistorische betekenis en vanzelfsprekende inbedding in de stad. Deze wegen vragen om een zorgvuldige inrichting en beheer met aandacht voor laanbomen.

Figuur 4. Verbindingen

In samenwerking met Ny Bosma Zathe, It Fryske Gea, Natuurmonumenten, Dienst Landelijk Gebied en diverse zorgverzekeraars, wordt een vervolg gegeven aan voorstellen uit het in 2004 opgestelde Landschapsonwikkelingsplan van de stadsregio Leeuwarden, zoals het verbeteren van wandelpaden voor zowel korte ommetjes als routes naar buiten aan de noord-, oost-, zuid- en westkant van de stad.

2.5

Wonen

De woonfunctie in het buitengebied manifesteert zich tweemaal: van de ene kant is er sprake van bedrijfswoningen bij agrarische en overige bedrijven, van de andere kant is er sprake van bewoning in de buurtschappen Swichum, Baardburen en Miedum. Vaak vertegenwoordigen buurtschappen zowel om sociaalhistorische als ook cultuurhistorische motieven een zekere waarde voor het platteland. Naast dergelijke kleine plaatsen komt het wonen verspreid voor langs de Mr. P.J. Troelstraweg en op een aantal locaties in het buitengebied, onder meer in de vorm van in het (recente) verleden vrijgekomen boerderijen. Zo zijn langs het Wynser Binnenpad (waar eerst nog vijf agrarische bedrijven actief waren) in de afgelopen jaren twee bedrijven gestopt en omgebouwd tot woonboerderij.

Het buitengebied heeft een stabiele bevolking van rond de 500 personen. Er staan circa 165 woningen in het gebied. De gemeente heeft geen plannen om de woningvoorraad in het buitengebied planmatig te vergroten. Voor een aantal dorpen in de gemeente (Wirdum, Wytgaard, Lekkum) zijn nieuwbouwgebieden in ontwikkeling. Voor de stad Leeuwarden is de nieuwbouw in de uitleg geconcentreerd in De Zuidlanden en Blitsaerd, terwijl er daarnaast een groot aantal ontwikkellocaties in de bebouwde kom is.

Belangstellenden voor wonen in het buitengebied moeten vooral terecht in de al aanwezige bebouwing en de wisselingen die daarin optreden. Daarnaast kunnen de mogelijkheden toenemen bij het vrijkomen van agrarische bedrijven.

2.6

Niet-agrarische bedrijvigheid

Naast agrarische bedrijvigheid komt er in het buitengebied ook in bescheiden mate niet-agrarische bedrijvigheid voor. Deels is deze gericht op de agrarische sector zoals loonbedrijven. Voor het overige komt er ook een aantal bedrijven voor die geen relatie met de agrarische sector heeft. Deze niet-agrarische vormen van bedrijvigheid zijn deels gevestigd in vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen van voormalige boerderijen en deels specifiek voor de niet-

agrarische functie gebouwde bedrijfspanen. Ruimtelijk is er met name langs de Mr. P.J. Troelstraweg sprake van enige concentratie van bedrijvigheid.

De lijst met niet-agrarische bedrijvigheid in het buitengebied van Leeuwarden is als volgt:

Adres	Omschrijving bedrijvigheid	Milieucategorie
Canterlânswai 1, Lekkum	Opslagbedrijf/groothandel voor vlees, salades en diepvriesartikelen	2
Canterlânswai 2, Miedum	-	2
Kealledykje 1, Lekkum	Opslag	2
Tabedykje 4, Lekkum	Opslag	2
Mr. P.J. Troelstraweg 165a, Leeuwarden	Tuincentrum	2
Mr. P.J. Troelstraweg 173-185, Leeuwarden	Bedrijfsverzamelgebouw	2
Mr. P.J. Troelstraweg 191, Leeuwarden	Kinderopvang	2
Mr. P.J. Troelstraweg 191b, Leeuwarden	Koetsenstalling	2
Mr. P.J. Troelstraweg 193, Leeuwarden	Media-adviesbureau	1
Mr. P.J. Troelstraweg 193a, Leeuwarden	Opslag	2
Mr. P.J. Troelstraweg 195, Leeuwarden	Groothandel in vuurwerk	3.1
Mr. P.J. Troelstraweg 151, Leeuwarden	Verkooppunt motorbrandstoffen met lpg	3.1
Poptawei 180, Leeuwarden	Installatiebedrijf	2
Schapendijkje 8a, Leeuwarden	Opslag	2
Schapendijkje 10, Leeuwarden	Hondentrimsalon	2
Púndyk 11 - 13, Wytgaard	Aannemersbedrijf	2
Brédyk 40, Wytgaard	Aannemersbedrijf	3.1
Hegedyk ten zuiden van nr. 28, Wytgaard	Opslag	2
Lapedyk 2, Wytgaard	Opslag	2
Weiwiskedyk 2, Wytgaard	Hondenpension en - verzorgingscentrum	2
Mandelân 1, Wirdum	Verkooppunt motorbrandstoffen met lpg	3.1
Marwertsterdyk 8, Wirdum	Agrarisch loonbedrijf	3.1

2.7

Recreatie

Het buitengebied van Leeuwarden vervult een bescheiden functie voor de recreatie en dan met name voor recreatief medegebruik (wandelen, fietsen, varen). Een uitzondering geldt evenwel voor het gebied van natuurgebied De Wielen. Met name de Lytse Wielen en omgeving hebben een functie voor de intensieve recreatie. De Grutte Wielen met omgeving heeft een functie voor de surf-, vaar-, oever- en schaatsrecreatie. Meer specifiek kan opgemerkt worden dat de zogenaamde 'tsjerkepaden' als recreatieve route nog slechts gedeeltelijk aanwezig zijn, zoals bij de Loodyk, de Tsjaerderdyk, het Heechhout over de Bonkefeart, met de daarop aansluitende route richting Lekkum en het Wynser Binnepaed. Met name dit laatste pad is nog een gave route. Verder is er bij de Tsjaerderdyk een manege met minicamping aanwezig en is omgevingsvergunning verleend voor een minicamping met maximaal 15 standplaatsen aan de Ayttadyk 10 te Swichum. Aan de Brédyk 215 te Wytgaard is voorts een Bêd & Brochje aanwezig.

Heeft het buitengebied voor het overige een bescheiden recreatieve functie, via waterwegen liggen er wel directe verbindingsmogelijkheden met het watersportgebied van Midden-Friesland, aangezien Leeuwarden aan de staandemast-route in dit gebied ligt. Daarnaast is het buitengebied aantrekkelijk voor verschillende vormen van recreatie, zoals fietsen, wandelen, vissen, kanoën en schaatsen. Binnen de gemeente zijn enkele reguliere kampeerterrainen aanwezig, maar geen daarvan ligt in het plangebied van dit bestemmingsplan.

2.8

Verkeer en infrastructuur

Wegen voor gemotoriseerd en langzaam verkeer

Door het buitengebied lopen enkele wegen die behoren tot het landelijk hoofdwegennet en verbinding geven met de stad. Aansluitend op dit patroon van wegen is een aantal plattelandswegen aanwezig die een belangrijke functie vervullen voor de ontsluiting van de dorpen rondom Leeuwarden, het landelijk gebied en de landbouwgronden. Wat de voorzieningen voor fietsverkeer betreft, wordt er zowel gebruik gemaakt van een aantal plattelandswegen als van een aantal specifieke paden die deels een utilitaire en deels ook een recreatieve functie hebben. Utilitair vanwege de vele fietsrelaties vanuit kernen rondom de stad (scholieren en forensen). Recreatief in de vorm van een aantal landschappelijke hoofdroutes die veelal zijn gekoppeld aan waterwegen.

In onderstaande is per plandeel nader ingegaan op de aanwezige verbindingen voor gemotoriseerd en langzaam verkeer in het plangebied.

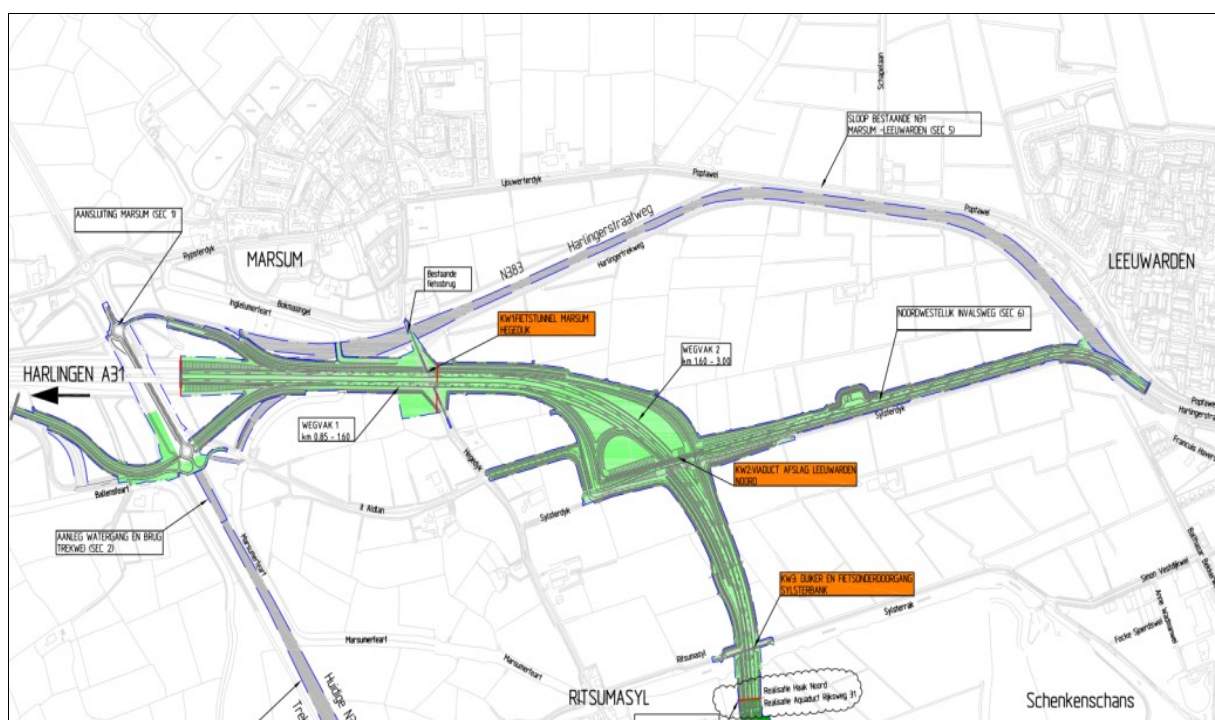
Het noordoostelijk deel

Door het landelijk gebied rondom Lekkum, de wijk Blitsaerd en de Grutte Wielen loopt een aantal (recreatieve) verbindingen. De route Lekkumerweg, Buorren door Lekkum en de Canterlânswai loopt door het plangebied en vormt voor zowel het gemotoriseerde verkeer (maximumsnelheid van 60 km/uur) als het langzame verkeer (hoofd fietsroute) de verbinding tussen Leeuwarden en Gytsjerk/Wyns. Daarnaast loopt er een aantal (recreatieve) fietsverbindingen door het gebied, zoals het Wynser Binnepaed, het fietspad langs de westzijde van de Dokkumer Ie en de verbinding tussen de Canterlânswai en de wijk Blitsaerd. De wegen in Lekkum en Blitsaerd kennen een snelheidsregime van 30 km/uur. Ter hoogte van de Grutte Wielen is een deel van het traject van de provinciale weg N355 (richting Groningen) in het plangebied opgenomen. Ter plaatse geldt een snelheidsregime van 100 km/uur en bij de afslagen richting de recreatiegebieden aan weerszijden 70 km/uur.

Het noordwestelijk deel

Rond de vliegbasis zijn geen doorgaande verbindingen door het gebied aanwezig. Wel is er een aantal wegen dat toegang tot de vliegbasis verschaft, zoals het Keegsdijkje, de Kampweg en de Poptawei. Meerdere entrees ten behoeve van de vliegbasis zijn belangrijk voor de bereikbaarheid en de veiligheid (routes voor hulpdiensten). Het Keegsdijkje en de Kampweg sluiten aan de oostelijke zijde van de vliegbasis op de Mr. P.J. Troelstraweg aan. Deze weg is onderdeel van de provinciale weg N357 (richting Stiens-Holwerd).

Ter hoogte van het Businesspark Leeuwarden (wijk Westeinde) gaat de bestaande N383 (Harlingerstraatweg) over in de toekomstige Noordwestelijke invalsweg en wordt deze rechtstreeks verbonden met de nog aan te leggen Haak om Leeuwarden. De Provincie Fryslân is verantwoordelijk voor het aanleggen van deze weg. De weg maakt onderdeel uit van het werk aan de Haak om Leeuwarden Noord. Deze nieuwe invalsweg loopt langs de huidige Sylsterdyk. De Sylsterdyk is een secundaire fietsverbinding tussen Leeuwarden en de Hegedyk bij Ritsumasyl.

Figuur 5. Tracé van bestaande N383 en toekomstige Noordwestelijke invalsweg

De Poptawei blijft op de huidige plaats. Het geheel verlichte fietspad langs de Poptawei maakt onderdeel uit van de hoofdfietsroute tussen Leeuwarden en Marsum.

Het zuidelijk deel

Het zuidelijke plandeel betreft met name landelijk gebied met Wirdum en Wytgaard als belangrijkste dorpen. De omgeving aan de noordrand van dit gebied verandert de komende periode als gevolg van de aanleg van de Haak om

Leeuwarden. De Haak om Leeuwarden is een nieuwe Rijksweg aan de (zuid) westkant van Leeuwarden. De weg vormt de verbinding tussen de huidige Rijksweg A31 (richting Harlingen-Afsluitdijk) bij Marsum en de N31 bij Hemriks-ein (de Wâldwei). De weg is onderdeel van de nieuwe ontsluiting aan de west- en zuidkant van Leeuwarden en wordt aangelegd onder regie van Rijkswaterstaat. Het gaat om circa 12 kilometer asfalt. De weg krijgt 2x2-rijstroken en er mag 100 km/uur worden gereden. Dit project is nodig om de infrastructuur en daarmee de bereikbaarheid van Leeuwarden te verbeteren en zo diverse functies van de hoofdstad ook in de toekomst te kunnen waarborgen.

Door het gebied loopt een aantal belangrijke verbindingen (met name noord-zuid georiënteerd) voor fietsers, zoals de hoofdfietsroute via de Brédyk, de Werpsterdyk, Tsjaerderdyk en Wergeasterdyk. Langs De Swette loopt een recreatieve fietsverbinding. Via de Loodyk zal een nieuwe secundaire fietsverbinding worden gerealiseerd tussen Wirdum en het in aanbouw zijnde stadsdeel De Zuidlanden. Deze verbindingen voor langzaam verkeer zullen via tunnels de toekomstige Haak om Leeuwarden kruisen. De Rijksweg A32 (richting Heerenveen-Zwolle) doorsnijdt het gebied in zuidelijke richting. In het kader van de aanleg van de Haak om Leeuwarden zal ook de aansluiting bij Wirdum worden aangepast.

Vaarwegen

Ten aanzien van vaarwegen op regionaal niveau zijn het Van Harinxmakanaal, De Swette en de Dokkumer Ie van belang. Daarnaast zijn binnen het landelijk gebied enkele watergangen aanwezig die een functie voor het agrarisch gebied vervullen, terwijl er daarnaast ook in het natuurgebied De Wielen meerdere watergangen voorkomen waar de ecologische functie van belang is. In alle gevallen is sprake van recreatief medegebruik.

Nutsvoorzieningen

Binnen het plangebied lopen voorts diverse hoofdtransportleidingen van nutsbedrijven, alsmede enkele rioolpersleidingen van Wetterskip Fryslân. In een aantal gevallen leidt dit tot beperkingen voor het bouwen of uitvoeren van werkzaamheden in de directe nabijheid ervan. Met het oog daarop moet er in het bestemmingsplan rekening mee worden gehouden.

3.1

Rijksbeleid

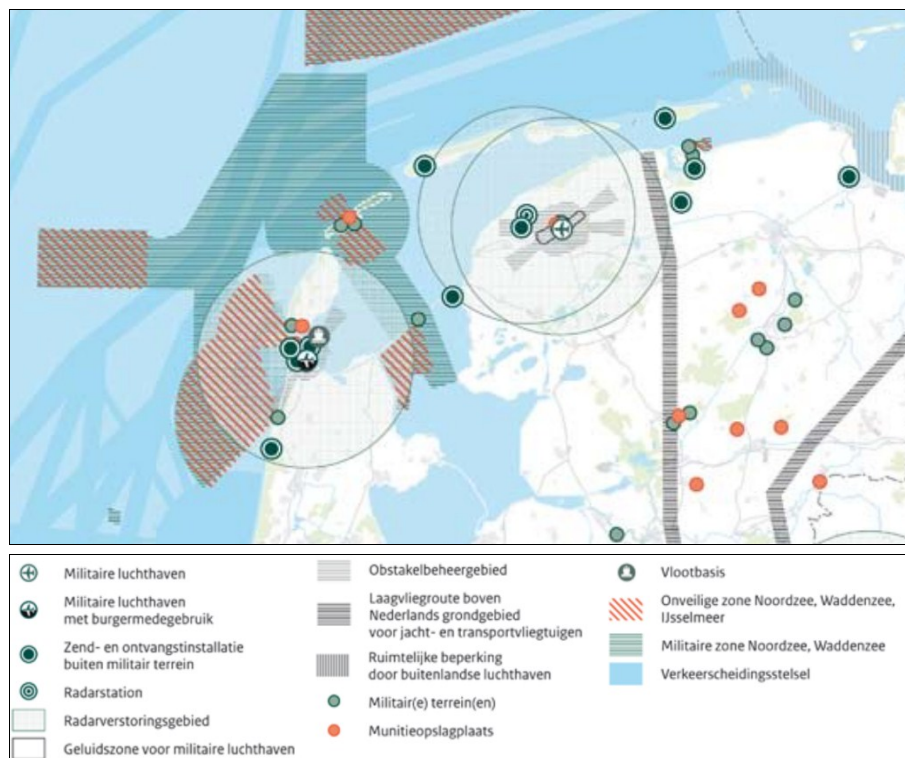
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. De SVIR heeft diverse nota's vervangen, zoals de Nota Ruimte en Nota Mobiliteit. Ook zijn met het SVIR de ruimtelijke doelen en uitspraken vervallen die zijn benoemd in de Agenda Landschap, Agenda Vitaal Platteland en Pieken in de Delta. In de SVIR is de visie van de rijksoverheid op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland richting 2040 aangegeven. Dit betreft een nieuw, integraal kader dat de basis vormt voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. In de SVIR is gekozen voor een meer selectieve inzet van het rijksbeleid dan voorheen. Voor de periode tot 2028 zijn de ambities van het Rijk in drie rijksdoelen uitgewerkt:

- Vergroten van de concurrentiekracht door versterking van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland.
- Verbeteren van de bereikbaarheid.
- Zorgen voor een leefbare en veilige omgeving met unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

Met bovengenoemde rijksdoelen zijn 13 nationale belangen aan de orde die in het SVIR verder gebiedsgericht zijn uitgewerkt in concrete opgaven voor de diverse onderscheiden regio's. Buiten deze nationale belangen hebben decentrale overheden meer beleidsvrijheid op het terrein van de ruimtelijke ordening gekregen. Het kabinet is van mening dat provincies en gemeenten beter op de hoogte zijn van de actuele situatie in de regio en de vraag van bewoners, bedrijven en organisaties en daardoor beter kunnen afwegen welke (ruimtelijke) ingrepen in een gebied nodig zijn.

Vanwege de ligging van Vliegbasis Leeuwarden in het plangebied is nationaal belang 12 relevant, te weten: "Ruimte voor militaire terreinen en activiteiten". De locaties voor militaire activiteiten ten behoeve van de krijgsmacht vormen een nationale verantwoordelijkheid. Het Rijk wil voldoende ruimte bieden voor deze activiteiten voor gereedstelling en instandhouding. Deze activiteiten hebben daarbij soms beperkende gevolgen voor andere ruimtelijke functies en zij dienen dan ook zorgvuldig te worden ingepast. Militaire activiteiten moeten waar nodig worden afgestemd op andere nationale belangen, zoals de Ecologische Hoofdstructuur, energienetwerken of nationale economische zwaartepunten.

Figuur 6. Kaartfragment Nationaal belang 12: “Ruimte voor militaire activiteiten” (bron: SVIR, 2012)

Barro (AMvB Ruimte)

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt de basis voor het stellen van algemene regels, op te nemen in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Die regels richten zich primair op gemeenten, die het eerstverantwoordelijke overheidsniveau zijn voor de inhoud van ruimtelijke plannen. In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), ook wel bekend onder de naam AMvB Ruimte, zijn de nationale belangen benoemd die juridische doorwerking vragen. Defensie in artikel 2.6 van het Barro betreft één van die nationale belangen die in de AMvB Ruimte is opgenomen en relevant is voor de gemeente Leeuwarden. In het Barro is onder andere vastgelegd dat bij bestemmingsplanherzieningen rekening in een plangebied dient te worden gehouden met de ruimtelijke beperkingen die voortkomen uit militaire activiteiten. Het Barro is met uitzondering van enkele onderdelen (waaronder artikel 2.6.9, handelend over militaire radarstations, beperkingen rondom een radarstation en beoordeling gevolgen van bouwwerken) op 30 december 2011 in werking getreden.

3.2

Provinciaal beleid

Streekplan Fryslân (2007)

Op 13 december 2006 hebben Gedeputeerde Staten het Streekplan Fryslân vastgesteld. Het streekplan geeft de visie van Gedeputeerde Staten op het ruimtelijk beleid van de provincie weer. Centraal uitgangspunt is een ondeel-

baar Fryslân waarbij stad en platteland elkaar nodig hebben en elkaar ondersteunen. Daarnaast wordt ingezet op een economisch sterk Fryslân met ruimtelijke kwaliteit van het landschap. Ruimtelijke kwaliteit benadrukt het bovenlokale belang bij de instandhouding en verder ontwikkelen van gebruiks-, beleavings- en toekomstwaarde van de ruimte.

Het landelijk gebied is primair bestemd voor functies die een ruimtelijk-functionele relatie met het landelijk gebied hebben. Het gaat daarbij vooral om de functies landbouw, recreatie, natuur en waterberging en bestaande woon- en werkfuncties en voorzieningen. De volgende uitgangspunten van de Provinsje Fryslân zijn voor het buitengebied van Leeuwarden relevant.

FUNCTIES IN HET
LANDELIJK GEBIED

Wonen

- Concentratie van woningbouw in bundelingsgebieden van de stedelijke centra, waaronder Leeuwarden. Hiermee beoogt de provincie onder meer een gevarieerde bevolkings- en huishoudensamenstelling voor de leefbaarheid in de stedelijke centra, waarbij ook hogere inkomensgroepen aan de stad worden gebonden.
- Ter beperking van het toekomstige ruimtebeslag van wonen worden nieuwe woningen zoveel mogelijk in het bestaande bebouwde gebied van kernen opgevangen.

Leefbaarheid en sociale samenhang

- Het landelijk gebied is primair bestemd voor functies die een ruimtelijk-functionele relatie met het landelijke gebied hebben. Het gaat daarbij vooral om de functies landbouw, recreatie, natuur en waterberging en bestaande woon- en werkfuncties en voorzieningen.
- Er wordt gestreefd naar behoud en versterking van de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland, onder meer door zogenoemde kwaliteitsarrangementen, waarbij nieuwe passende vormen van wonen, werken, recreëren, verzorging, cultuur, educatie en/of de wijziging van bestaande functies gelijktijdig worden gecombineerd met een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied. Hiertoe zijn de volgende beleidslijnen relevant:
  - Ingezet wordt op een passend hergebruik van vrijkomende (agrari-sche) bebouwing ten behoeve van het in stand houden van beeldbepalende gebouwen in het landschap, het verwijderen van beeldverstorende bebouwing, het behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteit van bebouwing en omgeving en het behoud van de sociaal-economische vitaliteit van het platteland.
  - Door het toevoegen van passende, streekeigen woon- en werkfuncties wordt gestreefd naar een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van bestaande bebouwingslinten en -clusters in het landelijke gebied.
  - Bij recreatiebedrijven in de omgeving van natuurgebieden wordt gestreefd naar verbetering van de recreatieve kwaliteit met behoud en ontwikkeling van natuurlijke waarden.

- Verplaatsing van een agrarisch bedrijf naar een nieuwe passende locatie wordt gestimuleerd, wanneer deze een wezenlijke belemmering vormt voor de realisering van een groot maatschappelijk belang.
- De provincie staat open voor bijzondere, meer grootschalige functies/kwaliteitsarrangementen in het landelijk gebied in de sfeer van zorg, cultuur, onderwijs of recreatie, die een beduidende sociaal-economische impuls voor de omgeving kan opleveren.

Werken

- Naast mogelijkheden voor bedrijfsvestiging via kwaliteitsarrangementen is vestiging van bedrijven en voorzieningen in het landelijk gebied mogelijk wanneer dat om functionele redenen nodig is.
- Voor bestaande bedrijven in het landelijk gebied, die daaraan niet zijn gebonden, is in beperkte mate ruimte voor uitbreiding, onder voorwaarde dat de nieuwe (bedrijfs)situatie nog past in de omgeving.
- Aan agrarische bedrijven verwante (collectieve) voorzieningen, zoals mestverwerking en -bewerking, mestvergisting en houtvergassing kunnen hier een passende plek krijgen wanneer deze voornamelijk ten dienste staan van of verband houden met de bedrijfseigen agrarische activiteiten.

Netwerken

- Goederenvervoer over water en spoor wordt gestimuleerd, omdat dit minder belastend is voor het leefmilieu. De beschikbaarheid van voldoende natte bedrijventerreinen met overslagvoorzieningen, waaronder bij Leeuwarden langs het Van Harinxmakanaal, wordt bevorderd. De mogelijkheden per spoor zijn beperkt; de provincie ziet vooral kansen bij het multimodale knooppunt in Leeuwarden.
- Ingezet wordt op de verbetering van de bereikbaarheid en doorstroming van stedelijke centra, regionale bereikbaarheid en een impuls voor de beroepsvaart.
- Voor de regio rondom Leeuwarden wordt gestreefd naar verdere verbetering van de bereikbaarheid en doorstroming van autoverkeer.
- Uitbreidingsruimten langs de belangrijkste verbindingen worden gehanteerd om te voldoen aan (toekomstige) eisen op het gebied van capaciteit, gebruik, beheer en veiligheid van vaar-, spoor- en wegverbindingen. Deze uitbreidingsruimten dienen in beginsel bebouwingsvrij te blijven.
- Nieuwe en te vervangen tracés van leidingen worden gebundeld met grootschalige infrastructuur en/of met bestaande leidingnetwerken.

Recreatie en toerisme

- Nieuwe grootschalige en intensieve recreatieve voorzieningen worden primair geconcentreerd in de stedelijke en regionale centra. Daarnaast kunnen naar aard en schaal passende recreatieve initiatieven ook buiten dergelijke kernen worden gerealiseerd.

- Er wordt gestreefd naar een verdere verbetering en uitbreiding van de toeristisch-recreatieve netwerken en naar versterking van de onderlinge samenhang. De aantrekkelijkheid wordt vergroot door op logische punten langs en nabij deze netwerken passende voorzieningen voor dag-, verblijfs- en vaarrecreatie mogelijk te maken.
- Bij verblijfsrecreatie wordt het accent op verbetering van de kwaliteit van het bestaande aanbod gelegd. Er is ruimte voor uitbreiding van bestaande recreatieve bedrijven en nieuwe initiatieven tot en met het middelgrote segment. Nieuwe initiatieven zijn onder meer bij stedelijke centra mogelijk; uitbreiding van bestaande voorzieningen is ook daarbuiten mogelijk. Wanneer aan aanvullende landschappelijke en natuurlijke randvoorwaarden is voldaan, zijn ook initiatieven in het landelijk gebied toegestaan.
- Kleinschalige verblijfsvoorzieningen, in en bij bestaande gebouwen, en kampeervoorzieningen zijn tot 15 verblijfseenheden buiten de natuurgebieden mogelijk. Door het vervallen van De Wet op de Openluchtrecreatie (WOR) is het aantal verblijfseenheden voor kleinschalige kampeervoorzieningen verruimd tot 25, onder meer onder de voorwaarde dat het kampeervoorzieningen bij (voormalige) agrarische gebouwen betreft, de gemeente de openstelling tot het toeristisch seizoen beperkt en vaste kampeermiddelen (zoals stacaravans) uitsluit.
- Bestemmingswijziging van bestaande recreatiewoningen in permanente woningen is in beginsel ongewenst.
- Er zijn mogelijkheden voor uitbreiding van bestaande en voor vestiging van nieuwe kleinere tot middelgrote jachthavencomplexen, primair bij onder meer de op de vaargebieden gerichte stedelijke centra. Nieuwe kleinschaligere voorzieningen zijn ook buiten de stedelijk en regionale centra en recreatiekernen mogelijk. Buiten kernen betreft het voorzieningen van 25 en bij de kernen tot 50 ligplaatsen.

Landbouw

- In het veenweidegebied wordt ingezet op behoud en versterking van de landbouwfunctie als belangrijke drager. Er wordt gestreefd naar voldoende ruimte voor de ontwikkeling van agrarische bouwblokken en voor perceelsverruiming, zodanig dat efficiënte bedrijfsvoering mogelijk is en rekening gehouden wordt met landschappelijke kernkwaliteiten.
- Voor de inpassing van grotere agrarische bouwblokken is de landschappelijke situering van belang, met aandacht voor beplanting, erfelementen, nokrichting, dak- en goothoogten van gebouwen en kleur- en materiaalgebruik.
- Aan agrarische bedrijven wordt ruimte geboden om op het erf (inclusief bebouwing) nevenactiviteiten te ontwikkelen die aan de agrarische activiteiten gebonden zijn.
- Voor mogelijkheden van onder meer houtteelt, boom- en sierteeltkwekerijen met bijbehorende teeltondersteunende voorzieningen, zoals schuur-, tussen- en boogkassen wordt gebiedsgericht maatwerk van ge-

meenten voorgestaan. Kernkwaliteiten per landschapstype zijn hierbij uitgangspunt.

Landschap

- De instandhouding en verder ontwikkelen van de belangrijke landschappelijke kwaliteiten en waarden staat voorop waardoor:
  - de Friese landschapstypen en ontwikkelingsgeschiedenis herkenbaar blijven en de ruimtelijke kwaliteit en het identiteitsgevoel worden versterkt;
  - landschap een inspiratiebron kan zijn voor nieuwe ontwikkelingen en een kernkwaliteit kan zijn voor nieuwe sociaaleconomische impulsen;
  - waar gewenst en noodzakelijk geheel nieuwe eigentijdse landschappen met veel kwaliteit gerealiseerd worden.
- De landschappelijke kwaliteiten langs autosnelwegen zijn blijvend herkenbaar en worden met een goede landschappelijke geleiding van nieuwe stedelijke ontwikkelingen verder ontwikkeld. Zichtlocaties langs autosnelwegen bij een stedelijk centrum worden geaccentueerd door een zorgvuldige situering en vormgeving. Reclame-uitingen blijven beperkt en zijn niet te grootschalig.
- Voor de plaatsing en inpassing van zendmasten wordt in het landelijk gebied aangesloten bij kruispunten van wegen, kunstwerken, openbare nutsgebouwen en/of boselementen.
- Er wordt ruimte voor nieuwe landschappen geboden wanneer de maatschappelijke noodzaak aantoonbaar is.

Cultuurhistorie

- Voor ruimtelijke plannen dient een analyse van cultuurhistorische gegevens (op de provinciale cultuurhistorische kaart aangegeven elementen en structuren) plaats te vinden en een motivering in de afwegingen hoe hier mee is omgegaan.
- Passend hergebruik van monumenten wordt gestimuleerd.
- Met de verplichting van een archeologische paragraaf in ruimtelijke plannen wordt gewaarborgd dat de gemeente in de belangenafweging aandacht schenkt aan archeologie. Van gemeenten wordt verwacht dat zij archeologisch beleid met bijbehorend instrumentarium ontwikkelen en dat de bijbehorende planologische bescherming in plannen wordt opgenomen.

Natuur

- De algemene zorgplicht geldt voor de instandhouding van kwetsbare soorten. In ruimtelijke planvorming wordt rekening gehouden met de effecten van ingrepen op soorten in en nabij het gebied.
- Ingezet wordt op de realisering, bescherming en ontwikkeling van een duurzame ecologische hoofdstructuur (EHS). De samenhang van de EHS wordt door ecologische verbindingen (EVZ's), waaronder de robuuste natte verbinding, versterkt.

- Realisatie van robuuste natte verbindingen vindt plaats binnen de bestaande EHS-afspraken. Werkende weg wordt hier op vrijwillige basis invulling aan gegeven door zoveel mogelijk mee te liften met andere projecten.
- Gemeenten dragen zorg voor een passende natuurbestemming met een goede planologische gebruiksregeling voor de EHS. Binnen de EHS zijn passende vormen van medegebruik mogelijk. De functie waterhuishouding is daarbij altijd nevensgeschikt en de functie beroepsscheepvaart voor wat betreft geclassificeerde beroepsvaarwegen. Binnen beheergebieden is normaal agrarisch gebruik mogelijk, zij het dat de waterhuishouding op de natuurwaarde van het gebied is afgestemd en dat er beperkingen voor ingrepen in de bodemstructuur gelden.
- Voor bestaande natuurgebieden buiten de EHS wordt uitgegaan van een passende bestemming gericht op behoud en ontwikkeling van natuurwaarden. Natuurwaarden in agrarisch gebied dienen planologisch geregeld te worden, waarbij het gaat om de gebruikelijke regelingen voor natuurelementen als houtwallen, singels en pingoruïnes. Weidevogelbeheer vindt op basis van vrijwilligheid plaats en gaat niet gepaard met planologische beperkingen.

Bodem

- In het streven naar een duurzame ontwikkeling past een zorgvuldige omgang met de bodem, waardoor verontreiniging en uitputting worden voorkomen en waardevolle bodemelementen niet worden aangetast. Het is daarom van belang dat bodemaspecten vroegtijdig in de ruimtelijke planvorming worden betrokken en gebruikskansen worden benut waarbij aantasting van de bodem minimaal is.
- Het gebruik van de ondergrond voor energieopslag door middel van koude-warmte opslagsystemen wordt in principe in de gehele provincie gestimuleerd.

Provinciale Verordening Romte Fryslân (2011)

Het Streekplan Fryslân uit 2007 heeft op basis van het overgangsrecht van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) de status van structuurvisie gekregen. Met de invoering van de Wro is de goedkeuringsbevoegdheid van bestemmingsplannen van de gemeente vervallen. De provincie heeft daarentegen wel de mogelijkheid gekregen om een provinciale verordening op te stellen. In 2010 heeft de

Provincie Fryslân derhalve het initiatief genomen om te komen tot de Provinciale Verordening Romte (PVR). Deze is op 15 juni 2011 vastgesteld en is per 1 augustus 2011 in werking getreden.

In de PVR is aangegeven welk onderwerpen de provincie van provinciaal belang acht en op welke wijze de provinciale belangen moeten worden vertaald in gemeentelijke ruimtelijke plannen. Als daaraan niet wordt voldaan, zal de provincie een zienswijze indienen en eventueel een aanwijzing geven als onvoldoende aan die zienswijze tegemoet wordt gekomen. Het streekplanbeleid,

zoals dat hiervoor is aangegeven, is in het kader van de verordening voorzien van concrete beleidsregels. Deze beleidsregels zijn betrokken bij het opstellen van dit bestemmingsplan.

Streekplan Windstreek 2000

Op 4 oktober 2000 heeft Provinciale Staten het Streekplan Windstreek 2000 vastgesteld. Daarmee heeft de provincie uitwerking gegeven aan haar taakstelling om 200 MW aan vermogen te realiseren. Hiermee zou de helft van de Friese huishoudens van duurzame stroom kunnen worden voorzien. Het beleid van de provincie is erop gericht om de landschappelijke kwaliteit te verbeteren door solitaire turbines te saneren via nieuwe, landschappelijk beter gesitueerde opschalingsclusters, nieuwe solitaire turbines in het buitengebied te weren en gebiedsbeperkingen en maximale hoogtematen op te leggen.

De maximale ashoogte in het buitengebied is gesteld op 45 meter. Windturbines mogen niet geplaatst worden in onder meer de Waddenzee, binnen het invloedsgebied van stiltegebieden en in gebieden met natuurlijke waarden. Tevens heeft de provincie gevraagd om per gemeente één locatie aan te wijzen voor een opschalingscluster buiten de uit te sluiten gebieden, bij voorkeur op of aansluitend bij bedrijventerreinen.

Structuurvisie Fryslân Windstreek 2012

Momenteel werkt de Provinsje Fryslân aan een herziening van het Streekplan Windstreek 2000 middels de Structuurvisie Fryslân Windstreek 2012. Hierin wordt nieuw windenergiebeleid geformuleerd. Uitgangspunten van de visie zijn om meer energie op te wekken met minder turbines en delen van Fryslân vrij te houden van windturbines. De ambitie daarbij is om tot minimaal 400 MW aan opgewekte energie in 2020 te komen. Op 21 augustus 2012 hebben Gedeputeerde Staten het ontwerp van de structuurvisie vastgesteld. Drie gebieden zijn hierin aangewezen waar, onder voorwaarden, windmolens mogen komen, te weten:

- een gebied in het IJsselmeer in de buurt van de Afsluitdijk;
- een gebied op de kop van de Afsluitdijk, grofweg tussen Harlingen, Bolsward en Makkum;
- een gebied aan de noordoostkant van het knooppunt bij Heerenveen.

Voor de structuurvisie is een planMER (milieueffectrapport) opgesteld. In de planMER zijn de milieu- en duurzaamheidseffecten van windmolens binnen de aangewezen gebieden aangegeven. Op dit moment is niet bekend wanneer vaststelling van de structuurvisie zal plaatsvinden. Een en ander is afhankelijk van het al dan niet overnemen van ingekomen reacties op de planMER en de doorwerking hiervan in de definitieve structuurvisie.

Het plangebied van voorliggend bestemmingsplan voor het buitengebied van Leeuwarden omvat geen gronden die aangewezen zijn voor het oprichten van windmolens.

Derde Waterhuishoudingsplan Fryslân 2010-2015 & Waterbeheerplan 2010-2015

Het “Derde Waterhuishoudingsplan Fryslân: Wiis Mei Wetter” geeft de doelen weer die de provincie in de periode 2010-2015 wil bereiken. Het waterhuishoudingsplan staat centraal in de provinciale besluitvorming. Het Wetterskip Fryslân ontvangt dit provinciale plan als kader voor het waterbeheer in Fryslân. Het plan geeft eveneens de kaders aan voor het rioleringsbeheer van gemeenten en het eigen provinciale beleid. Het waterhuishoudingsplan is de verbindende schakel tussen het ruimtelijke en economische beleid van de provincie en het waterbeheer. Bovendien is het een structuurvisie voor het ruimtelijke beleid. Dit houdt in dat het plan, op de onderdelen die hierop betrekking hebben, dezelfde status heeft als het streekplan.

WATERHUIS-
HOUDINGSPLAN

In het “Waterbeheerplan: Wetter jout de romte kwaliteit” is door het Wetterskip Fryslân aangegeven welke maatregelen zij in de periode van 2010 tot 2015 neemt om het watersysteem op orde te houden en te verbeteren. Hierbij kan het gaan om uitvoeringswerken, maar het betreft ook het opstellen van nieuwe beleidsregels en verordeningen of maatregelen ten aanzien van het normale beheer en onderhoud. In het waterbeheerplan wordt de relatie met de doelen en resultaten uit het waterhuishoudingsplan gelegd. Het waterbeheerplan staat centraal in de besluitvorming binnen het Wetterskip Fryslân.

WATERBEHEERPLAN

De hoofddoelstelling van beide waterplannen voor het waterbeleid in Fryslân luidt als volgt: “Het hebben en houden van een veilige en bewoonbare provincie en het in stand houden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, zodat een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd”. Het beleid is in beide plannen verder uitgewerkt in de thema’s ‘waterveiligheid’, ‘schoon water’ en ‘voldoende water’.

Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan (2007)

Het hoofddoel van het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan (PVVP) is het realiseren van een duurzaam verkeer- en vervoersysteem in Fryslân:

- dat voldoet aan de verplaatsingsbehoefte van inwoners en bezoekers;
- dat voldoet aan de behoefte om goederen te transporteren;
- dat bijdraagt aan de versterking van de economie;
- dat veilig is;
- dat schade aan natuur, landschap en milieu weet te beperken.

Gemeenten dienen ontwikkelingen die belemmerend zijn voor het functioneren en de verdere ontwikkeling van het vaarwegennet, te voorkomen. Voor vaarwegen die bij de provincie in beheer zijn, zijn verordeningen van toepassing. Het toelaten van voorzieningen voor derden, zoals de aanleg van een steiger, beïnvloedt het functioneren van de vaarweg. Voor vaarwegen stelt de provincie daarom eisen aan de profielbreedte van het doorvaarbare water, afhankelijk van de verwachte drukte op de vaarweg. Dit betekent dat er niet zomaar obstakels in het vaarwater kunnen verrijzen.

PROVINCIALE
VAARWEGENVERORDENING

In de vaarwegverordening Friesland zijn beheerszones van 10 meter tot 30 meter breed aan weerszijden van alle beroeps- en recreatievaarwegen vastgelegd, waarbinnen in beginsel een verbod geldt voor bouwwerken, houtopstanden en werkzaamheden. Voor het bouwen of het uitvoeren van werken en werkzaamheden binnen de beheerszones dient een vrijstelling op grond van artikel 18 van de verordening te worden verkregen. Voor werkzaamheden die de Friese boezemwateren raken, is voorts een vrijstelling van het ‘waterenreglement’ van het Wetterskip Fryslân nodig.

Tabel 2. Beheers- en bebouwingsvrije zones langs vaarwegen

CEMT-klasse	Beheersgrens	Bebouwingsvrije zone	
		Buitengebied, niet-kanaalgebonden	Stedelijk gebied, industriegebied
Va	30	30	20
IV	30	30	20
III	25	25	20
II	20	20	15
I	15	15	10
0/00	10	10	5
Staat B vaarweg	10	5	5

(bron: Vaarwegenverordening Friesland en richtlijnen Vaarwegen RWW 2005)

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet met de gestelde eisen ten aanzien van beheers- en bebouwingsvrije zones rekening worden gehouden. De breedte van de beheerszone en de bebouwingsvrije zone is afhankelijk van de classificatie van de betreffende vaarweg (zie tabel 2). Voorliggend bestemmingsplan is conserverend van aard. Bescherming van deze zones is bovendien door de vaarwegverordening geregeld. De verschillende aangegeven zones langs vaarwegen zijn om die reden niet op de verbeelding van dit bestemmingsplan opgenomen.

Voor het plangebied zijn het Van Harinxmakanaal, De Swette en de Dokkumer le relevant. Het Van Harinxmakanaal is aangewezen als ‘CEMT-klasse Va’ met een beheersgrens en bebouwingsvrije zone in landelijk gebied van 30 meter. De Swette is een Staat B vaarweg met een beheersgrens van 10 meter en een bebouwingsvrije zone van 5 meter in landelijk gebied. De Dokkumer le wordt als ‘CEMT-klasse I-verbinding’⁶ ingedeeld. Dit betekent dat in landelijk gebied aan weerszijden een beheersgrens en een bebouwingsvrije zone van 15 meter geldt.

Voor het Van Harinxmakanaal geldt voor de recreatievaart categorie ‘Azm’ (vaarweg met verbindingsfunctie voor grote zeil- en motorboten). De Swette is aangewezen als ‘Dm’ (vaarweg met verbindingsfunctie voor motorboten). De Dokkumer le is in het PVVP gecategoriseerd als ‘Bzm’ (vaarweg met verbindingsfunctie voor middelgrote zeil- en motorboten). Voor deze categorie gelden vastgestelde maten ten aanzien van doorvaartbreedte en -hoogte van

⁶ CEMT-klasse 1: laadvermogen tussen 250-450 ton, maximale lengte 39 m, maximale breedte 5,1 m en maximale diepgang (geladen) 1,8-2,2 m.

kunstwerken en diepte van de vaarweg, zoals in tabel 3 is aangegeven. Indien daar geen behoefte aan is of als de kosten hiervoor te hoog zijn, kan hiervan worden afgeweken.

Tabel 3. Normering van bruggen/sluizen en diepten voor het Van Harinxmakanaal (Azm), De Swette (Dm) en de Dokkumer Ie (Bzm) ten behoeve van recreatievaart

	Gewenste doorvaart- hoogte	Minimum doorvaart- hoogte	Gewens- te breedte	Minimum bestaan- de breedte	Geadvi- seerde bag- gerdiepte	Toegela- ten diep- gang
Azm (Grote zeewaardige boten)	Onbeperkt	30,00 m of BB* > 3,00 m	> 8,50 m	7,00 m	2,50 m	2,10 m
Bzm (Niet-zeewaardige boten)	Onbeperkt	12,50 m** of BB > 3,00 m	> 8,50 m	6,00 m	2,20 m	1,90 m
Dm (Motorboten)	> 2,50 m of BB	2,50 m of BB	> 7,00 m	4,00 m	1,50 m	1,30 m

* Binnen bebouwde kom.

** Alleen 12,50 m als er op korte afstand een alternatieve route van ten minste dezelfde vaarklasse met onbeperkte hoogte voorhanden is, in andere gevallen 30 m aanhouden.

3.3

Regionaal beleid

Kroon van Fryslân (2009)

Leeuwarden en de vijf omliggende gemeenten werken samen in de stadsregio Leeuwarden. De gezamenlijke ambitie is verwoord in het visiedocument: Kroon van Fryslân (2009). De positie van de Stadsregio Leeuwarden in de Friese woningmarkt is één van de speerpunten. Voor Leeuwarden is een substantiële woningopgave geformuleerd. Voor de periode tussen 2010 en 2020 is de woningopgave van de Stadsregio Leeuwarden zo mogelijk nog groter dan in voorgaande jaren.

Landschapsontwikkelingsplan (2004)

Het landschapsontwikkelingsplan (LOP) is in 2004 opgesteld door de Dienst Landelijk Gebied in opdracht van de provincie en de gemeenten binnen de Stadsregio Leeuwarden. In het LOP zijn zes koepelprojecten gedefinieerd. De koepelprojecten hebben als doel:

- ontwikkeling van de diversiteit aan landschappen en de relatie van deze landschappen met de stad;
- het verbeteren van de toegankelijkheid en uitstraling (herkenbaarheid en aantrekkelijkheid) van het (recreatieve) vaar-, fiets- en wandelpadennetwerk.

Handboek voor het Landschap (2013)

Het Handboek voor het Landschap is in 2013 opgesteld in opdracht van de Stadsregio Leeuwarden. In het najaar van 2013 wordt dit Handboek door de zes afzonderlijke gemeenteraden vastgesteld.

Het handboek dient als methodiek om het LOP operationeel te maken ten behoeve van de landschappelijke inpassing van ruimtelijke plannen in de verschillende gemeenten. Het handboek geeft een actueel beeld van de drie landschapstypen Oude klei (Westergo en Oostergo), Jonge klei (Middelzeegebied) en het Veengebied (Lage Midden). Met dit schrijven is voor de Stadsregio een eenduidig landschapskader geformuleerd. Het document is voor ambtelijk gebruik en dient als toetsingsmethodiek, geïnspireerd vanuit het landschap. Het handboek sluit aan bij het huidige provinciale en gemeentelijke beleid en vormt hiermee het regionale landschapskader voor de Stadsregio Leeuwarden. In dit document worden de actuele thema's behandeld, zoals stads- en dorpsranden, landelijk(e) (ge)bouwen, water, groen- en infrastructuur. Landschap specifieke richtlijnen voor deze thema's en handvatten voor de praktijk geven de gemeenten een methodiek waarmee zij deze ruimtelijke plannen landschappelijk kunnen inpassen en zo uitvoering kunnen geven aan de ambities vanuit het LOP en overig actueel ruimtelijk beleid.

3.4

Gemeentelijk beleid

Nota Archeologische Monumentenzorg Leeuwarden 2008-2013

Met ingang van 1 september 2007 is de gewijzigde Monumentenwet 1988 (Wamz) in werking getreden. Sindsdien geldt de wettelijke verplichting om bij vaststelling van bestemmingsplannen rekening te houden met in de grond aanwezige, dan wel te verwachten monumenten (art.38a). Gemeenten moeten dus inzichtelijk maken hoe zij op een verantwoorde manier in de ruimtelijke afweging het archeologisch belang hebben afgewogen. Provincies hebben hierbij een toetsende rol.

De provincie heeft als toetsend kader de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) opgesteld. Hierop zijn alle bekende archeologisch waardevolle terreinen aangegeven en bovendien geeft de kaart de verwachtingswaarde voor het aantreffen van archeologische waarden aan. De gemeente Leeuwarden heeft sinds januari 2008 een eigen archeologiebeleid (Nota Archeologische Monumentenzorg Leeuwarden (AMZL) 2008-2013). Voor de bijbehorende beleidskaart heeft, in overleg met de Provinsje Fryslân, een verdiepingsslag van de FAMKE plaats gevonden. Op de Archeologische Waardekaart Leeuwarden is inzichtelijk gemaakt waar en op welke manier de gemeente Leeuwarden archeologie meeweegt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Nota De Blauwe Diamant (2000)

Als maatregel om het waterbeheer in Leeuwarden te verbeteren, hebben de gemeente Leeuwarden, de Provinsje Fryslân en Wetterskip Fryslân (en de toenmalige waterschappen Marne-Middelsee, Lauwerswâlden en De Waadkant), de nota De Blauwe Diamant (februari 2000) opgesteld.

De doelen van het plan zijn:

- dat water als verbindend element bij ruimtelijke, stedelijke en economische ontwikkelingen beter wordt benut;
- dat door de verdere ontwikkeling van duurzaam en integraal waterbeheer bijgedragen wordt aan een goede waterkwaliteit en de diverse functies van het water worden geoptimaliseerd;
- dat door samenwerking tot een samenhangende en vernieuwende wateraanpak voor het gemeentelijk gebied kan worden gekomen, waarmee het thema water ook onder de aandacht van externe partijen kan worden gebracht.

Woonplan Leeuwarden 2008 t/m 2012: “Eltsenien syn hûs” (2008)

Het woonplan “Eltsenien syn hûs” geeft de beleidslijn ten aanzien van wonen voor de periode tot 2013 weer. De werkingsduur van het woonplan is, mede in verband met de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2014, verlengd tot het moment dat een nieuwe integrale woonvisie is vastgesteld voor de nieuwe gemeente (één en ander met in acht name van de aanvullingen en nadere prioritering uit de Nota Wonen 2012), zo is besloten in de raadsvergadering van 29 oktober 2012. Dit woonplan richt zich primair op de stad Leeuwarden. De Leeuwarder woningmarkt heeft zich sinds 2003 positief ontwikkeld. Het aanbod van woningen is omvangrijker en meer divers geworden. Het stedelijk profiel van de stad is structureel versterkt. De groei van de bevolking en de toename van het aantal midden- en hogere inkomens bewijst het succes van het ingezette woonbeleid. Maar Leeuwarden is er nog niet.

Het woningaanbod moet verder groeien, ook in diversiteit en kwaliteit. In de bestaande stad ligt een grote opgave. Elke wijk heeft potentie, maar die wordt niet altijd benut. Delen van de woningvoorraad zijn kwetsbaar.

De doelstelling van het beleid is: het behouden en versterken van een evenwichtige, concurrerende woningmarkt met een duurzaam en gedifferentieerd aanbod van woningen en woonmilieus. Deze doelstelling is uitgewerkt aan de hand van de drie thema's 'bestaande stad', 'nieuwbouw' en 'wonen + meer'. Daarnaast wordt apart aandacht besteed aan de huisvesting van de lagere inkomens.

De gemeente streeft een kwaliteitsverbetering van de bestaande woningvoorraad na. Dit betekent niet alleen dat woningen bouwtechnisch goed moeten zijn, maar ook energiezuinig en voldoende flexibel om ook in de toekomst aantrekkelijk te blijven.

Het bestemmingsplan Buitengebied voorziet niet rechtstreeks in de mogelijkheid tot het realiseren van nieuwe woningen. Wel is het bijvoorbeeld mogelijk via een wijzigingsbevoegdheid een woning te realiseren in een vrijgekomen agrarisch bedrijf.

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan

Ten aanzien van de verkeersstructuur is het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) van belang. De verkeersstructuur is in het plan vastgelegd. In het plan wordt onder andere ingegaan op de hiërarchie van wegen. Ook voert de gemeente een Duurzaam Veilig Verkeersbeleid om het verkeer in en om de stad structureel veiliger te maken. Het doel is om meer duidelijkheid en uniformiteit in de inrichting van het wegennet te creëren. Ten behoeve hiervan is een onderverdeling van wegen in verkeersaders en verkeersluwe gebieden gemaakt.

Groenkaart Leeuwarden (2009)

In februari 2009 is de “Groenkaart Leeuwarden, over de groene openbare ruimte van de stad” vastgesteld. De groenkaart en het bijbehorende uitvoeringsprogramma zijn niet bedoeld om op korte termijn grote verschuivingen in de huidige dagelijkse gemeentelijke praktijk teweeg te brengen. Wel zijn de Groenkaart en in mindere mate het uitvoeringsprogramma, richtinggevend en kaderstellend. De Groenkaart is daarmee een visiedocument dat op hoofdlijnen inzicht geeft in de toekomstig gewenste situatie van de groene openbare ruimte. De gemeente geeft hierin aan zorgvuldig om te willen gaan met het bestaande groen, maar het gaat niet alleen om behoud. In het beleidsdocument worden tevens voorzeten gedaan voor verbetering van de groenstructuur en het realiseren van ontbrekende schakels. Ook is ingegaan hoe om te gaan met groen bij nieuwe initiatieven en planvorming.

GROENCOMPENSATIE BIJ PLANONTWIKKELING

De groene openbare ruimte is een volwaardige functie die een gelijkwaardig belang heeft naast andere stedelijke belangen. Daarom geeft de Groenkaart, naast een aantal concrete uitvoeringsmaatregelen, ook de handelwijze aan bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zodat groencompensatie is gewaarborgd. Bij functieverandering en planontwikkeling wordt inzichtelijk gemaakt welke rol het groen speelt en op welke wijze het groen in de plannen een plaats heeft gekregen. Voor deze werkwijze is een handelwijze opgesteld die bestaat uit maximaal 5 stappen:

1. Wanneer bij planvorming openbaar groen (dat in beheer is bij de gemeente) moet worden ‘ingeleverd’, wordt dit uitgedrukt in een bedrag bestaande uit de aanlegkosten, vermeerderd met de beheerskosten over een periode van 15 jaar.
2. Bij voorkeur wordt binnen het plangebied eenzelfde oppervlakte en kwaliteit aan groen gecompenseerd.
3. Wanneer dit niet mogelijk is, wordt de vastgestelde waarde besteed aan nieuwe groeninrichting binnen het plangebied zelf met minder oppervlak en meer kwaliteit.
4. Wanneer dit niet mogelijk is, wordt het geld bestemd voor een investering in het groen in de naaste omgeving.
5. Tot slot kan de gemeente het bedrag gemotiveerd inzetten voor groen elders in de stad, wanneer daarmee meer effect is te behalen dan lokale compensatie.

De Nota 'Spraaakmakende bomen' (2008)

Het college van de gemeente Leeuwarden heeft in juni 2008 de Nota 'Spraaakmakende bomen' vastgesteld, met daarbij beleidsregels en een lijst van monumentale bomen. Met dit besluit beoogt de gemeente haar oudste bomen beter te beschermen. Vooral in een dynamische gemeente als Leeuwarden, met zijn bouwactiviteiten en onderhoudswerkzaamheden, hebben bomen het vaak zwaar te verduren en is een extra bescherming in het belang voor het behoud van de bomen.

Middels de nota is gekozen voor het opnemen van monumentale bomen met een dubbelbestemming op de verbeelding en in de planregels van bestemmingsplannen. Voordeel is dat hierdoor bij alle ruimtelijke ordeningsprocessen de monumentale bomen met groeiplaats in beeld gebracht zijn door de ingetekende kroonprojectie. Op de lijst komen bomen voor die in eerste instantie zijn uitgekozen vanwege hun leeftijd. Bomen die ouder zijn dan 80 jaar noemen we monumentaal. Bomen ouder dan 40 jaar noemen we waardevol. In tweede instantie is gekeken naar de standplaats. Het is de bedoeling dat de waardevolle bomen kunnen uitgroeien tot die met een monumentale status. Deze bomen zijn niet via een bestemmingsplanregeling of aanwijzing beschermd. Hier geldt wel een aparte kapvergunningsprocedure voor. Voor het overige bomenbestand in de gemeente geldt het reguliere kapbeleid. Het plangebied van dit bestemmingsplan telt diverse monumentale bomen die als zodanig in dit bestemmingsplan zijn beschermd.

Ambitiedocument voor de vormgeving en architectuur van de Haak en de invalswegen in en om Leeuwarden (2011)

In het in 2011 door HNS Landschapsarchitecten opgestelde ambitiedocument zijn de bindende randvoorwaarden (eisen) opgesteld waaraan het wegontwerp en het ontwerp van de kunstwerken van De Haak om Leeuwarden en de erop aansluitende invalswegen dienen te voldoen. De opdrachtnemers dienen op basis van het ambitiedocument een integraal ontwerp te maken en te realiseren. Er zijn randvoorwaarden opgesteld voor onder andere:

- de landschappelijke inpassing en inrichting van taluds bij kunstwerken en van toeritten bij aquaducten;
- de breedte en inrichting van midden- en zijbermen, inclusief soort beplanting;
- het toepassen en de vormgeving van lage wallen langs delen van het tracé als visuele afscherming van de voorbijrijdende auto's.

Over het algemeen geldt: groen waar het groen kan (veelal in de vorm van gras) en een zo vloeiend mogelijk verloop van taluds met flauwe hellingen.

Nota beroeps- en bedrijfsuitoefening in woningen tegen het licht (1999)

De gemeente Leeuwarden ontvangt verzoeken om een deel van de woning voor een andere functie dan het wonen te mogen gebruiken. Ten behoeve hiervan is in september 1999 de nota “De beroeps- en bedrijfsuitoefening in woningen tegen het licht” opgesteld en vastgesteld in de raad op 20 december 1999. Ten aanzien van dergelijke verzoeken waren al diverse criteria opgesteld. Na evaluatie van dit beleid zijn de criteria iets aangepast. De aangepaste criteria, zoals in de nota verwoord, zijn in dit bestemmingsplan opgenomen.

Bêd en Brochje in Leeuwarden (2010)

Bij besluit van 18 mei 2010 zijn door het college beleidsregels vastgesteld voor Bêd & Brochje in woningen in Leeuwarden. Deze beleidsregels zijn eveneens in dit bestemmingsplan opgenomen in de vorm van een binnenplanse afwijkmogelijkheid.

Welstandsnota Leeuwarden (2013)

De Gemeente Leeuwarden heeft een nieuwe welstandsnota gemaakt. De huidige nota dateert van 2004. Een welstandsnota wordt gebruikt voor het toetsen van nieuwe (ver)bouwplannen aan redelijke eisen van welstand. De welstandstoets draagt bij aan het in stand houden en verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de stad. De welstandsnota is geactualiseerd mede vanwege een afspraak met de raad in juli 2009 op basis van een evaluatie-notitie van PvdA en PAL GroenLinks uit februari 2009. Ook de wetgeving, de WABO, is veranderd. Vanaf 1 oktober 2010 kan veel meer vergunningvrij worden gebouwd, en dus ook zonder eisen van welstand. Dat betreft onder andere bouwwerken op achtererven, dakramen en dakkapellen op achterdakvlakken en tuin- en erfafscheidingen.

De nieuwe nota is beknopter geworden, eenvoudiger van opzet, gebruiksvriendelijker en de informatie is digitaal toegankelijk gemaakt. Er is geen sprake van een grote inhoudelijke koerswijziging. De gewijzigde wetgeving biedt veel (welstandsvrije) mogelijkheden en deze zijn verwerkt in de nota. In de binnenstad en in de vooroorlogse wijken is sprake van wat uitgebreidere regels. Voor de binnenstad sluit de nieuwe nota aan op het nieuwe bestemmingsplan Binnenstad. Woonerfbuurtten, jongere wijken en bedrijventerreinen hebben minder regels. Meer regels waar dat moet en weinig of geen regels waar dat kan. Vanwege het borgen van architectonische kwaliteit zijn specifieke eisen opgenomen voor monumenten, beeldbepalende panden, beschermde stadsgezichten en enkele bijzondere boerderijtypen. Ook mogelijkheden voor zonnepanelen, ingaand op duurzame ontwikkelingen, zijn opgenomen in deze nieuwe welstandsnota.

Voor transparantie en actueel gebruiksgemak is digitaal, op kaart, de benodigde welstandsinformatie opvraagbaar. De nieuwe welstandsnota leent zich goed voor harmonisatie na herindeling van de gemeente Leeuwarden met een deel van de gemeente Boarnsterhim.

Intergemeentelijke Structuurvisie Nieuw-Stroomland (2011)

In de Intergemeentelijke Structuurvisie ontvouwen de gemeenten Leeuwarden, Littenseradiel en Menameradiel hun plannen voor het gebied ten zuiden en ten westen van Leeuwarden, inclusief het nieuwe woongebied De Zuidlanden en bedrijventerrein Newtonpark. Het gebied van de Structuurvisie loopt aan de zuidkant tot en met Wytgaard en aan de westzijde tot de rij dorpen van Weidum naar Marsum (Middelzeegebied). Het gebied overlapt met een deel van het plangebied van het voorliggende plan (zie figuur 1):

- Een klein deel van plandeel noordwest (tussen N383 en Van Harinxmakanaal).
- Zuidwest (geheel).
- Zuid (het deel van tussen globaal Wâldwei en Wytgaard).

Doel van de Structuurvisie is om in het gebied ruimte te scheppen voor duurzame initiatieven. In het gebied zal meer energie moeten worden opgewekt dan nodig is voor het gebied zelf, ook om te voldoen aan de doelstelling van de gemeente Leeuwarden om in 2020 energieneutraal te zijn. Dat vergt de nodige afstemming om enerzijds aantasting van het landschap te voorkomen en anderzijds de ruimtelijke kwaliteit van het gebied met een scherpe overgang tussen stad en land te versterken. Naast autonome ontwikkelingen als de aanleg van de Haak om Leeuwarden en de ontwikkeling van De Zuidlanden zetten de gemeenten in op nieuwe stedelijke functies als het Energiepark, de uitbreiding van het bedrijventerrein en de ontwikkeling van de Dairy Campus. Deze projecten hebben een duurzaam karakter of worden op een duurzame manier ingevuld.

De structuurvisie mondt uit in een ontwikkelingsrichting per deelgebied. Met name tussen de Haak en huidige stadsrand van Leeuwarden zijn er goede mogelijkheden om de ambities te realiseren. Het gebied ten westen en zuiden van de Haak houdt een overwegend open karakter, met aandacht voor cultuurhistorisch bepaalde lijnen en elementen. Ook in delen van het plangebied van het voorliggende plan zijn ontwikkelingen voorzien. De uitwerking van voornoemde ontwikkelingen vindt plaats in afzonderlijke ruimtelijke procedures.

Duurzaam Leeuwarden, de sterke stad (2010)

De gemeente Leeuwarden bevordert op haar grondgebied actief het verduurzamen van de gemeente. Deze verduurzaming richt zich op een aantal aspecten, onder andere op: energieverbruik, verantwoordelijk watergebruik en waterkwaliteit, ecologie en het beperken van afval. De focus ligt op de thema's energie en water.

Op 29 november 2010 is hiervoor de visie "Duurzaam Leeuwarden, de sterke stad" voor de periode 2011 tot en met 2020 door de Raad vastgesteld. Aan dit programma is een uitvoeringsprogramma "Slim met Energie en Water" (2011 - 2014) gekoppeld.

Hierbij is het beleid dat de gebiedsontwikkelingen en -beheerplannen binnen de gemeentegrenzen bijdragen aan de verwezenlijking van de ambities/doelen:

- Leeuwarden is in 2020 onafhankelijk van fossiele brandstoffen;
- In Leeuwarden zijn 500 groenen banen;
- Leeuwarden is de Hoofdstad van Waternotechnologie.

De inrichting dient daarom met die doelen rekening te houden door middel van extra aandacht voor wateraspecten, energiebesparende inrichting, mogelijkheden voor duurzame energieopwekking en bedrijvigheid voor de duurzame sector binnen onderstaande beschreven deelgebieden van het plangebied die binnen de structuurvisie 'Nieuw Stroomland' vallen.

DUURZAME INRICHTING

De deelgebieden Noord-West, Zuid-West en het noordelijke deel van deelgebied Zuid van het plangebied vallen binnen de structuurvisie 'Nieuw Stroomland'. Hiervoor zijn nadrukkelijk duurzame en innovatieve economische activiteiten beschreven. Deze ambitie wordt binnen deze gebieden vorm gegeven, met name met betrekking tot de thema's water en duurzame energie:

- a. Aandacht voor energieneutrale ontwerpen van bouwwerken/gebouwen, omdat energieneutraliteit van het gebied anders niet wordt gehaald.
- b. Om het gebruik van fossiele brandstoffen in de toekomst tot een minimum te reduceren zijn er in het gebied geen belemmeringen voor constructies in de vorm van experimenten met innovatieve projecten van een meer permanente aard die hieraan kunnen bijdragen (bijvoorbeeld aardwarmte, windenergie (niet grootschalig), biomassa of zonne-energie in tijdelijke of permanente opstelling in weilanden of onbenutte percelen). Tevens kan de teelt van biomassa worden toegestaan.
- c. De ontwikkeling, demonstratie en toepassing van duurzame innovaties op het gebied van water (zoals het duurzaam omgaan met drinkwater, het winnen van energie en nutriënten uit afvalwater en lokaal zuiveren van afvalwaterstromen) kunnen zonder beperkingen gestalte krijgen.
- d. Maar het gebied biedt ook ruimte voor de demonstratie en toepassing van andere duurzame innovaties.
- e. Als energiebesparende optie wordt de openbare verlichting "waar niet nodig" niet aangelegd (bewust donker), en daar waar het qua veiligheid wenselijk is kan een energie sparende variant met dimmogelijkheid worden aangelegd, die zo weinig mogelijk lichthinder veroorzaakt.

Voor de overige delen van het plangebied met hoofdzakelijk een agrarische bestemming is voornamelijk het streven om de bestaande ecologische waarden in het plangebied te behoud en te versterken. Hier kan bijvoorbeeld goed rekening mee worden gehouden bij het (her)inrichten van de waterstructuren en

oevers bij bijvoorbeeld de Grutte Wielen. Hierop wordt in de ecologische en waterparagraaf van deze toelichting verder ingegaan. Bij nieuw- of verbouw van woningen of bedrijfsgebouwen in het gebied is ook het streven om dit op een zo energiezuinig mogelijke manier te doen, waar innovaties en duurzame energieopwekking altijd tot de mogelijkheden behoort.

Ook de (bestaande) bebouwing zou aan het versterken van de ecologische waarden een bijdrage kunnen leveren. Voor de bebouwing is het aan te bevelen om groene (platte) daken aan te leggen. Daarvoor kan bij de gemeente worden geïnformeerd naar de geldende subsidiemogelijkheden. Groene daken dragen, zo is aangegeven in het gemeentelijke rioleringsbeleid, bij aan het vasthouden van water om bij piekbelasting het riool te ontzien. Daarnaast worden positieve effecten aan groene daken toegekend, zoals het verbeteren van het microklimaat rondom (vakantie)woningen of kantoren en het tegengaan van oververhitting van onderliggende ruimtes. Voor het behoud van de algehele waterkwaliteit in het plangebied of het verbeteren ervan is in de waterparagraaf van deze toelichting nader ingegaan.

Voor de openbare verlichting in de overige deelgebieden van het plangebied is het beleid dat daar waar de verlichting niet nodig is deze niet wordt aangelegd, en waar het dit qua veiligheid wenselijk is er energie sparende varianten met dimmogelijkheden worden aangelegd, die zo weinig mogelijk lichthinder veroorzaken.

Voor de inrichting van de openbare ruimte is het “Kwaliteitsdocument Openbare Ruimte” van de gemeente Leeuwarden leidend.

O m g e v i n g s a s p e c t e n

4

4.1

PlanMER

In het kader van voorliggende bestemmingsplan is een planMER (het rapport) opgesteld. De plan-m.e.r. (de procedure) is erop gericht inzicht te krijgen in de verwachte milieueffecten van de m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten waarvoor het bestemmingsplan het kader vormt, maar is niet tot alleen deze activiteiten beperkt. In samenhang met de niet-m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten moet het milieueffectrapport ook inzicht geven in de schaal waarop effecten van de verschillende activiteiten elkaar versterken of verzwakken (de zogenoemde cumulatie). In het planMER zijn met name agrarische activiteiten onderzocht omdat deze activiteiten in voorliggend bestemmingsplan kaderstellend zijn voor de plan-m.e.r. Overige aspecten zijn in het kader van een goede ruimtelijke ordening echter wel onderzocht. Hiervan wordt verslag gedaan in paragraaf 4.2 tot en met 4.12 van voorliggend bestemmingsplan.

Op basis van dit inzicht in de verwachte milieueffecten is het mogelijk om het voornemen, zoals dat in het voorontwerpbestemmingsplan is uitgewerkt, en de verschillende alternatieven hiervoor te beoordelen. Naar aanleiding hiervan zijn, met de planMER als onderdeel van de onderbouwing, keuzes gemaakt in de ontwikkelingen die wel en die niet op grond van het bestemmingsplan mogelijk gemaakt worden.

In het planMER is onderzoek uitgevoerd naar de milieueffecten van het voorontwerpbestemmingsplan (het voornemen). Uit de beoordeling van de effecten van het voornemen blijkt dat er vooral effecten op de natuur en de geur verwacht worden. De effecten op (een deel van) de natuur zijn als zeer negatief beoordeeld. Uit de beoordeling blijkt dat de effecten als zeer negatief zijn beoordeeld door de toename van de ammoniakdepositie (als stikstofverbinding) in Natura 2000-gebieden en het mogelijk verstoren van meervleermuis. Vooral deze milieueffecten zijn een probleem voor het vaststellen van het bestemmingsplan Leeuwarden - Buitengebied. Zoals uit de passende beoordeling (zie hoofdstuk 7 van het planMER) blijkt zijn zogenoemde "significant negatieve effecten" op Natura 2000-gebieden door een toename van de ammoniakdepositie en het verstoren van meervleermuis in het voornemen niet uit te sluiten. Dit betekent dat het voorontwerpbestemmingsplan in strijd is met de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) en dan ook niet zo kan worden vastgesteld.

VOORNEMEN

Op basis van de resultaten van het onderzoek naar de milieueffecten van het voornemen zijn twee alternatieven bepaald. Deze beide alternatieven zijn uiteengezet in hoofdstuk 5 van het planMER. Alleen in alternatief 1 is er, door de

ALTERNATIEVEN

maatregelen die in het alternatief zijn opgenomen, geen sprake van een “negatief effect” op Natura 2000-gebieden. Ook in alternatief 2 is er, overeenkomstig het voornemen, sprake van een “significant negatief effect” door de toename van de ammoniakdepositie. Dit betekent dat alleen alternatief 1 niet in strijd is met de Nbw. De andere milieueffecten van alternatief 1 zijn als nihil tot negatief beoordeeld. Omdat alternatief 1 niet in strijd is met de Nbw kan een bestemmingsplan op basis van alternatief 1 worden vastgesteld. Op basis hiervan is de keuze gemaakt om het voorontwerpbestemmingsplan op basis van alternatief 1 aan te passen. Naar aanleiding van het positieve advies van de Commissie voor de m.e.r., de ingediende zienswijze en voortschrijdend inzicht door recente jurisprudentie is de regeling enigszins aangepast. Deze aangepaste regeling wordt hierna besproken.

In alternatief 1 zijn verschillende maatregelen opgenomen op basis waarvan de regels van het bestemmingsplan moeten worden aangepast. De belangrijkste maatregelen zijn de twee maatregelen op basis waarvan een “negatief effect” op Natura 2000-gebieden wordt voorkomen. Deze maatregelen zijn:

- maatregel om een “negatief effect” op Natura 2000-gebieden door stikstofdepositie te voorkomen;
- maatregel om een “negatief effect” op meervleermuis te voorkomen.

Beide maatregelen zijn in het navolgende verder toegelicht. Ook wordt ingegaan op het aspect geur. Voor de overige maatregelen wordt verwezen naar paragraaf 5.1 van het planMER.

STIKSTOFDEPOSITIE

In alternatief 1 is als maatregel om een “negatief effect” op Natura 2000-gebieden door stikstofdepositie te voorkomen in de regels van het bestemmingsplan in de bestemming “Agrarisch” bepaald dat, *“tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, in ieder geval wordt gerekend het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van het houden van vee, zodanig dat er sprake is van een negatief effect op een Natura 2000-gebied door stikstofdepositie, met dien verstande dat tot een strijdig gebruik met deze bestemming niet wordt aangemerkt:*

- *het bestaand gebruik, waarbij als referentiedatum voor het bestaand gebruik, in afwijking van het bepaalde in artikel 1, sub 20, wordt verstaan de referentiedata die zijn genoemd in bijlage 4 bij deze regels, of;*
- *het gebruik dat vergund is door middel van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998, dan wel het gebruik waarvan het bevoegd gezag verklaard heeft dat een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 niet noodzakelijk is.*

Als negatief effect op een Natura 2000-gebied door stikstofdepositie is aangemerkt:

- *een, in vergelijking met de stikstofdepositie op de in bijlage 4 bij de regels genoemde referentiedatum voor het betreffende Natura 2000-gebied, toename van de stikstofdepositie groter dan 0 mol stikstof per*

hectare per jaar op de voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied.

Op grond van deze regel is het gebruik van de gronden beperkt tot een gebruik waarbij, vanwege het houden van vee, geen sprake is van een “negatief effect” op Natura 2000-gebieden wat betreft de stikstofdepositie. Dit betekent dat de ammoniakemissie en daardoor ook het aantal stuks vee op de agrarische bedrijven in beginsel beperkt moet worden tot het aantal overeenkomstig het bestaand gebruik (zoals bedoeld in de gebruiksregel) of het gebruik dat op grond van een vergunning op grond van de Nbw mogelijk is. Hiermee sluit het bestemmingsplan aan op de Nbw. Ook op grond van de Nbw is het gebruik van gronden en bouwwerken beperkt tot dat gebruik waarbij er geen sprake is van een negatief effect op een Natura 2000-gebied door de stikstofdepositie. In die zin is er dan ook geen sprake van een aanvullende voorwaarde in het bestemmingsplan. Ook wanneer de regel niet in het bestemmingsplan wordt opgenomen, mag het gebruik niet in strijd zijn met de Nbw. Het lijkt mogelijk dan ook niet zinvol om een dergelijke regel in het bestemmingsplan op te nemen. Het is echter wel zinvol omdat wanneer de regel niet in het bestemmingsplan is opgenomen het plan in strijd is met de Nbw en zoals is opgemerkt kan een dergelijk bestemmingsplan niet worden vastgesteld.

Omdat het bestemmingsplan aansluit op de Nbw kan of er sprake is van een “negatief effect” op een Natura 2000-gebied ook worden bepaald op de manier overeenkomstig de manier waarop voor een vergunning op grond van de Nbw bepaald wordt of er wel of niet sprake is van een “negatief effect”.

Omdat in de regel ook is bepaald dat ook het op grond van de Nbw vergunde gebruik mogelijk is, is het verstandig om voor het werkelijk bestaand gebruik dat anders is als het bestaand gebruik als bedoeld in de gebruiksregel of voor nieuw gebruik te beoordelen of het verkrijgen van een vergunning op grond van de Nbw mogelijk is. Voor een dergelijk gebruik is op grond van de Nbw sowieso al een vergunning nodig (of een verklaring dat een vergunning niet nodig is) en als een dergelijke vergunning (of verklaring) verkregen is, is het gebruik ook niet in strijd met het bestemmingsplan.

In het planMER is ook een onderbouwing opgenomen waaruit blijkt dat uitbreiding van het agrarisch bouwvlak tot 2 hectare, door verschillende maatregelen, ook onder de voorwaarde dat er geen sprake mag zijn van een “negatief effect” op een Natura 2000-gebied door de stikstofdepositie mogelijk is. Door deze maatregelen is ook een toename van het aantal stuks vee op de agrarische bedrijven mogelijk. Dat in het bestemmingsplan geen mogelijkheden worden geboden bouwvlakken te vergroten tot meer dan 2 hectare, betekent niet dat de gemeente op voorhand niet mee zou willen werken aan initiatieven die een oppervlakte behelzen van meer dan 2 hectare. In voorkomende gevallen zal (indien de ontwikkeling mogelijk blijkt op grond van alle omgevingsaspecten) een procedure op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo/omgevingsvergunning) of de Wet ruimtelijke ordening (Wro/par-

tiële herziening bestemmingsplan) worden doorlopen. Op deze manier kan maatwerk worden geleverd.

De vraag die in de praktijk voor zal liggen, is op welke wijze de bestaande situatie kan worden bepaald op het moment dat een agrariër een activiteit wil ontplooiën.

Zoals uit de gebruiksregel en bijlage 4 van de regels blijkt, is de referentiedatum voor ieder Natura 2000-gebied in beginsel een verschillende. De bestaande situatie wordt vastgesteld door te bepalen welke situatie, op grond van de op de referentiedatum geldende vergunningen mogelijk was. Belangrijk hierbij zijn natuurlijk de stikstofemissie van het agrarisch bedrijf en de stikstofdepositie vanwege deze emissie op een Natura 2000-gebied. Voor het bepalen van de bestaande situatie voor een project is dit voldoende.

Voor een plan zoals een bestemmingsplan moet ook nog bepaald worden wat de werkelijke situatie was⁷. Dit is niet altijd makkelijk te bepalen. Wat belangrijk is, is dat zo goed als mogelijk wordt bepaald wat de werkelijke situatie zou kunnen zijn geweest op de referentiedatum. Voor wat betreft het aantal stuks vee kan hiervoor mogelijk gebruik worden gemaakt van de informatie van de Landbouwtelling. Op basis hiervan is te bepalen wat het werkelijke aantal stuks vee ongeveer was in het jaar van de referentiedatum.

Een vergunning op grond van de Nbw wordt verleend door de provincie. Tot 25 april 2013 was er geen koppeling tussen een dergelijke vergunning en een bouw- of milieuvergunning (nu onderdeel van de omgevingsvergunning). Dit betekent dan ook dat tot 25 april 2013 de gemeente niet verantwoordelijk kan zijn voor het wel of niet verkregen zijn van een vergunning op grond van de Nbw. Sinds 25 april 2013 bestaat er een koppeling tussen een omgevingsvergunning en de Nbw. Deze koppeling betekent dat een omgevingsvergunning voor een activiteit waarvoor ook een vergunning op grond van de Nbw nodig is, alleen kan worden verleend als van de provincie een zogenoemde verklaring van geen bedenkingen is ontvangen. Deze verklaring wordt alleen gegeven als de activiteit geen (significant) negatief effect heeft op een Natura 2000-gebied. De coördinatie tussen een omgevingsvergunning en een vergunning op

---

⁷ Er wordt verondersteld dat er een verschil is tussen de bestaande situatie voor een project en de bestaande situatie voor een plan (zie hiervoor ook het verschil in de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 13 februari 2013 (LJN: BZ1284) en 1 mei 2013 (LJN: BZ9083)). Voor een project wordt de bestaande situatie bepaald op basis van de op de referentiedatum geldende vergunningen. De bestaande situatie voor een plan is de werkelijke situatie op de vaststellingsdatum van het plan. Als voorbeeld: een agrarisch ondernemer heeft op de referentiedatum een vergunning voor het houden van 120 stuks melkvee op zijn bedrijf, maar het werkelijke aantal wat gehouden wordt is 90. Voor een project worden in de bestaande situatie op dit bedrijf 120 stuks melkvee gehouden maar in de bestaande situatie voor een plan het werkelijke aantal van 90. De gemeente is van mening dat het bestemmingsplan een ruimtelijk kader is voor projecten en heeft dan ook de keuze gemaakt om het beoordelingskader voor projecten in het bestemmingsplan te verwerken (derhalve het vergunde aantal).

grond van de Nbw die tot 25 april 2013 niet plaatsvond, vindt nu wel plaats. Het is nu dan ook niet meer mogelijk om een omgevingsvergunning te verkrijgen voor een activiteit die in strijd is met de Nbw.

Op het moment dat er sprake is van een melding in het kader van het Activiteitenbesluit zal de gemeente een check doen of de agrarisch ondernemer tevens beschikt over een Nbw-vergunning of een verklaring van de provincie dat deze niet nodig is. Indien blijkt dat een dergelijke vergunning noodzakelijk is, zal de gemeente de agrarisch ondernemer hier op wijzen. De gemeente kan een correcte melding op grond van het Activiteitenbesluit niet weigeren. De gebruiksregel uit het bestemmingsplan dient in dit geval als een achtervang omdat door de agrarisch ondernemer moet zijn aangetoond dat er geen sprake is van een negatief effect door stikstofdepositie.

Om een “negatief effect” op Natura 2000-gebieden door verstoring van meervleermuis te voorkomen is in alternatief 1 als maatregel opgenomen dat in de regels van het bestemmingsplan is bepaald dat het (ver)bouwen van bouwwerken, het gebruiken van gronden of het uitvoeren van werken en werkzaamheden alleen mogelijk is als hierdoor geen sprake is van een “negatief effect” op meervleermuis.

MEERVLEERMUIS

De gemeente heeft de keuze gemaakt om deze regels niet in het bestemmingsplan op te nemen. Hiervoor speelt een aantal redenen een rol.

In de eerste plaats is onvoldoende duidelijk waar zich de verblijfsplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van de meervleermuis precies bevinden. Dit zou er toe leiden dat de genoemde verbodsbepalingen voor het gehele plangebied zouden moeten gelden.

Ten tweede beslaan de verblijfsplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van de meervleermuis maar een klein gedeelte van het plangebied. Een algemeen bouw-, sloop- en gebruiksverbod voor het gehele plangebied gaat naar mening van de gemeente dan ook veel te ver.

Ten slotte kan nog worden opgemerkt dat de meervleermuis reeds beschermd wordt door de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998, los van het bestemmingsplan. Alle maatregelen die ter bescherming van de meervleermuis getroffen zouden moeten worden op grond van voorliggend bestemmingsplan, moeten ook reeds getroffen worden op grond van genoemde wetgeving. Dit geldt in beginsel ook voor het aspect stikstofdepositie, ware het niet dat het ten aanzien van dit aspect wel exact duidelijk is waar de effecten vandaan komen (vanaf de bouwvlakken in de bestemming ‘Agrarisch’) en door welke activiteiten deze effecten veroorzaakt worden (het houden van vee).

In het planMER zijn de milieueffecten van alternatief 1 op geur als negatief beoordeeld. Uit de beoordeling blijkt dat de effecten als negatief zijn beoordeeld door de toename van de geurhinder in het bestemmingsplangebied bin-

GEUR

nen de grenswaarden op grond van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). Binnen de grenswaarde voor het landelijk gebied is, door de toename van de geurhinder, een afname van de waardering van de woon- en leefomgeving mogelijk tot "slecht". In de bestaande situatie is deze waardering in een groot deel van het landelijk gebied "zeer goed". Op basis hiervan is in het planMER het advies opgenomen om te overwegen welke geuremissie en -hinder van veehouderijbedrijven in het landelijke en stedelijke gebied van de gemeente Leeuwarden nog aanvaardbaar wordt geacht in verhouding tot de ontwikkelingen die wenselijke worden geacht. Hierbij is opgemerkt dat deze overweging kan plaatsvinden bij het opstellen van de verordening zoals bedoeld in de Wgv.

In aansluiting op het advies, is de gemeente van mening dat een hiervoor bedoelde overweging in de eerste plaats in een Verordening geurhinder en veehouderij moet worden opgenomen. De gemeente heeft ook het voornemen om een dergelijke verordening op te stellen. Op basis van de overweging kunnen in de verordening dan wel of niet regels worden opgenomen om geurhinder te voorkomen of te beperken. Dit in overweging nemende is de keuze gemaakt in het bestemmingsplan niet een dergelijke overweging of aanvullende regels om geurhinder te voorkomen of te beperken op te nemen.

Ook is in het planMER opgemerkt dat de toename van de geurhinder voor een groot deel samenhangt met de uitbreidingsmogelijkheid voor intensieve veehouderij als ondergeschikte activiteit bij een grondgebonden veehouderijbedrijf. De geuremissie van intensieve veehouderij is in vergelijking met de niet-intensieve veehouderij sterk. De uitbreiding van de intensieve veehouderij is mogelijk op grond van de in het bestemmingsplan opgenomen afwijkingsmogelijkheid voor het gebruiken van de staloppervlakte voor intensieve veehouderij tot ten hoogste 4.000 m². Op basis hiervan is in het planMER het advies opgenomen om te overwegen om deze afwijkingsmogelijkheid niet in het bestemmingsplan op te nemen.

Door de gemeente is de keuze gemaakt om de afwijkingsmogelijkheid niet uit het bestemmingsplan te schrappen. Hiervoor heeft de gemeente de volgende overweging: de geuremissie van intensieve veehouderij is in vergelijking met de niet-intensieve veehouderij weliswaar sterk, maar in die situaties waar sprake is van een uitbreiding van een veehouderijbedrijf met intensieve veehouderij als ondergeschikte activiteit zijn verschillende maatregelen mogelijk om de geuremissie te beperken. Als voorbeeld: de hoogste, in bijlage 1 van de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) opgenomen, geuremissiefactor voor vleesvarkens is 17,9 odeureenheden/seconde (ou_E/s). De laagste geuremissiefactor is 2,7 ou_E/s. Dit betekent dat door maatregelen aan stalgebouwen de geuremissie van de intensieve veehouderij sterk beperkt kan worden. Toch is er, ook wanneer er gebruik gemaakt wordt van het stalgebouw met de laagste geuremissiefactor, sprake van een toename van de geuremissie. Maar of er sprake is van een onaanvaardbare toename van de geuremissie kan pas bepaald worden op basis van het resultaat van de overweging welke geuremissie en -hinder van veehouderijbedrijven in het landelijke en stedelijke gebied van

de gemeente Leeuwarden nog aanvaardbaar wordt geacht. Daarbij wordt op dit moment de toename van de geuremissie nog beperkt op grond van de Wgv. Met andere woorden: of er wel of niet sprake is van geurhinder wordt bepaald op basis van de in de Wgv of de Verordening geurhinder en veehouderij opgenomen grenswaarden. Of een uitbreiding van de intensieve veehouderij voor wat betreft de toename van de geuremissie en -hinder aanvaardbaar is, moet beoordeeld worden op basis van deze grenswaarden. De grootte van de uitbreiding is daarbij in de eerste plaats niet belangrijk omdat door maatregelen de geuremissie sterk kan worden beperkt waardoor een toename van de geuremissie of -hinder nauwelijks is waar te nemen.

Overeenkomstig is in het planMER ook het advies gegeven om te overwegen om de mogelijkheid voor het gebruiken van 1.500 m² van het agrarisch bouwvlak bij een grondgebonden bedrijf voor intensieve veehouderij niet meer in het bestemmingsplan op te nemen. Op basis van een overeenkomstige overweging als hiervoor, is de keuze gemaakt om de mogelijkheid niet uit het bestemmingsplan te schrappen.

4.2

Geluidhinder

De Wet geluidhinder (Wgh) dateert van 16 februari 1979 en is sindsdien middels verschillende wetten diverse keren gewijzigd. De meest recente wijziging heeft plaatsgevonden bij besluit van 7 december 2006 (Staatsblad 2006 -661). De inwerkingtreding heeft op 1 januari 2007 plaatsgevonden. Tevens is op 1 januari 2007 het "Reken- en Meetvoorschrift geluidhinder 2006" (Staatscourant 21 december 2006, nummer 249) in werking getreden. Voor wegverkeerslawaai is bij deze wijziging van de wet overgestapt op de Europese dosismaat $L_{\text{day-evening-night}}$ (L_{den}). In de wet wordt L_{den} aangegeven in decibel (dB). Voor industrie is de dosismaat L_{etmaal} (L_{etm}) van toepassing. Beide dosismaten zijn 'A-gewogen': ze houden rekening met de gevoeligheid van het menselijk oor.

De Wgh bepaalt dat de 'geluidsbelasting' op gevels van woningen en andere geluidgevoelige objecten niet hoger mag zijn dan een in de wet bepaalde norm. In veel gevallen is deze norm 48 dB, die als voorkeursgrenswaarde wordt aangeduid.

4.2.1

Wegverkeerslawaai

Wet- en regelgeving

In artikel 74 van de Wgh is aangegeven wanneer een weg zoneplichtig is. Elke weg heeft in principe een zone, behoudens:

- wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied;
- wegen waarvoor een maximum snelheid geldt van 30 km/uur.

De breedte van een geluidszone is afhankelijk van het aantal rijstroken en de ligging van de weg binnen of buiten stedelijk gebied. In tabel 5 is hiervan een overzicht gegeven.

Tabel 5. Overzicht breedte geluidzones per type weg

Aantal rijstroken	Wegligging binnen stedelijk gebied	Wegligging buiten stedelijk gebied
2	200 m	250 m
3 of 4	350 m	400 m
5 of meer	n.v.t.	600 m

(bron: Wgh)

Indien binnen een geluidzone nieuwe geluidgevoelige objecten, zoals woningen, worden gerealiseerd of wanneer reconstructie van de weginfrastructuur plaatsvindt, moet door middel van akoestisch onderzoek worden vastgesteld of aan de grenswaarden uit de Wgh wordt voldaan.

Onderzoek

Binnen het plangebied worden met dit bestemmingsplan bij recht geen nieuwe geluidgevoelige functies mogelijk gemaakt. Wel zijn gedurende de planperiode van dit bestemmingsplan verkeersontwikkelingen voorzien als gevolg van ingrepen in de verkeersinfrastructuur. Voor deze verkeersontwikkelingen zijn reeds aparte ruimtelijke procedures doorlopen.

In onderstaande is een nadere beschouwing op geluidhinder als gevolg van wegverkeerslawaaï gegeven. Deze tekst dient met betrekking tot de wegen Poptawei, Weidumerdyk, Brédyk, Canterlânswei, Groningerstraatweg, Lekku-merweg en Oenemadyk tevens gelezen te worden in combinatie met de als bijlage 1 opgenomen akoestische berekeningen met betrekking tot wegverkeerslawaaï.

Rijkswegen

In 2010 is het Tracé besluit Rijksweg 31 Leeuwarden (De Haak om Leeuwarden) vastgesteld. Dit besluit omvat alle rijkswegen rondom Leeuwarden. Voor dit bestemmingsplan zijn de Rijksweg 32 ten zuiden van Werpsterhoek, de Wâldwei, de nieuw aan te leggen Haak om Leeuwarden en de Noordelijke invalsweg relevant. In het als separate bijlage⁸ bijgevoegde akoestische onderzoek ten behoeve van de Haak zijn alle wegvakken beschreven en zijn de maatregelen aangegeven die getroffen moeten worden.

Bij Wirdum wordt, door de wijziging van de verkeersregelinstallaties in een situatie met toe- en afritten, in een aantal gevallen een tot 4 dB verbeterde situatie gecreëerd. In de gevallen dat er wel sprake is van een toename blijft dit beperkt tot maximaal 1,4 dB. De gevelbelasting van de meest nabijgelegen woningen varieert tussen de 50 en de 52 dB (redelijke geluidssituatie). De

⁸ "Akoestisch onderzoek: Planstudie N31 Haak om Leeuwarden", DHV B.V., januari 2010, dossier B6712.06.001, registratienummer IS-NN20100059, versie 9.

nieuwe situatie leidt niet tot een zodanige verslechtering dat er aanvullende maatregelen nodig zijn.

De resultaten zijn in het bijgevoegde akoestische onderzoek voor De Haak weergegeven.

Conclusie

Dit bestemmingsplan is de actualisatie van het voorgaande bestemmingsplan voor het landelijk gebied en is conserverend van aard. Geluidhinder als gevolg van wegverkeerslawaai leidt daarom niet tot belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan.

4.2.2

Railverkeerslawaai

Wet- en regelgeving

Het Besluit Geluidhinder Spoorwegen (besluit van 25 maart 1987, houdende uitvoering van de artikelen 105, 106 en 129, Wgh) heeft ten doel regels te stellen met betrekking tot het voorkomen van nieuwe geluidhindersituaties. De procedures en grenswaarden voor de in het besluit genoemde situaties zijn onder meer van toepassing bij de vaststelling of herziening van een bestemmingsplan.

Op grond van de Wgh zijn in het Besluit geluidhinder geluidsemisatie-eisen opgenomen die gelden bij de aanleg of vervangen van (een gedeelte van) een spoorweg. Het besluit geldt niet voor op de datum van inwerkingtreding ervan aanwezige of in aanbouw zijnde woningen langs een aanwezige of in aanleg zijnde spoorweg. In het besluit is bepaald dat langs iedere spoorweg een zone ligt, waarvan de breedte gemeten vanuit de buitenste spoorstaaf varieert van 100 meter tot 500 meter.

Onderzoek

Binnen het plangebied ligt een tweetal spoorwegen. De spoorweg Leeuwarden-Sneek (spoortraject 20) vormt deels de westelijke grens van het westelijke deel van het bestemmingsplan en de spoorweg Leeuwarden-Heerenveen (spoortraject 45) loopt dwars door het zuidelijke deel van het bestemmingsplan. In de akoestische onderbouwing is uitgegaan van de zogenaamde geluidproductieplafonds (gpp's) als toekomstig toegestane geluidsbelasting die 1 juli 2012 zijn vastgesteld. Voor railverkeer is dit het driejaargemiddelde over de jaren 2006, 2007 en 2008 vermeerderd met een werkruimte van 1,5 dB voor toekomstige ontwikkelingen. Bij de beoordeling van het railverkeerslawaai is aangesloten bij bovengenoemde methodiek.

Uit het als bijlage 2 bij dit bestemmingsplan gevoegde akoestisch onderzoek naar railverkeerslawaai blijkt dat de voorkeursgrenswaarde voor woningbouw langs het traject Leeuwarden-Sneek op een afstand van 35 meter van het traject ligt. Binnen de zone van onderzoek (100 meter voor dit traject) bevinden zich geen geluidsgevoelige objecten. De voorkeursgrenswaardecontour langs de

spoorlijn Leeuwarden-Heerenveen varieert van 170 meter tot 250 meter vanuit de spoorlijn. Binnen deze contour bevinden zich binnen de gemeente Leeuwarden meerdere woningen. Hiervan is het merendeel reeds gesaneerd in het kader van de zogenaamde A- en Raillijst. Hierbij is destijds uitgegaan van een hogere geluidsbelasting op de gevel dan dat er nu berekend is. Dit betekent dat in de huidige woningen aan de wettelijke voorkeurswaarde wordt voldaan. Er worden op voorhand geen nieuwe geluidsgevoelige objecten bestemd binnen de zone van onderzoek (300 meter voor dit traject). Overigens geldt dat binnen de geluidscontour van de voorkeursgrenswaarde alleen nieuwe woningbouw gerealiseerd kan worden met toepassing van een zogenaamde hogere waarde procedure.

Conclusie

Het aspect geluidhinder als gevolg van railverkeerslawaai leidt niet tot belemmeringen ten opzichte van de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan.

4.2.3

Industrielawaai

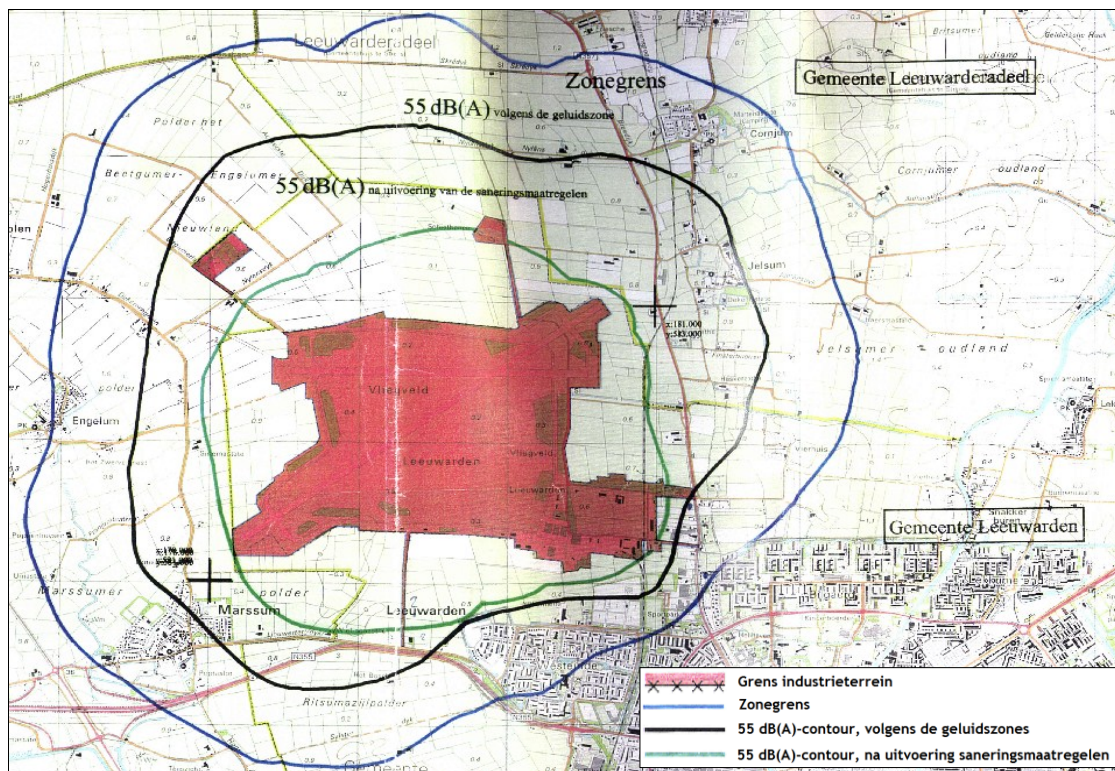
Wet- en regelgeving

Op grond van de Wgh dient bij de vaststelling of herziening van een bestemmingsplan onder meer aandacht aan industrielawaai te worden besteed. Dit is met name het geval als een bestemmingsplan de mogelijkheid van de vestiging van een inrichting als bedoeld in artikel 40 juncto artikel 1 Wgh insluit. Tevens is in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) artikel 2.6.4, lid 2 en de daarbij behorende Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro) geregeld dat de vastgestelde geluidzones en beperkingen vanwege het beperkingengebied van een militair luchtvaartterrein op grond van de Luchtvaartwet en de Wgh bij de eerstvolgende herziening van een bestemmingsplan in acht genomen moeten worden.

Onderzoek

Binnen het plangebied ligt het gezoneerde industrieterrein Vliegbasis Leeuwarden. De geluidszone is op 1 juli 1993 vastgesteld.

Op 10 december 1997 is het “Saneringsprogramma Vliegbasis Leeuwarden”, vastgesteld. Op basis hiervan is op 31 augustus 1998 een beschikking afgegeven voor een maximaal toegestane geluidswaarde (MTG) op de gevels van omliggende woningen. Door de sanering is de 55 dB(A)-contour dichterbij de vliegbasis komen te liggen. Binnen de 55 dB(A)-contour is de realisatie van geluidgevoelige objecten (o.a. woningen) niet mogelijk. Tussen de 55 dB(A)-contour en de zonegrens van 50 dB (A) kan alleen een geluidgevoelig object gerealiseerd worden wanneer er een hogere waarde wordt vastgesteld door het bevoegd gezag, in deze het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leeuwarden.

Figuur 7. Geluidzoning Vliegbasis Leeuwarden

Dit bestemmingsplan voorziet niet in de oprichting van nieuwe geluidsgevoelige bebouwing binnen de aangegeven zone tussen de zonegrens van 50 dB(A) en de 55 dB(A)-contour in het plangebied.

Conclusie

Het aspect geluidhinder als gevolg van industrielawaai leidt niet tot belemmeringen ten opzichte van de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan.

4.2.4

Luchtvaartlawaai

Wet- en regelgeving

Naast de geluidscontouren (in het kader van industrielawaai) van de Vliegbasis Leeuwarden zelf zijn er ook geluidscontouren die samenhangen met vliegbewegingen. Op grond van het Barro artikel 2.6.2, lid 4 en 2.1, lid 4 van het Rarro dienen deze beperkingen vanwege luchtvaartlawaai ook in bestemmingsplannen vastgelegd te worden.

Op 13 mei 2013 heeft de Minister van Defensie het Luchthavenbesluit Leeuwarden vastgesteld. Het luchthavenbesluit legt de gebruiksmogelijkheden van de militaire luchthaven vast en bevat de ruimtelijke beperkingen die daarmee samenhangen. In het luchthavenbesluit zijn onder andere geluidsnormen opgenomen. Deze zijn conform hoofdstuk 2 van het Besluit militaire luchtvaart uitgedrukt in Kosteneenheden (Ke). Ke is gebaseerd op het aantal over- en langsvliegende vliegtuigen, het van deze vliegtuigen ondervonden maximale ge-

luidsniveau en de verdeling over het etmaal, waarbij de late avond bijvoorbeeld zwaarder telt dan de middag.

De geluidszone wordt bepaald door de grenswaarde van 35 Ke. Binnen de geluidszone is de bouw van nieuwe geluidsgevoelige objecten, zoals woningen, niet toegestaan, tenzij is voldaan aan de artikelen 6 en 7 van het Besluit militaire luchtvaart.

Onderzoek

Rondom Vliegbasis Leeuwarden zijn geluidscontouren, variërend van 35 Ke tot 65 Ke, vanwege de aan- en afvliegroute van de vliegbasis aanwezig. Mogelijke toekomstige ontwikkelingen rondom de vliegbasis dienen aan de 35 Ke-contour getoetst te worden. Duidelijkheidshalve zijn de zones 35-40 Ke, 40-45 Ke, 45-50 Ke, 50-55 Ke, 55-60 Ke en 60-65 Ke op de verbeelding opgenomen. Zoals aangegeven, mag in principe alleen nieuwbouw buiten de 35 Ke-zone worden toegestaan. Dit bestemmingsplan voorziet niet in de oprichting van nieuwe geluidsgevoelige bebouwing binnen de 35 Ke-contour in het plangebied.

Figuur 8. Geluidscontouren (Ke) rondom Vliegbasis Leeuwarden

Conclusie

Luchtvaartlawaai van Vliegbasis Leeuwarden en de vliegbewegingen die hierdoor gegeneerd worden, leiden niet tot belemmeringen ten opzichte van de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan.

4.3

Hinder van bedrijven

Wet- en regelgeving

Op grond van de Wet milieubeheer (Wm) zijn bedrijven en instellingen verplicht te voldoen aan de eisen van een AMvB, dan wel een milieuvergunning te hebben voor de exploitatie van het bedrijf, waarbij rekening gehouden dient te worden met de omliggende woonbebouwing. Door middel van milieuwet- en regelgeving wordt (milieu)hinder voor hindergevoelige functies, zoals woningen, zo veel mogelijk voorkomen.

In de geactualiseerde publicatie “Bedrijven en milieuzonering” (2009) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) wordt een richtafstandenlijst voor milieubelastende activiteiten gehanteerd. Per bedrijfstype zijn voor elk van de aspecten geur, stof, geluid en gevaar minimale afstanden aangegeven. In de meeste gevallen kunnen deze minimale afstanden worden aangehouden tussen een bedrijf en hindergevoelige functies om hinder en schade aan mensen binnen aanvaardbare normen te houden. De grootste afstand is bepalend. De genoemde maten zijn richtinggevend, maar met een goede motivering kan en mag hiervan worden afgeweken.

Onderzoek

In de VNG-publicatie Bedrijven en Milieuzonering worden twee omgevingstypen onderscheiden, te weten:

1. rustige woonwijk en rustig buitengebied;
2. gemengd gebied.

In een rustige woonwijk of rustig buitengebied wordt functiescheiding nagestreefd. Hiertoe worden minimale richtafstanden gehanteerd, waarbij een bepaalde bij een bedrijf of voorziening behorende milieucategorie een zone-ringsafstand ten opzichte van hindergevoelige functies inhoudt, te weten:

- Milieucategorie 1 met een minimale richtafstand van 10 meter;
- Milieucategorie 2 met een minimale richtafstand van 30 meter;
- Milieucategorie 3.1 met een minimale richtafstand van 50 meter;
- Milieucategorie 3.2 met een minimale richtafstand van 100 meter.

In het plangebied is in meer of mindere mate sprake van een ‘rustig buitengebied’. In het plangebied komt naast bedrijvigheid ten behoeve van de agrarische functie ook niet-agrarische bedrijvigheid voor. In paragraaf 2.6 zijn de diverse niet-agrarische bedrijven in het plangebied benoemd. Hierbij is sprake van maximaal milieucategorie 3.1.

Voor agrarische bedrijven waar rundvee wordt gefokt en gehouden geldt maximaal milieucategorie 3.2. Voor bedrijven met overige graasdieren (als paarden en schapen) geldt maximaal milieucategorie 3.1. Akker- en tuinbouwbedrijven worden in milieucategorie 2 ingedeeld.

FUNCTIESCHEIDING

In het verleden is bij de vestiging van bedrijven in het plangebied in het kader van de milieuwetgeving beoordeeld in hoeverre dit aanvaardbaar was en aan welke eventuele te stellen voorschriften zou moeten worden voldaan. Vanwege deze situatie is de aanwezigheid van de verschillende bedrijven dan ook aanvaardbaar. Bedrijven die in de huidige situatie niet kunnen voldoen aan de geldende minimale richtafstanden worden normaliter op de verbeelding specifiek aangeduid. Hiermee kan de huidige situatie wel worden voortgezet, maar kan geen gelijkwaardig bedrijf uit dezelfde milieucategorie terugkeren in een toekomstige situatie bij bedrijfsbeëindiging. Enkel bedrijvigheid uit lagere milieucategorieën dan wel eenzelfde bedrijf is dan nog mogelijk.

Bij recht is nieuwvestiging van bedrijven op andere dan de bestaande en als zodanig bestemde locaties binnen het voorliggende bestemmingsplan niet mogelijk. In gevallen van zowel uitbreiding van bedrijvigheid als in gevallen van nieuwvestiging van bedrijvigheid zal bij de verstrekking van de milieuvergunningen of bij het instemmen met meldingen van geval tot geval een beoordeling plaatsvinden van de gevolgen voor de directe omgeving.

Conclusie

De uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan wordt niet door (milieu)hinder van bedrijven belemmerd.

4.4

Luchtkwaliteit

Wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving omtrent het aspect luchtkwaliteit is opgenomen in de Wet milieubeheer (Wm). Enerzijds is de regelgeving bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid aan te pakken als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging. Anderzijds heeft het aspect luchtkwaliteit tot doel mogelijkheden te creëren voor ruimtelijke ontwikkelingen, ondanks overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

De Wm voorziet onder meer in een gebiedsgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Deze programmatische aanpak zorgt voor een koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en milieugevolgen. Luchtkwaliteitseisen vormen onder de Wm geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkeling als één van onderstaande situaties van toepassing is:

- Er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde.
- Een project leidt (al dan niet per saldo) niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit.
- Een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL.

- Een project draagt ‘niet in betekende mate’ (nibm) bij aan de luchtverontreiniging.

De criteria om te kunnen beoordelen of er voor een project sprake is van ‘niet in betekende mate’, zijn vastgelegd in de AMvB-nibm. In de AMvB-nibm is vastgelegd dat een grens van 3% verslechtering van de luchtkwaliteit (een toename van maximaal 1,2 µg/m³ NO₂ of PM₁₀) als ‘niet in betekende mate’ wordt beschouwd. Wanneer deze waarde wordt overschreden, is de bijdrage van het verkeer mogelijk in betekende mate en is nader onderzoek middels aanvullende berekeningen noodzakelijk.

Voor kleinere ruimtelijke plannen en verkeersplannen die effect kunnen hebben op de luchtkwaliteit heeft het toenmalige ministerie van VROM in samenwerking met InfoMil de ‘nibm-tool’ ontwikkeld. Met deze rekentool kan op een eenvoudige en snelle manier worden bepaald of een plan niet in betekende mate bijdraagt aan luchtverontreiniging.

Projecten die ‘niet in betekende mate’ bijdragen aan de luchtverontreiniging zijn onder andere:

- woningbouwlocaties met niet meer dan 1.500 nieuwe woningen bij één ontsluitingsweg en 3.000 nieuwe woningen bij twee ontsluitingswegen;
- kantoorlocaties met een bruto vloeroppervlak van niet meer dan 100.000 m² bij één ontsluitingsweg en 200.000 m² bij twee ontsluitingswegen;
- bepaalde landbouwinrichtingen.

Onderzoek

Er wordt in Leeuwarden sinds jaren voldaan aan de gestelde normen. Voorliggend bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geeft het verkeersmodel van Leeuwarden voor een zevental wegen in de toekomst een aanzienlijke groei weer. Deze wegen zijn derhalve getoetst middels de nibm-tool (zie bijlage 3). De uitkomsten hiervan zijn in figuur 9 samengevat.

	Poptawei	Weidumerdyk	Brëdyk	Canterlânswei	Groningerstraatweg	Lekkumerweg	Oenemadyk
Extra verkeer als gevolg van het plan	3.350	2.400	1.900	1.000	1.000	1.300	4.800
Aandeel vrachtverkeer in %	11,0	5,0	5,0	5,5	9,6	5,5	5,0
NO ₂ in µg/m ³	6,09	2,99	2,39	1,34	1,84	1,73	5,73
PM ₁₀ in µg/m ³	1,44	0,81	0,64	0,35	0,41	0,45	1,62

Figuur 9. Overzicht luchtkwaliteit

Voor alle onderzochte wegen is uit de nibm-tool gebleken dat nader onderzoek noodzakelijk was, aangezien de grens van 1,2 µg/m³ NO₂ of PM₁₀ werd overschreden. Uit aanvullende luchtkwaliteitsberekeningen (eveneens in bijlage 3

opgenomen) is vervolgens gebleken dat voor al deze wegen ruim voldaan wordt aan de normen voor luchtkwaliteit.

Voor de rijkswegen (A31 en A32) in de gemeente geldt dat in het kader van het tracébesluit N31 (Haak om Leeuwarden) onderzoek naar de luchtkwaliteit is uitgevoerd. Dit luchtkwaliteitsonderzoek⁹ geldt als separate bijlage bij dit bestemmingsplan. Uit het onderzoek is gebleken dat zowel het hoofdwegennet als het onderliggende wegennet voldoet aan de grenswaarden van de Wm.

Alle overige wegen in de gemeente worden als nibm aangemerkt.

Conclusie

Geconcludeerd mag worden dat dit bestemmingsplan voldoet aan het gestelde in het onderdeel luchtkwaliteit van de Wm.

4.5

Externe veiligheid

4.5.1

Toetsingskader

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door:

- het gebruik, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);
- het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, waterwegen en spoorwegen);
- het gebruik van luchthavens.

4.5.2

Verantwoording Groepsrisico

ADVIES REGIONALE
BRANDWEER

Brandweer Fryslân (de regionale brandweer) is verzocht advies uit te brengen omtrent de externe veiligheid in relatie tot het bestemmingsplan. Het advies is ontvangen en bij de verantwoording van het GR betrokken.

HUIDIGE SITUATIE
(NULSITUATIE)

Ligging GR t.o.v. oriëntatiewaarde

De wetgeving verbindt geen harde normen aan de toelaatbaarheid van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten binnen een invloedsgebied, zoals dat wel het geval is bij het PR. Wel bestaat voor de gemeente bij het vaststellen van nieuwe ruimtelijke plannen de wettelijke verantwoordingsplicht. De verantwoordingsplicht is van toepassing voor ruimtelijke plannen binnen een invloedsgebied van een risicovolle activiteit.

---

⁹ "Luchtkwaliteitsonderzoek Ontwerptracébesluit N31 Haak om Leeuwarden", Arcadis, 10 maart 2009, 110623/CE9/OD0/000704 en "Oplegnotitie haak om Leeuwarden", Arcadis, 22 januari 2010, 110623/CE0/003/000704/ws.

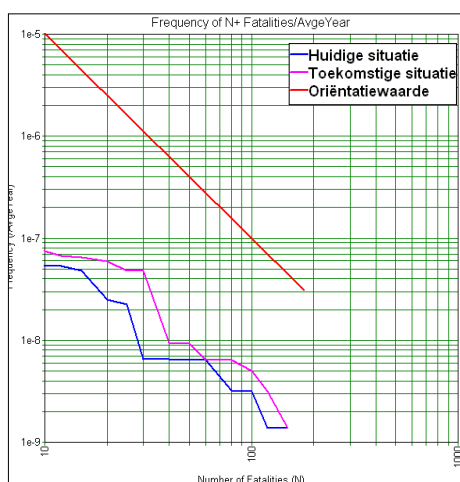

Uit het voorgaande is gebleken dat de volgende risicobronnen relevant zijn voor het GR:

- Tinq LPG-tankstation aan de Mr. P.J. Troelstraweg 151;
- Shell LPG-tankstation “Marsum” aan de N383/Harlingerstraatweg 150;
- Hogedruk aardgastransportleidingen N-506-01 en A-601.

Uitgaande van het conserverende karakter van dit bestemmingsplan hoeft, op basis van het Bevi, het vervoer van gevaarlijke stoffen niet nader verantwoord te worden.

Tinq LPG-Tankstation (Mr. P.J. Troelstraweg 151)

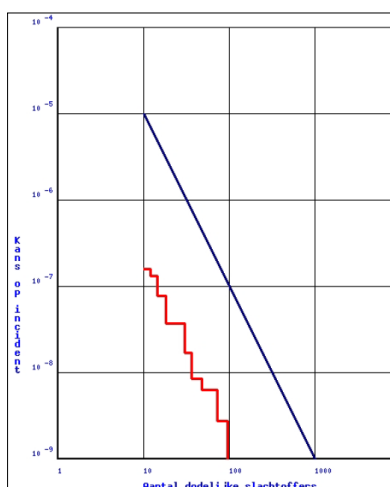

Voor de beoordeling van het groepsrisico moet bij LPG-tankstations worden uitgegaan van een invloedsg gebied van 150 meter rond het vulpunt en het reservoir. Zoals eerder al is opgemerkt, is voor dit LPG-tankstation een GR-berekening uitgevoerd. Deze berekening is uitgevoerd voor de realisatie van het project ‘Troelstrapark’. De berekening is gebaseerd op de in de omgevingsvergunning vastgelegde doorzet van 1.000 m³/jaar en het feit dat de

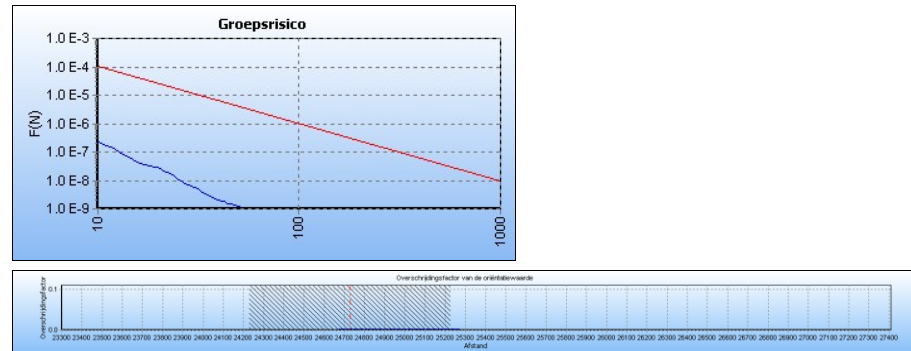
tankauto’s voor de bevoorrading van LPG met ingang van 2011 zijn voorzien van een hittewerende bekleding. Geconcludeerd is dat, in de huidige situatie, het GR laag is en de oriëntatiewaarde niet wordt overschreden. De toekomstige situatie (project ‘Troelstrapark’) is vooralsnog niet gerealiseerd en derhalve niet van toepassing.

Shell LPG-Tankstation “Marsum” (Harlingerstraatweg 150)

Voor dit LPG-tankstation is in juni 2012 met behulp van de LPG-rekentool, een GR-berekening door Bureau Externe Veiligheid Fryslân (BEVF) uitgevoerd. De berekening is gebaseerd op de in de omgevingsvergunning vastgelegde doorzet van 1.000 m³/jaar en het feit dat de tankauto’s voor de bevoorrading van LPG met ingang van 2011 zijn voorzien van een hittewerende bekleding. Geconcludeerd is dat, in de huidige situatie, het GR laag is en de oriëntatiewaarde wordt niet overschreden. De berekening is gebaseerd op de in de omgevingsvergunning vastgelegde doorzet van 1.000 m³/jaar. Geconcludeerd is dat het groepsrisico kleiner is dan de oriëntatiewaarde.

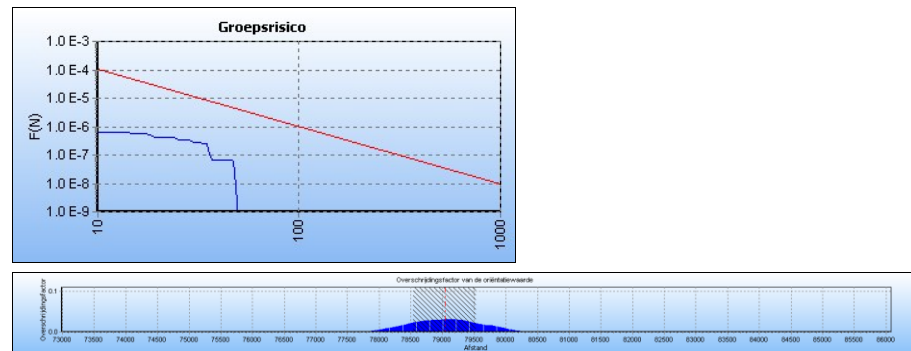

Hogedruk aardgastransportleiding N-506-01 (Gasunie)
 De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 10 slachtoffers en een frequentie van 2.24E-007. De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 2.241E-003 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 24230.00 en stationing 25230.00.

Figuur 10. FN-curve voor leiding N-506-01 voor de kilometer tussen stationing 24230.00 en stationing 25230.00 en screening groepsrisico

Hogedruk aardgastransportleiding A-601 (Gasunie)
 De maximale overschrijdingsfactor van deze kilometer leiding wordt gevonden bij 35 slachtoffers en een frequentie van 2.52E-007. De maximale overschrijdingsfactor voor dit tracé is gelijk aan 0.031 en correspondeert met die kilometer leiding die gekarakteriseerd wordt door stationing 78540.00 en stationing 79540.00.

Figuur 11. FN-curve voor leiding A-601 voor de kilometer tussen stationing 78540.00 en stationing 79540.00 en screening groepsrisico

TOEKOMSTIGE
 SITUATIE

Het aantal personen binnen de invloedsgebieden van risicobronnen neemt conform dit bestemmingsplan niet toe, omdat dit bestemmingsplan een conserverend bestemmingsplan is. Er is dan ook geen sprake van een toename van het GR in de toekomst.

Bestrijding en beperking van rampen

Voor wat betreft de waterwinning bij bestrijding van branden, geeft de regionale brandweer aan dat de in de omgeving van het plangebied over het algemeen onvoldoende bluswater aanwezig is. Dit hoeft echter niet per se tot knelpunten te leiden, gezien het open en landelijke karakter van het plangebied. De opkomsttijd bij de LPG-tankstations voldoet aan de normen in het besluit Veiligheidsregio's. De opkomsttijd rondom buisleidingen en transportroutes zijn over het algemeen te hoog, maar leidt niet tot knelpunten gezien de lage bebouwingsgraad.

Het plangebied is op meerdere zijden ontsloten. Het plangebied is over het algemeen voldoende bereikbaar.

BEREIKBAARHEID

Zelfredzaamheid heeft betrekking op de mogelijkheden voor personen in het invloedsgebied om zichzelf in veiligheid te brengen (of in veiligheid gebracht te worden). Dit is in dit kader specifiek van belang voor de kwetsbare objecten en verminderd zelfredzame personen binnen deze objecten. Binnen het invloedsgebied verblijven in principe geen verminderd zelfredzame personen.

ZELFREDZAAMHEID

Een mogelijkheid om het groepsrisico te verlagen dan wel te optimaliseren, is door de doorzet van LPG in de vergunningen van de LPG-tankstations op 500 m³/jaar vast te leggen.

OPTIMALISATIE/VERLAGING
GROEPRISICO

Het bestemmingsplan is ouder dan 10 jaar en dient daarom geactualiseerd te worden. De situatie is hierbij tevens op de externe-veiligheidsaspecten beoordeeld. Zoals hiervoor ook aangegeven, vindt er geen overschrijding plaats van de oriëntatiewaarde voor het GR en wordt de zelfredzaamheid voldoende geacht.

Nut en noodzaak van
de ontwikkeling/ HET
TIJDSASPECT

4.5.3

E i n d c o n c l u s i e

Ondanks maatregelen ter verhoging van de veiligheid kunnen risico's nooit voor 100% worden weggenomen. Ook na het nemen van veiligheidsverhogende maatregelen zal een restrisico blijven bestaan. Met het vaststellen van dit bestemmingsplan heeft de gemeenteraad verantwoord dat het groepsrisico en de daaruit voortvloeiende consequenties voor de zelfredzaamheid en hulpverlening, maatschappelijk aanvaardbaar zijn.

Geconcludeerd wordt dat externe veiligheid geen belemmering vormt voor de haalbaarheid van voorliggend plan.

4.6

Ecologie

Wet- en regelgeving

De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn met de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet (Ffw) op 1 april 2002 en de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) op 1 oktober 2005 in de Nederlandse wet- en regelgeving verwerkt.

FLORA- EN FAUNAWET

De Ffw is gericht op het beschermen en het behouden van de goede staat en de instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten en hun directe leefomgeving. Uitgangspunt hierbij is het zogenoemde 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat werkzaamheden en dergelijke in beginsel niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hier op grond van een vrijstelling of ontheffing van worden afgeweken. In de Ffw is onder andere bepaald dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten te handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en fauna, gedwongen is dergelijk handelen of nalaten achterwege te laten. Dit voor zover dit in redelijkheid van hem kan worden gevraagd. Diegene moet alle maatregelen nemen die in redelijkheid van hem kunnen worden gevraagd om die nadelige gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

NATUURBESCHERMINGSWET
1998

De Nbw bundelt de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden. In de Nbw zijn ook de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. Onder de Natuurbeschermingswet zijn drie typen gebieden aangewezen en beschermd: Natura 2000-gebieden, Staats- en Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands. Verder is deze wet de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan waarin de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is geregeld. De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en is uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007.

Onderzoek en uitkomsten

Ten behoeve van dit bestemmingsplan en het planMER is door Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is opgenomen in het planMER, voor de uitkomsten van dit onderzoek wordt verwezen naar het planMER alsmede naar paragraaf 4.1 van voorliggend bestemmingsplan.

4.7

Bodem

Wet- en regelgeving

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is bepaald dat in de toelichting op een bestemmingsplan inzicht verkregen moet worden in de uitvoerbaarheid van het

plan. Dit betekent dat er onder meer inzicht verkregen moet worden in de noodzakelijke financiële investering van een (mogelijk noodzakelijke) bodemsanering. Een onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem is dus feitelijk een onderdeel van de onderzoeksverplichting van B&W en de gemeenteraad bij de voorbereiding van een bestemmingsplan.

Hierbij moet worden opgemerkt dat ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening het bestemmen van gronden met een bodem van onvoldoende milieuhygiënische kwaliteit met een hiervoor gevoelige bestemming in beginsel moet worden voorkomen.

Onderzoek

De Gemeente Leeuwarden beschikt over een vastgestelde Bodembeheernota, waarvan een bodemkwaliteitskaart deel uitmaakt. Deze kaart bevat informatie over de gemiddelde kwaliteit van de bodem van het gemeentelijk grondgebied. Informatie uit verschillende bodemonderzoeken is hierin opgenomen. Verder beschikt de Gemeente Leeuwarden over een overzicht van locaties waar als gevolg van historische activiteiten mogelijk sprake is van bodemverontreiniging.

Gemiddeld voldoet de bodemkwaliteit van het plangebied aan de bodemkwaliteitsklasse 'landbouw/natuur'. Hiermee is de algemene bodemkwaliteit geschikt of beter dan noodzakelijk is voor de functie.

Binnen het plangebied zijn in de loop der jaren diverse bodemonderzoeken uitgevoerd. De onderzoeken zijn voor een groot deel uitgevoerd op locaties waar potentieel bodemverontreinigende activiteiten hebben plaatsgevonden. Op enkele locaties is daarbij sterke bodemverontreiniging aangetoond. Uitzonderd één locatie, betreft dit gevallen van bodemverontreiniging op het terrein van de vliegbasis. De verontreinigingen op het terrein van de vliegbasis zijn inmiddels voor een deel gesaneerd. Daarnaast zijn er verontreinigingen die nog gesaneerd moeten worden. Geen van de saneringen is als spoedeisend aangemerkt. De huidige verontreinigingen belemmeren het gebruik van de vliegbasis niet. Op de resterende locatie, het voormalig spooreplacement bij Wirdum, is een verontreiniging volledig gesaneerd.

Verder zijn er binnen het plangebied locaties aanwezig waarvan bekend is dat er activiteiten plaatsvinden of hebben plaatsgevonden die tot bodemverontreiniging geleid kunnen hebben. Dit betreft bijvoorbeeld bedrijfslocaties en/of locaties met brandstoftanks. Niet op al deze locaties is bodemonderzoek uitgevoerd.

Op grond van de Woningwet dient bij de bouw van verblijfsruimten een bodemtoets plaats te vinden. Daaruit blijkt of er daadwerkelijk verontreiniging verwacht moet worden, waarnaar vervolgens eventueel onderzoek verricht moet worden. Ook op onverdachte terreinen kan bodemverontreiniging aangetroffen worden, omdat altijd activiteiten kunnen hebben plaatsgevonden die tot bodemverontreiniging hebben geleid en die thans niet bekend zijn.

Uitgangspunt ten aanzien van de bodemkwaliteit is dat deze bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zodanig goed moet zijn dat er geen risico's voor de volksgezondheid bestaan bij het gebruik van het plangebied voor wonen of een andere functie.

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de status quo met betrekking tot mogelijke bodemverontreiniging in het plangebied acceptabel is. Dit bestemmingsplan mag ten aanzien van het aspect bodem uitvoerbaar worden geacht.

4.8

Archeologie

Wet- en regelgeving

Ter implementatie van het Verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving is op 1 september 2007 de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMZ) in werking getreden. Deze nieuwe wet maakt deel uit van de herziene Monumentenwet 1988. De kern van de WAMZ is dat wanneer de bodem wordt verstoord, de archeologische resten zoveel mogelijk intact moeten blijven. De WAMZ verplicht gemeenten bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening te houden met de in hun bodem aanwezige waarden. Naast het inventariseren van de te verwachten archeologische waarde, zal het bestemmingsplan uiteindelijk, indien nodig (en mogelijk), een bescherming moeten bieden voor waardevolle gebieden. Dit kan bijvoorbeeld door middel van het stellen van specifieke voorwaarden middels een omgevingsvergunning voor aanleg- en bouwactiviteiten.

In februari 2010 hebben Provinciale Staten de Nota Erfgoed 2010-2013 vastgesteld. In deze nota is het provinciale archeologiebeleid vastgelegd. De FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra) is hierin opgenomen als belangrijk instrument om ervoor te zorgen dat archeologie een volwaardige plaats krijgt in ruimtelijke plannen. De FAMKE bestaat uit twee provinciedekkende advieskaarten, één voor de periode steentijd-vroege bronstijd en één voor de periode midden bronstijd-middeleeuwen.

De gemeente heeft met de beleidsnota Archeologische Monumentenzorg Leeuwarden (AMzL) 2008-2013 de archeologische koers voor de komende jaren uitgezet. Met een eigen archeologisch beleidsplan maakt de gemeente haar eigen keuzes voor alle betrokkenen helder. Er wordt duidelijk naar voren gebracht hoe en waarom de stad zorg draagt voor haar kwetsbare bodemarchief en welke consequenties dat heeft. Dit beleid is afgestemd met de provincie, maar geeft wel een eigen invulling aan de manier waarop Leeuwarden omgaat met archeologie. In het archeologiebeleid zijn de volgende elementen van belang:

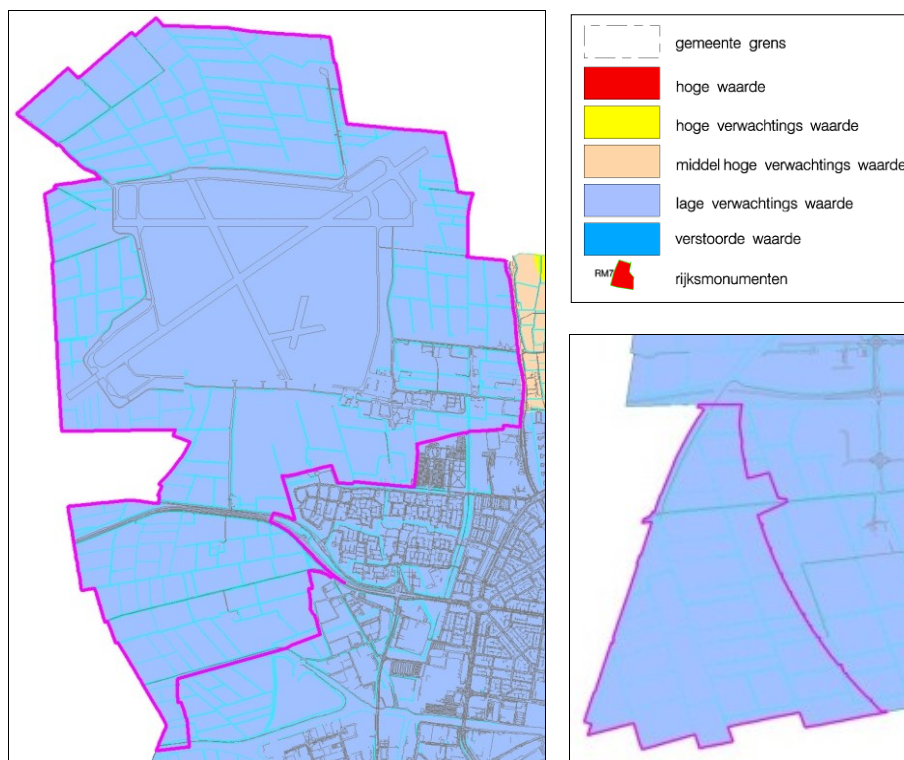
- Archeologie wordt meegenomen in nieuwe bestemmingsplannen.
- Ten behoeve van het verlenen van een omgevingsvergunning dient de verstoorder vooraf te toetsen op archeologische waarde.

De gemeentelijke beleidskeuzes zijn weergegeven op een archeologische waardekaart, waardoor voor iedereen duidelijk wordt waar en op welke manier rekening moet worden gehouden met archeologie.

In 2000 is door archeologisch adviesbureau RAAP in opdracht van de gemeente Leeuwarden een archeologische verwachtingskaart gemaakt ten behoeve van het bestemmingsplan buitengebied.¹⁰ Deze heeft mede als onderlegger voor de in 2008 opgestelde gemeentelijke archeologische waardekaart gediend. Hieronder wordt per gebiedsdeel van het bestemmingsplan een uitsnede van de waardekaart weergegeven, waarop aangegeven is welke waarden in dat deel van het plangebied aanwezig zijn met daarbij een toelichtende tekst.

Onderzoek

Het noordwestelijk en westelijk deel

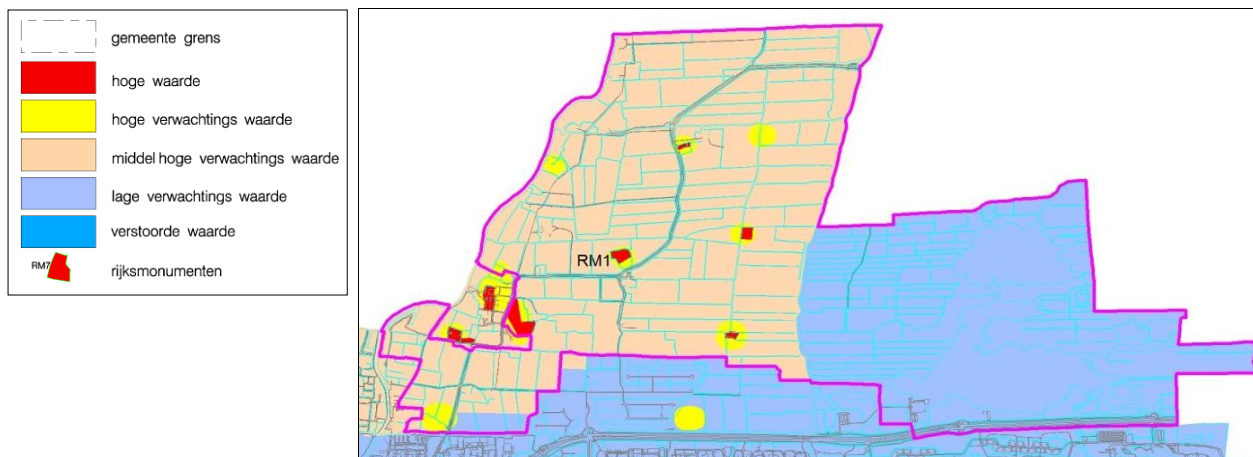
Figuur 12. Uitsneden gemeentelijke archeologische waardekaart: noordwestelijk (links) en westelijk deel (rechts)

Zowel het noordwestelijk als het westelijk deel van het plangebied ligt landschappelijk gezien in voormalig Middelzeegebied. De Middelzee is in de 3^e eeuw na Chr. ontstaan als doorbraakgeul vanuit de Noordzee. De monding ervan lag tussen Terschelling en Ameland en de geul heeft daarvandaan de loop van het riviertje de Boorne verwijd tot zeearm (de Middelzee) tot bij Raerd. De oude stadskern van Leeuwarden lag daardoor tot in de Middeleeuwen zeggend aan zee. In de loop van de 13de eeuw is de Middelzee dichtgeslibd. Daarna

¹⁰ Marinelli 2000, Bestemmingsplan buitengebied, gemeente Leeuwarden; een archeologische verwachtingskaart, RAAP-rapport 612.

is men de grond gaan inrichten en gebruiken voor landbouw en veel later ook voor bewoning. Dit gebied heeft daarom in archeologisch opzicht een lage verwachtingswaarde.

Het noordoostelijk deel

Figuur 13. Uitsnede gemeentelijke archeologische waardekaart: noordoostelijk deel

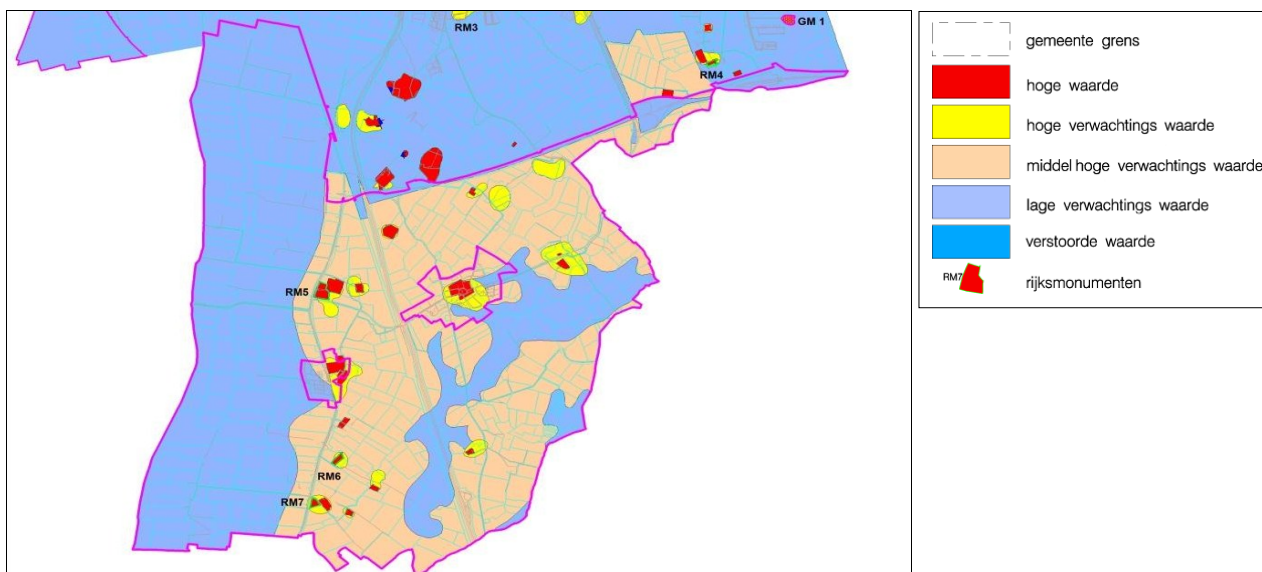
Het noordoostelijk deel van het plangebied heeft landschappelijk gezien met twee zones te maken. Het westelijk deel ligt op de kwelderwal direct ten oosten van de voormalige Middellzee. De oostelijke helft ligt in veengebied. Op het kwelderwalgedeelte liggen vijf archeologisch waardevolle en acht verwachtingsgebieden. De terreinen waarvan vastgesteld is dat ze waardevol zijn (in rood op de kaart) betreffen kernen van oude woonterpen; één ervan is Rijksmonument (RM1 op de kaart). Deze terpen dateren vaak al uit de Romeinse tijd.

De acht terreinen met een hoge verwachtingswaarde (in geel op de kaart) zijn de op basis van bodemkaarten vermoede totale contouren van de vijf reeds aangetoonde terpen, alsook drie locaties waar op basis van historische en bodemkaarten een terp gelegen heeft die in de 19de eeuw grotendeels afgegraven is.

Aan de zuidrand van het deel op de kwelderwal is een klein gebied met een lage verwachtingswaarde. Dit betreft reeds onderzocht gebied waar geen archeologische waarden zijn aangetroffen in de bodem. Het overige kwelderwalgebied heeft een middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Hier heeft nog geen onderzoek plaatsgevonden en het gebied heeft in potentie kans op het aanwezig zijn van archeologische resten. De oostelijke helft van het noordoostelijk bestemmingsplandeel betreft het lager gelegen achterland. Dit was van oudsher een nat gebied waardoor veengroei ontstond en bewoning niet echt mogelijk was. Daarom heeft dit deel een lage archeologische verwachtingswaarde.

Het zuidelijk deel

Figuur 14. Uitsnede gemeentelijke archeologische waardekaart: zuidelijk deel

Het zuidelijk bestemmingsplandeel heeft landschappelijk gezien met twee zones te maken: de voormalige Middelzee aan de westzijde en de kwelderwal centraal en aan de oostzijde. De eerste heeft een lage archeologische verwachting om redenen die ook hiervoor voor het noordwestelijk en westelijk plandeel zijn omschreven. De kwelderwal heeft een middelhoge archeologische verwachting, maar ook deels een lage verwachting. Van dat laatste is sprake op van oudsher laaggelegen en waterrijke delen (geulen) en op reeds onderzochte delen waar geen archeologische resten zijn aangetroffen. Op de kwelderwal liggen vijftien terreinen van hoge archeologische waarde (in rood op de kaart). Drie hiervan hebben de status van Rijksmonument (RM5, RM6 en RM7 op de kaart). Het betreft resten van terpkernen en van een stins- of state-terrein. Ook liggen er veertien gebieden van hoge archeologische verwachtingswaarde. Dit betreft het overige bij een terpkern horende terpgebied, terpen en/of zijn de restanten van terpen die in de 19de eeuw afgegraven zijn.

Vergunningsvoorwaarden

Voor gebieden met een lage archeologische verwachtingswaarde geldt bij voorgenomen bodemverstoring geen onderzoekplicht tenzij het een MER-plichtige ontwikkeling betreft. In gebieden met een middelhoge verwachtingswaarde geldt een onderzoekplicht voor ingrepen dieper dan 50 cm en groter dan 500 m². In gebieden met een hoge verwachtingswaarde geldt dit vanaf 100 m², in gebieden met een vastgestelde hoge waarde vanaf 50 m². Ter bescherming van de aanwezige en/of verwachte archeologische waarden in deze gebieden is een dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' opgenomen.

Conclusie

Dit bestemmingsplan is actualiserend en conserverend van aard. Er worden geen nieuwe, grootschalige, ruimtelijke ingrepen mogelijk gemaakt. Nader ar-

cheologisch onderzoek is in het kader van het opstellen van dit bestemmingsplan dan ook niet noodzakelijk. In het bestemmingsplan is een regeling getroffen ter bescherming van archeologische (verwachtings)waarden.

Dit bestemmingsplan mag wat betreft archeologie op grond van bovenstaande uitvoerbaar worden geacht.

4.9

Cultuurhistorie

Wet- en regelgeving

De Modernisering Monumentenzorg (MoMo) heeft op 1 januari 2012 tot een wijziging van art. 3.6.1, lid 1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) geleid.

Ieder bestemmingsplan moet nu een analyse van cultuurhistorische waarden van het plangebied bevatten. In de toelichting van een bestemmingsplan moet een beschrijving staan van de wijze waarop met de eventueel in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.

Het bestemmingsplan moet aangeven welke conclusies aan de geanalyseerde waarden worden verbonden en op welke wijze deze beschermd zijn in het bestemmingsplan. Daarnaast staat in de Verordening Romte van de Provinsje Fryslân dat gemeenten in een ruimtelijk plan moeten aangeven op welke wijze het plan rekening houdt met cultuurhistorische elementen en structuren (zoals aangegeven op de van die verordening deel uitmakende cultuurhistorische kaarten).

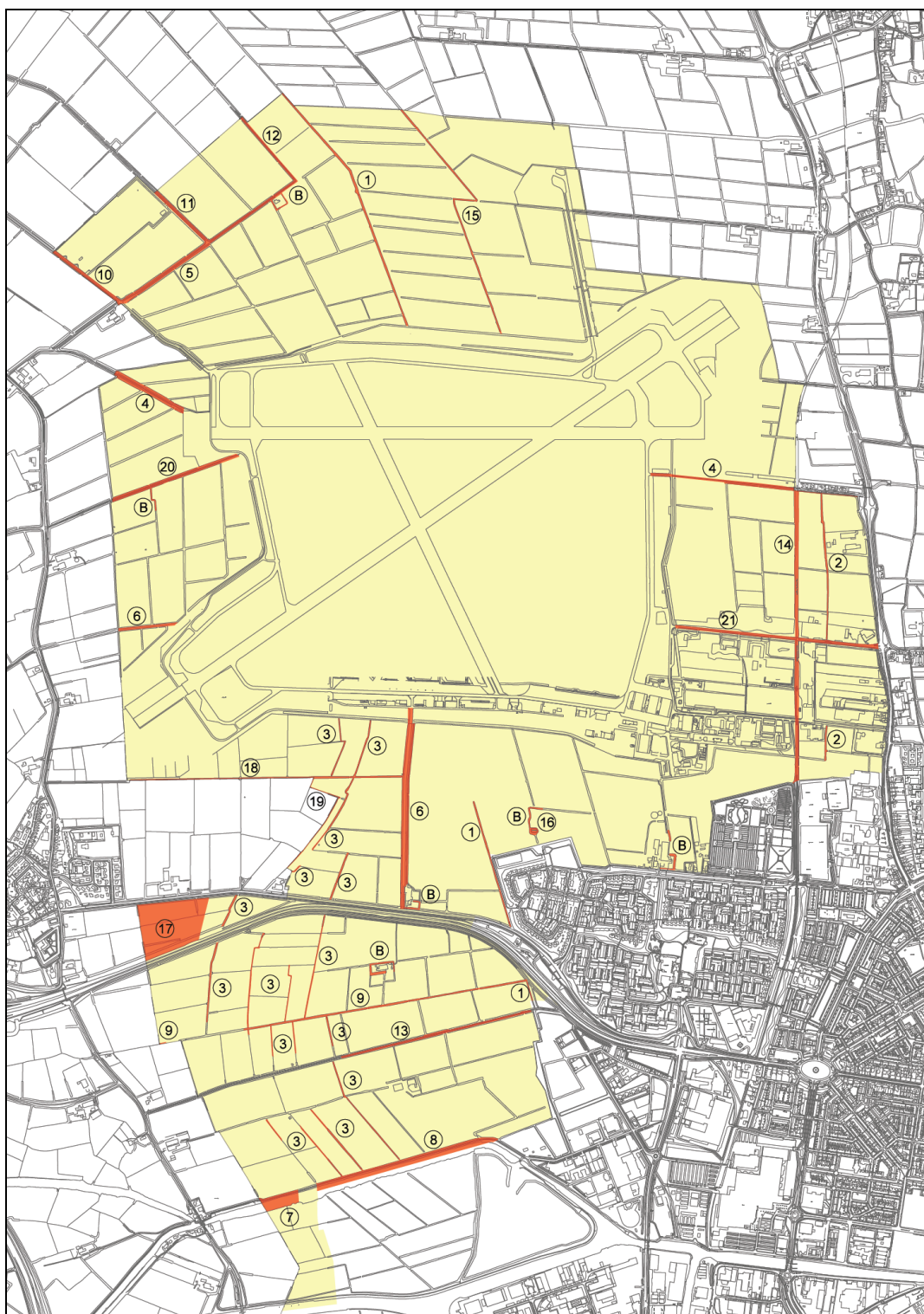
4.9.1

Inventarisatie

Om in het bestemmingsplan rekening te kunnen houden met de aanwezige cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen, heeft de gemeente een onderzoek ingesteld. Basis van dit onderzoek is de Cultuurhistorische Kaart Fryslân 2 (CHK2) van de Provinsje aangevuld met een eigen historisch-geografische en (cultuur)landschappelijke inventarisatie. Het resultaat is een rapport met een inventarisatie, analyse en waardestelling van de cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen. De bijbehorende cultuurhistorische waardenkaarten zijn in deze paragraaf opgenomen. Het volledige rapport 'Cultuurhistorische inventarisatie ten behoeve van het Bestemmingsplan - Leeuwarden Buitengebied, gemeente Leeuwarden' is als bijlage 4 bij de toelichting van dit bestemmingsplan gevoegd. De cultuurhistorische waardenkaarten dienen voor wat betreft het cultuurhistorische aspect als leidraad en als toetsingskader bij de ruimtelijke planvorming.

De cultuurhistorische waarden die in het rapport zijn opgenomen, hebben op de plankaart de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' gekregen. Hier geldt een beschermingsregeling in dit bestemmingsplan voor.

Deelgebied Noord-West

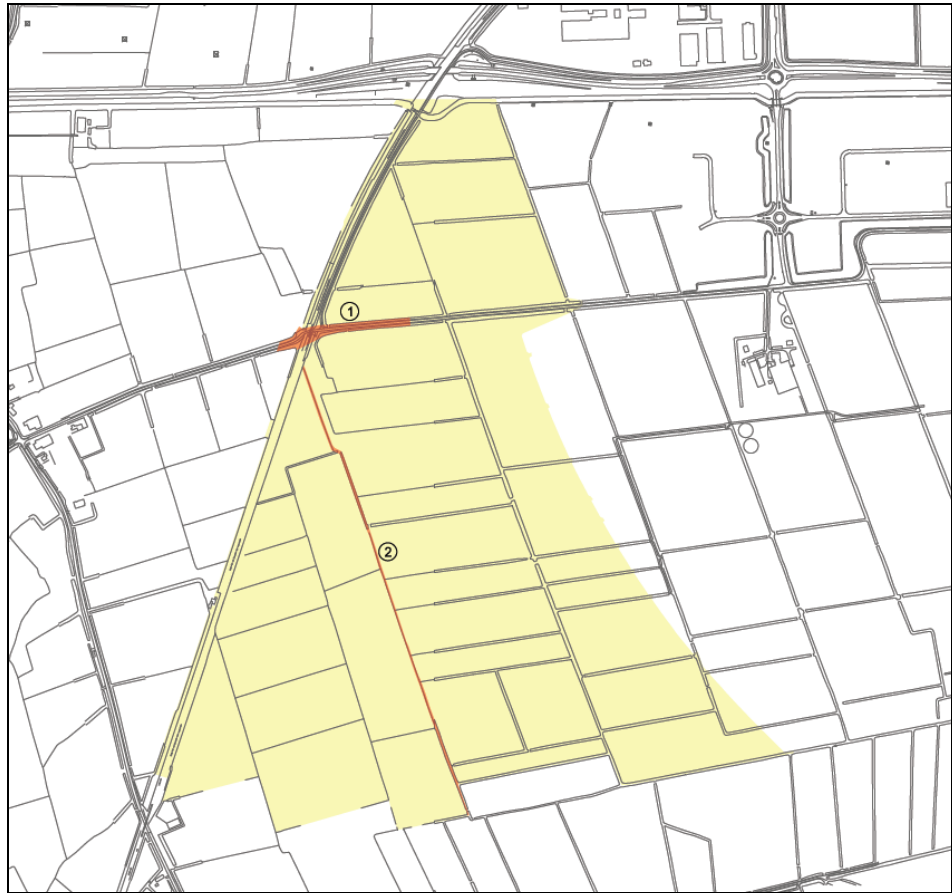

Figuur 15. Waardenkaart deelgebied Noord-West

Deelgebied Noord-West			
Nr.	Landschapselement / Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
1	<i>De Swette (Zwette)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Middeleeuwse grensscheiding tussen Westergo en Oostergo 	3.2; 3.4
2	Noord-zuid lopende afwaterings-sloot/perceelsscheiding	<ul style="list-style-type: none"> Sloot als begrenzing van opgeslibde dijklanden 	3.3
3	Oude getijdegeul zichtbaar in verkavelingsstructuur	<ul style="list-style-type: none"> In de verkavelingsstructuur (reeks van afwateringsloten) is de loop van een oude getijdegeul zichtbaar 	3.3
4	<i>Tjessingawei vm. Tjessingadyk (1718: Tjessinga Wech)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Oude zeepolderdijk 	3.2; 3.4; 3.6
5	<i>Nylânsdyk / Bitgumerlân (ca. 1850: Nieuwlandsdijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg vanaf het oudland 	3.4; 3.6
6	<i>Poptawei (ca. 1850: de Achteroms- of Schapenlaan)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg vanaf het oudland 	3.4; 3.6
7	<i>Sylster Rak (Zijlsterak)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegenpatroon Onderdeel van de Harlintertrekvaart 	3.2; 3.4; 3,6
8	Jaagpad langs Sylster Rak (+ sloot)	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch (water)wegenpatroon Belangrijk pad als onderdeel van de Harnzer Trekfeart/Harlingertrekvaart 	3.6
9	<i>Sylsleat (Zijlsloot, ca. 1850)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Belangrijke afwateringssloot van het Marssumernieuwland 	3.6
10	<i>Foarste Dyk / Bitgumerlan (ca. 1850: de Voorste-laan)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg 	3.6
11	<i>Lytse Dyk / Nylânsdyk (ca. 1850: de Middelste-laan)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg 	3.6
12	<i>Efterste Dyk / Bitgumerlan (ca. 1850: de Achterste-laan)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg 	3.6
13	<i>Sylsterdyk (1718: Zijlster Wech; ca. 1850: de Zijlsterweg)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon Verbinding met overzijde van de Swette via Marsumerdyk 	3.6
14	Voormalig spoorlichaam	<ul style="list-style-type: none"> Tracé van de voormalige spoorlijn Leeuwarden-Stiens 	3.6
15	Achtergrens van percelen grenzend aan De Swette (zwettekeer)	<ul style="list-style-type: none"> Achtergrens v.e. reeks percelen ('zwette-keer'), als achtergrens grotendeels parallellopend aan De Swette 	3.4; (4.4)
16	Grafkelder van de familie Dorhout	<ul style="list-style-type: none"> Grafkelder, bijzonder restant van een voormalige boerderijplaats 'Het Bosch' 	3.5
17	Enkele percelen nabij Marsum, grenzend aan gemeentegrens	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van beschermd dorpsgezicht van Marsum (zie voor waardering de redengende omschrijving) 	n.v.t.

Deelgebied Noord-West			
Nr.	Landschapselement / Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
18	Afwateringsloot, onderdeel van gemeentegrens	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Afwateringsloot, deels begrenzing van voormalig Marssumermeer 	3.3
19	Perceelsscheiding, onderdeel van gemeentegrens	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perceelsscheiding, deel van begrenzing voormalig Marssumermeer 	3.3
20	<i>Jan Minnesdykje</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon: insteekweg vanuit Ingelum 	3.6
21	<i>Keegsdijkje (ca. 1850: de Keegsdijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon 	3.3; 3.6
B	Slootrestanten boerderijplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Slootrestanten (als begrenzing) oude boerderijplaatsen 	3.5

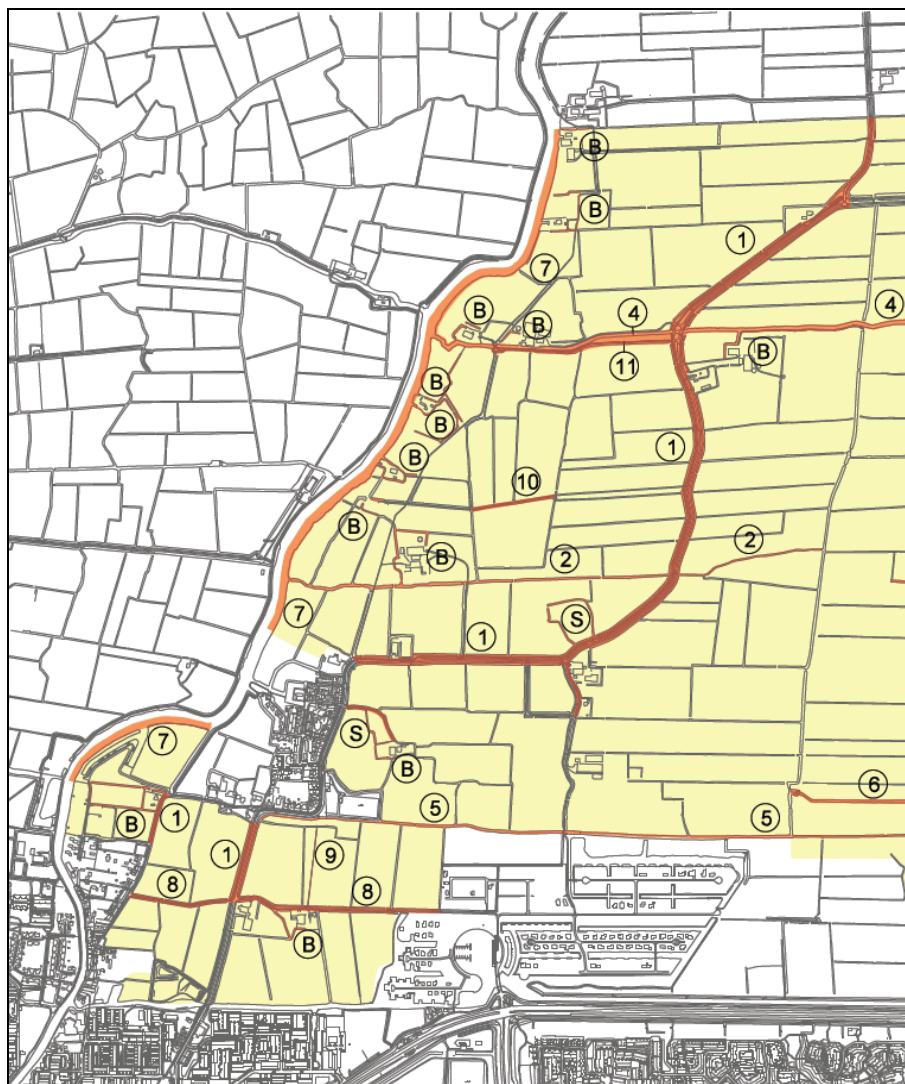
Deelgebied Zuid-West

Figuur 16. Waardenkaart deelgebied Zuid-West

Deelgebied Zuid-West			
Nr.	Landschapselement / Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
1	<i>Boksumerdyk (1718: Boxumer Dam; ca. 1850: Boxumerdijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon 	4.4
2	Perceelscheiding / afwaterings-sloot, NNW-ZZO-lopend	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanduiding van kenmerken- de verkavelingsrichting: noord-noordwest- zuidzuidoost ▪ Scheidings-sloot tussen twee zgn. 'keren'. <p>Keren zijn lange stroken met percelen (in dit geval noord- zuidstroken) die doorgaans de- zelfde voor- en achtergrens hebben. Achtergrens mogelijk opgeslibd materiaal (?)</p>	4.4

Deelgebied Noord-Oost A

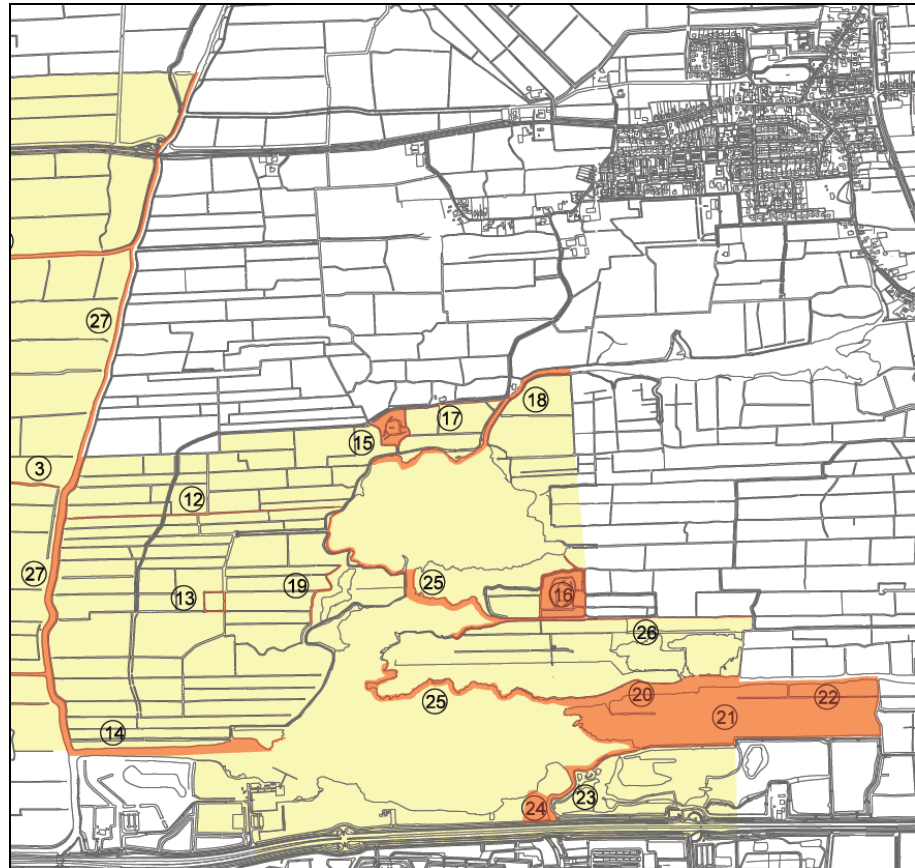

Figuur 17. Waardenkaart deelgebied Noord-Oost A

Deelgebied Noord-Oost A			
Nr.	Landschapselement / Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
1	Canterlânswei (<i>m.u.v. deel ten oosten van Eggedyk</i>), Lekkumerweg (<i>alleen deel ten noorden van Bouwedyk</i>), Oan 'e Dyk, Eggedyk	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon 	6.2; 6.6
2	Lits (<i>Oude Luts</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Historische waterloop Oude dorpsgrens tussen Lekkum en Miedum 	6.4; 6.6
3	Kuw-end	<ul style="list-style-type: none"> Historische waterloop Aanduiding grens afpalingrecht eendenkooi 	6.6
4	Het Miedumer Djip (<i>Miedumer Diep</i>) of de Ake (<i>1718: Medumer Diept</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Historische waterloop 	6.4; 6.6
5	De Oude Meer of Molensloot	<ul style="list-style-type: none"> Historische waterloop 	6.4; 6.6
6	Molenplaats met afwateringssloot (<i>Bullemlen</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Cultuurhistorisch landschapselement Locatie achtkantige poldermolen (in 1825 gebouwd voor bemaling Bulle- en Litspolder) 	6.6
7	Dokkumer Ie (<i>Dokkumer Ee</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegenpatroon (aard: vaarweg) 	6.4; 6.6
8	Bouwedijk & Miedwei	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon 	6.2; 6.6
9	Kerkepad	<ul style="list-style-type: none"> Historisch (voet)pad 	6.6
10	Keegsdijk (<i>restant</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon Op Eekhoff aangeduid als polderdijk 	6.6
11	Dijk (<i>restant</i>) en weg ten zuiden langs het Miedumer Djip	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon Op Eekhoff aangeduid als polderdijk 	6.6
B	Slootrestanten boerderijplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> Slootrestanten (als begrenzing) oude boerderijplaatsen 	6.5
	Slootrestanten stinzen	<ul style="list-style-type: none"> Slootrestanten (als begrenzing) oude stinsterreinen 	6.5

Deelgebied Noord-Oost B

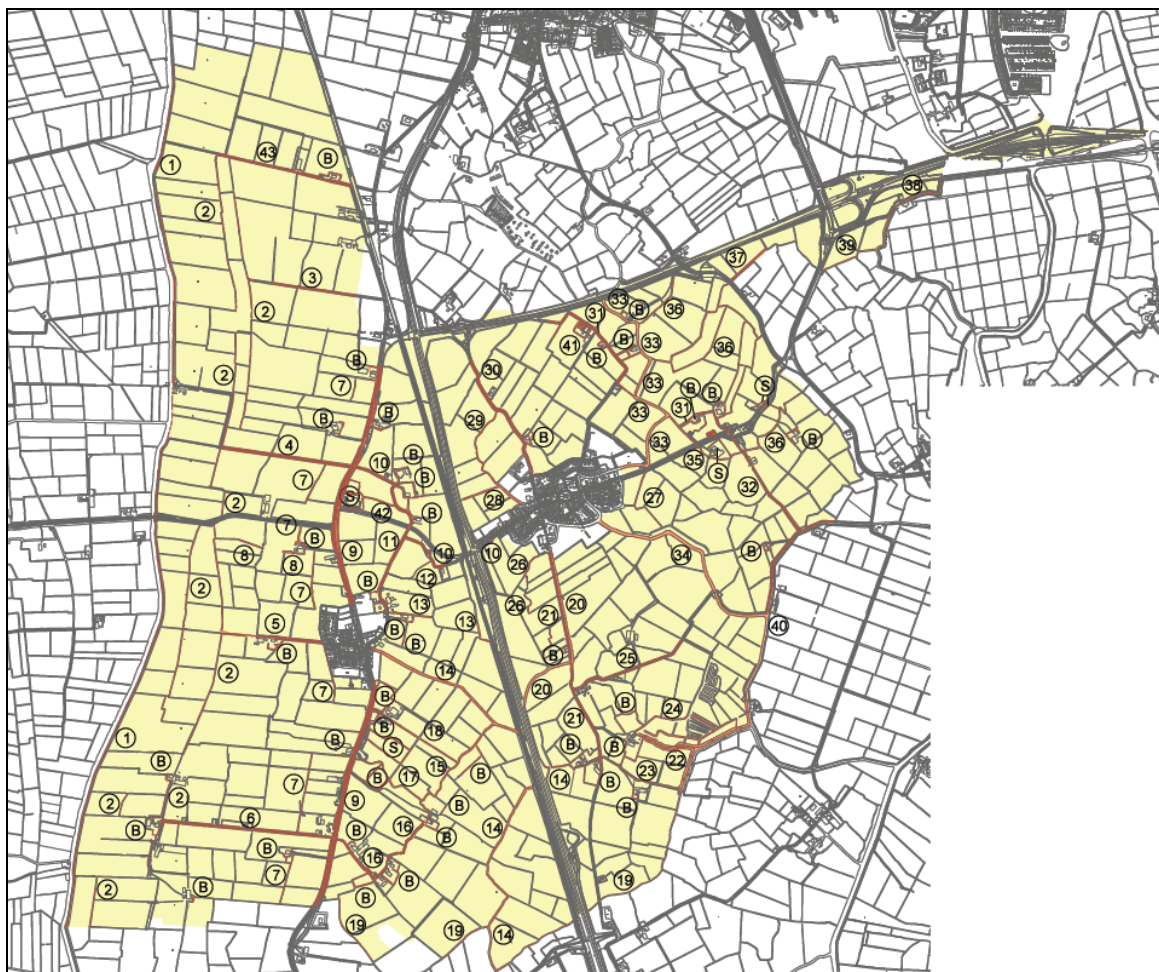

Figuur 18. Waardenkaart deelgebied Noord-Oost B

Deelgebied Noord-Oost B			
Nr.	Landschapselement/Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
12	<i>Schiersloot</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Belangrijke afwateringssloot ▪ Oude dorps- of kerspelgrens tussen Ryptsjerk en Gytsjerk ▪ Grens tussen Weeshuispolder en Binnenmiedepolder ▪ Op Eekhoff aangeduid als kadastrale gemeentegrens 	7.5
13	Vermoedelijke locatie verdwenen eendekooi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vermoedelijke locatie verdwenen eendekooi 	7.7
14	<i>Wielshals (voorheen Wielhals)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: dorpsvaart) 	7.2; 7.8
15	<i>Buismanskooi</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oude Eendekooi ▪ Cultuurhistorisch landschapselement 	7.2; 7.7
16	<i>Kobbekooi</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oude Eendekooi ▪ Cultuurhistorisch landschapselement 	7.2; 7.7
17	<i>Kooiweg</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon 	7.2; 7.8
18	<i>Koaiboutfeart (Kooiboutvaart)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Historische waterloop, verbinding tussen Sierdswiel en de Ryd 	7.5; 7.8
19	Bochtige slootrestanten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bochtige perceelsscheidingen nabij Houtwielen en Sierdswiel in zeer nat gebied (vermoedelijk restant historische waterloop) 	7.4
20	<i>Ryptsjerkster Feart (Rijperkerkstervaart)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: dorpsvaart) 	7.8
21	<i>Koekoekspetten</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebied waar tot in de 20^e eeuw verveend is, gelegen nabij de Koekoeksvaart (Koekoeksvaart wordt met naam aangeduid op Eekhoff) 	7.2; 7.8
22	Grens van perceel langs de Ryptsjerkster Feart	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grens van perceel langs de Ryptsjerkster Feart, gelegen in gebied met (restanten van) petgaten 	7.4; 7.8
23	<i>Kromme Aal</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Historische waterloop ▪ Verbinding tussen de Grutte en Lytse Wielen 	7.4; 7.8; 7.9
24	<i>Voormalig schansterrein</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Locatie van verdwenen schans nabij de Schanzerbrug en de Kromme Aal, cultuurhistorisch waardevolle locatie 	7.8
25	<i>Begrenzing plassengebied, globaal corresponderend met situatie 1832</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begrenzing plassengebied Grutte Wielen, Sierdswiel en Houtwiel, globaal corresponderend met situatie 1832 (o.a. instandhouding smalle verbinding tussen het 	7.2; 7.4; 7.8

Deelgebied Noord-Oost B			
Nr.	Landschapselement/Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
		Houtwiel en het Sierdswiel)	
26	<i>Smalle opvaart/waterlossing</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smalle opvaart/waterlossing, lopend van Houtwielen naar eendenkooi (Kobbekooi) en Ryptsjerksterpolder 	7.6
27	<i>Aldeel/De Moark</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegenpatroon (aard: vaarweg) ▪ Belangrijke afwateringsfunctie 	7.2; 7.4; 7.8

Deelgebied Zuid

Figuur 19. Waardenkaart deelgebied Zuid

Deelgebied Zuid			
Nr.	Landschapselement / Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
1	<i>Trekweg langs De Swette (Zwette) / Sneekertrekvaart</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dijk 14e eeuw, trekweg langs trekvaart aangelegd in 1661 	5.4; 5.8
2	Lange afwateringsloten/perceelsscheidingen, globaal noord-zuid lopend parallel aan De Swette	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Scheidingsloot tussen twee zgn. 'keren' (voor definitie, zie: paragraaf 4.5) ▪ Achtergrens v.d. zwettekeer, als achtergrens grotendeels parallellopend aan De Swette 	
3	<i>De Nieuwlandsdijk (noordelijk, lopend vanaf Unia State)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg vanaf het oudland 	
4	<i>De Nieuwlandsdijk (zuidelijk, in verlengde van Marwertsterdyk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg vanaf het oudland 	
5	<i>Fopma's Reed</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg vanaf het oudland 	
6	<i>Weiwickedyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg vanaf het oudland 	
7	Achtergrens van een strook met percelen grenzend aan de Brédyk/Hegedyk (= oude Middelzeedijk)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Achtergrens v.e. strook met percelen (keer), als achtergrens grotendeels parallellopend aan de Brédyk/Hegedyk 	(4.4)
8	Middeleeuwse zeepolderdijk (restanten) (zgn. 'groene dijk')	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Restanten oude zeepolderdijk (waarvan grote delen reeds verdwenen zijn) 	
9	<i>Brédyk/Hegedyk (= oude Middelzeedijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oude zeedijk, begrenzing van Middelzee ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon 	5.8
10	<i>Marwertsterdyk (ca. 1850: Marwerdster Dijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon ▪ Verbinding van Wytgaard naar Wirdum 	
11	<i>Púndyk (ca. 1850: Wijtgaarder Dijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon 	
12	Voetpad (restant) (ca: 1850: Steenen Pad)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Historisch (voet)pad 	
13	Waterlossing (restant)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Afwatering (en opvaart?) 	
14	<i>Wytgaardster Feart (ca. 1850: Wijtgaardster Vaart & Roordahuizumer Vaart (zuidelijk deel)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegenpatroon (aard: dorpsvaart) ▪ Naast vaarweg ook be- 	5.4; 5.8

Deelgebied Zuid			
Nr.	Landschapselement / Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
		langrijke afwateringsfunctie	
15	Aftakking van de Wytgaardster Feart	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: opvaart) 	
16	<i>Noardein (1718: Noord End; ca. 1850: Noord-end)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon (weg door buurschap Noardein) 	
17	Opvaart	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: opvaart) Verbinding tussen boerderijplaats en aftakking Wytgaardster Feart 	
18	Opvaart	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: opvaart) Verbinding tussen boerderijplaats en aftakking Wytgaardster Feart 	
19	<i>Oude Jokse (Alde Jokse) & De Jokse (1718: Jukse Fl. Droog)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegen-patroon, deels dorpsvaart naar Reduzum 	5.1; 5.4;
20	<i>Tsjaarder Feart (Tjaardervaart)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: dorpsvaart) 	
21	<i>Tsjaerderdyk (ca. 1850: Tjaarder Weg)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon 	
22	Opvaart naar Tjaard/Tsjaard	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: opvaart) 	
23	Opvaart naar Tjaard/Tsjaard	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: opvaart) 	
24	Afwateringsloot	<ul style="list-style-type: none"> Afwateringsloot door zeer nat en laaggelegen gebied (hooilanden) 	
25	<i>Griene Dyk, ten noorden van Tsjaard (ca. 1850: Groene Dijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch wegenpatroon 	
26	Restanten kronkelende loop van oude waterloop	<ul style="list-style-type: none"> Afwatering/grens van zeer natte en lageregelegen percelen (hooilanden), typische verkaveling 	
27	Verbinding tussen Wurdumer Feart en Nije Wurdumer Feart	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch waterwegen-patroon Dorpsgrens 	
28	<i>Marwertster Feart/Marwertster-</i>	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van historisch 	

Deelgebied Zuid			
Nr.	Landschapselement / Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
	<i>vaart (ca. 1850: Marwerdster Vaart)</i>	waterwegenpatroon	
29	Kronkelende oude waterloop	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kronkelend verloop van oude waterloop, typische verkaveling 	
30	<i>Werpsterdyk & restanten Werpster Feart (ca. 1850: de Werpster Dijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch (water)wegenpatroon (weg met ten westen daarvan de vm. Werpstervaart) 	
31	<i>Loodyk & Om 'e Tsjerke (ca. 1850: de Zwichumerdijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon 	
32	<i>Moskoureed</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon 	
33	<i>Wurdumer Feart/Wirdumervaart</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: dorpsvaart) 	
34	<i>Nije Wurdumer Feart/Nieuwe Vaart</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: dorpsvaart) 	
35	<i>Vaarweg naar Swichum</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: dorpsvaart) 	
36	Prehistorische geul zichtbaar in verkavelingsstructuur	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In de verkavelingsstructuur (reeks afwateringsloten) is de loop van een prehistorische geul zichtbaar 	
37	<i>Honddijk (nabij Wergeasterdyk) (ca. 1850: Honddijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon 	
33	<i>Wurdumer Feart/Wirdumervaart</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: dorpsvaart) 	
34	<i>Nije Wurdumer Feart/Nieuwe Vaart</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: dorpsvaart) 	
35	<i>Vaarweg naar Swichum</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: dorpsvaart) 	
36	Prehistorische geul zichtbaar in verkavelingsstructuur	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In de verkavelingsstructuur (reeks afwateringsloten) is de loop van een prehistorische geul zichtbaar 	
37	<i>Honddijk (nabij Wergeasterdyk) (ca. 1850: Honddijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon 	
38	<i>Ringsleat Greate Wergeastermar/Wargaastermeerpolder</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sloot langs de buitenomtrek van de droogmakerij Wergeastermar ▪ Onderdeel van historisch waterwegenpatroon 	
39	Afwateringsloot, deel van opvaart naar stinsterrein Groot Hemrikseind/ Great Hemrikein	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: opvaart) 	

Deelgebied Zuid			
Nr.	Landschapselement / Naam	Waardevol, want:	Paragraaf
40	<i>Ringsleat</i> Himpensermar/Himpenser-meerpolder	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sloot langs de buitenomtrek van de droogmakerij Himpensermar ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon 	
41	Begraafplaats Eysinga's (uit 1828, terrein Jouwsmastate)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begraafplaats op voormalig state/stins-terrein 	
42	Opvaart naar voormalig <i>Oenema of Cammingha State</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch waterwegen-patroon (aard: opvaart) 	
43	<i>Kempenaersreed</i> (ca. 1850: <i>Nieuwlandsdijk</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderdeel van historisch wegenpatroon: kenmerkende insteekweg vanaf het oudland 	
B	Slootrestanten boerderijplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Slootrestanten (als begrenzing) oude boerderijplaatsen 	
S	Slootrestanten states/stinzen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Slootrestanten (als begrenzing) oude state-/stinsterreinen 	

4.9.2

Karakteristieke bouwwerken en monumenten

Panden die beeldbepalend voor het buitengebied van Leeuwarden zijn, zijn in het bestemmingsplan beschermd. Dit zijn de panden die op de plankaart zijn aangegeven als 'karakteristiek'¹¹. Deze 'karakteristieke' panden komen uit de MIP-inventarisatie¹². Het betreft vooral boerderijen. Vanwege hun zichtbaarheid in het open landschap zijn ze zeer beeldbepalend. Naast de karakteristieke bouwwerken op grond van het M.I.P. heeft ook een aanvullende inventarisatie plaatsgevonden voor de periode 1940-1970. Op basis daarvan zijn zes extra

¹¹ 'Karakteristieke' panden zijn karakteristiek voor het gebied waarin ze staan. Ze vormen een afspiegeling van een voor het bewuste gebied bepalende ruimtelijke ontwikkeling en ze weerspiegelen een ontwikkelingsfase in de historische bouwkunst; ze zijn representatief voor een tijdsbeeld. Ze kenmerken zich door bijzondere culturele, historische of bouwkundige elementen (karakteristieken). In de omgeving hebben de panden daarom een bijzondere betekenis.

¹² Het Monumenten Inventarisatie Project (MIP) was een door het Rijk opgezet onderzoek naar de stedenbouw en bouwkunst uit de periode 1850-1940. Het onderzoek had een tweeledig doel: documentatie van het gebouwde erfgoed voor toekomstig onderzoek en een basis leggen voor aanvulling van de rijksmonumentenlijst. De veldinventarisatie in Leeuwarden is gebeurd in 1990-1991, de rapportage verscheen in 1993. Geïnventariseerd zijn bijna 800 gebouwen en andere objecten, die zich onderscheiden van andere onroerende zaken uit dezelfde periode om de typerende bouwstijl, bijzondere detaillering of materiaalgebruik, mate van gaafheid, zeldzaamheid, bijzondere functie, vooraanstaande ontwerper, stedenbouwkundige situering of een andere cultuurhistorische waarde.

bouwwerken als ‘karakteristiek’ aangemerkt. De in het plangebied aanwezige karakteristieke bouwwerken zijn te vinden in bijlage 5 van deze toelichting.

In het plangebied staan verschillende rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Rijksmonumenten zijn monumenten die beschermd zijn op grond van de Monumentenwet 1988. Gemeentelijke monumenten worden beschermd door de Erfgoedverordening gemeente Leeuwarden. Bescherming van deze gebouwen is door andere beschermingsregimes geregeld. Daarom zijn deze gebouwen niet in het bestemmingsplan opgenomen.

4.9.3

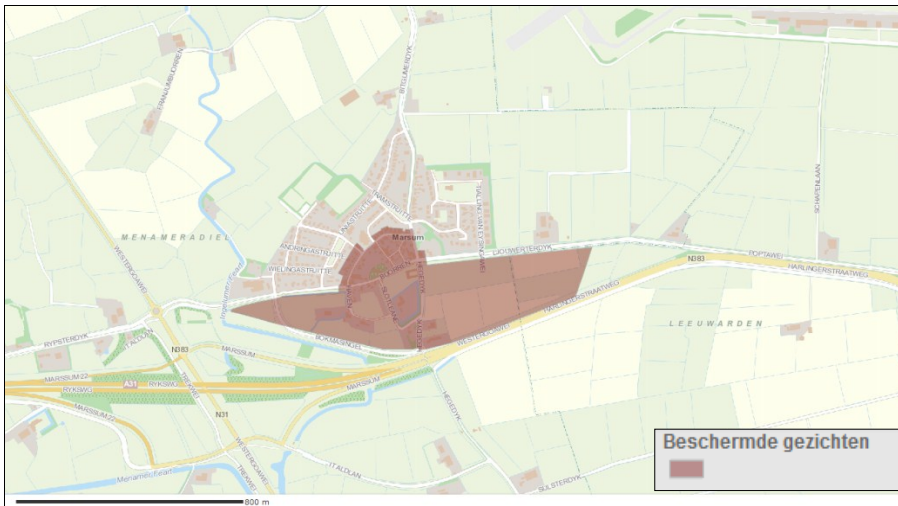
B e s c h e r m d   d o r p s g e z i c h t

Op grond van artikel 35 van de Monumentenwet 1988 is een groot deel van het dorp Marsum in de gemeente Menameradiel op 4 oktober 1991 aangewezen als ‘beschermd dorpsgezicht’. Bij een dergelijke aanwijzing gaat het om een groep van onroerende zaken die van algemeen belang is wegens schoonheid, onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en waar zich één of meer monumenten bevinden.

Het oostelijke deel van het beschermd dorpsgezicht ligt in de gemeente Leeuwarden. Het aanwijzingsbesluit voor de gemeente Menameradiel is ook hier van toepassing op het gemeentelijk grondgebied van Leeuwarden.

Op grond van de volgende (samenvattende) motivering heeft aanwijzing van het beschermd dorpsgezicht van Marsum plaatsgevonden:

“Het dorp Marssum is gelegen in de gemeente Menaldumadeel op een afstand van circa 5 km ten westen van de stad Leeuwarden. De nederzetting Marssum is vermoedelijk rond het begin van de jaartelling ontstaan als terpdorp. Gelegen aan de rand van de Middelsee werd de terp in de Middeleeuwen opgenomen in het dijktracé westelijk langs de Middelsee. In de ruimtelijke structuur van Marssum zijn veel elementen herkenbaar van het type terpdorp dat wordt gekenmerkt door een centraal op de ronde terp gelegen kerk met rondom de begraafplaats, een ringweg aan de terpvoet (de zogenaamde ossenweg), boerderijen die met hun achterzijde naar de ringweg zijn gekeerd en vaarten naar de terp (opvaarten). Behalve door deze algemene structuurkenmerken wordt de ruimtelijke structuur van Marssum in hoge mate bepaald door de Heringastate (Poptaslot) en het Poptagasthuis. Tezamen nemen zij een groot deel van de terpruimte in beslag en bepalen voor een belangrijk deel het ruimtelijk beeld van het dorp. Daarnaast vormt ook het gebied waar de overige dorpsbebouwing is geconcentreerd een wezenlijk onderdeel van de dorpsstructuur. De historisch bepaalde dorpsstructuur, de aanwezige visuele kwaliteiten en, in samenhang daarmee, de deels historisch waardevolle bebouwing rechtvaardigen de aanwijzing van Marssum als beschermd dorpsgezicht.”

Figuur 20. Fragment cultuurhistorische waardenkaart Fryslân: beschermd dorpsgezicht Marsum (bron: Provinsje Fryslân, 2012)

De gehele toelichting bij de beschikking tot aanwijzing van het beschermd dorpsgezicht is als bijlage 2 bij de regels van dit bestemmingsplan opgenomen.

4.9.4

Conclusie

Het bestemmingsplan is conserverend van aard. Voor het behoud van de cultuurhistorische waarden in het gebied zijn beschermingsregels opgenomen. Dit bestemmingsplan leidt niet tot verstoring/aantasting van de geconstateerde cultuurhistorische waarden. Dit bestemmingsplan is wat betreft cultuurhistorie uitvoerbaar.

4.10

Water

Wet- en regelgeving

Een belangrijke verplichting voor alle ruimtelijke plannen en projecten is de watertoets. Het doel hiervan is te waarborgen dat de waterhuishoudkundige doelstellingen meer expliciet en op een evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten. De “winst”, die wordt behaald bij de watertoets, ligt bij de vroegtijdige betrokkenheid van de waterbeheerder en de informatievoorziening. Om het proces van de watertoets te bevorderen, is door de provincie en het waterschap een handreiking watertoets opgesteld, beschikbaar via de website van provincie en waterschap.

In het derde Waterhuishoudingsplan Fryslân van de Provinsje Fryslân en het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân is het regionale waterbeleid voor de provincie opgenomen (zie paragraaf 3.2). Het gemeentelijk beleid is vastgesteld in de nota De Blauwe Diamant (februari 2000) dat door de gemeente,

BELEIDSKADER

provincie en toenmalige waterschappen is opgesteld als maatregel om het waterbeheer in Leeuwarden te verbeteren (zie paragraaf 3.4).

Onderzoek

WATERTOETS

Per brief van 5 april 2012 heeft Wetterskip Fryslân een wateradvies in het kader van de watertoets voor dit bestemmingsplan afgegeven. Hierin is aangegeven welke waterhuishoudkundige aspecten in het plangebied van toepassing zijn. De gehele brief is als bijlage 6 bij dit bestemmingsplan opgenomen. Bij het advies is er van uitgegaan dat geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Hiervoor dient te zijner tijd opnieuw een watertoets te worden aangevraagd. In de navolgende tekst is op de voor het bestemmingsplan meest relevante waterhuishoudkundige zaken uit de watertoets ingegaan.

Watergebiedsplannen

Voor het plangebied zijn de vastgestelde watergebiedsplannen Grote Wielen en Ferwerderadiel/Leeuwarderadeel van belang. Aan andere watergebiedsplannen die van belang zijn voor het plangebied (“Trynwâlden e.o.”, “Zwarte Haan, Ropta e.o.” en “Alde Feanen e.o.”) wordt nog gewerkt. In de watergebiedsplannen is aangegeven hoe het waterschap het waterbeheer het komende decennium wil uitvoeren en hoe (toekomstige) knelpunten in het waterbeheer voor agrarische gronden, natuurterreinen en bebouwing in het buitengebied worden opgelost.

Hoofdwaterring

In het plangebied liggen hoofdwaterringen van Wetterskip Fryslân (in blauw op de waterkaarten). Deze hoofdwaterringen hebben een belangrijke aan-, af- en doorvoerfunctie. Voor het onderhoud van deze waterringen is een obstakelvrije zone van 5 meter aan weerszijden vanaf de oever noodzakelijk. In dit gebied mag niet worden gebouwd. Sommige hoofdwaterringen zijn tevens een vaarweg en in beheer bij de Provinsje Fryslân. Hierop is eveneens de Vaarwegverordening Fryslân van toepassing.

Boezemkade

In het plangebied liggen boezemkaden (in oranje op de waterkaarten). Door een hoog maaiveld is een boezemkade niet altijd als zodanig herkenbaar. Een regionale kering of een boezemkade beschermt het achterliggende gebied tegen hoge waterstanden in de Friese boezem. De boezemkade heeft met een bepaalde hoogte een kerende werking die te allen tijde gehandhaafd moet worden. Aan beide zijden van de boezemkade hanteert Wetterskip Fryslân een obstakelvrije zone van 5 meter, gerekend vanaf de teen van de kade. De obstakelvrije zone is nodig voor beheer en onderhoud. Voor werkzaamheden binnen de kernzone en obstakelvrije zone van de boezemkade is een watervergunning verplicht.

NOTA BENE

Voor de Zuidlanden is een nieuw waterhuishoudkundig plan opgesteld dat effect zal hebben op het plangebied. Gefaseerd worden steeds meer polders

voor de boezem gelegd. Hierdoor veranderen ook de op de waterkaarten aangegeven kaden. Dit wordt komend jaar in een peilbesluit vastgelegd.

Lokale kering

In het plangebied liggen lokale keringen (in groen op de waterkaarten), waarvoor dezelfde regels als boezemkaden gelden.

Persleiding

In het plangebied ligt een persdrukleiding (in groengeel op de waterkaarten). Wetterskip Fryslân heeft hier beperkt recht van opstal. Dit houdt in dat er beperkingen gelden voor het grondgebruik in een strook van 3 meter aan weerszijden (gerekend uit het hart) van de persleiding. Er mag geen vaste verharding en diep wortelende beplanting in deze strook worden aangelegd. Ook bebouwing is niet toegestaan.

Waterwet

Voor alle ingrepen in de waterhuishouding (waaronder ook het onttrekken van grondwater en het lozen daarvan op oppervlaktewater) moet tijdig een vergunning worden aangevraagd of een melding worden ingediend in het kader van de Waterwet (www.wetterskipfryslan.nl/waterwet).

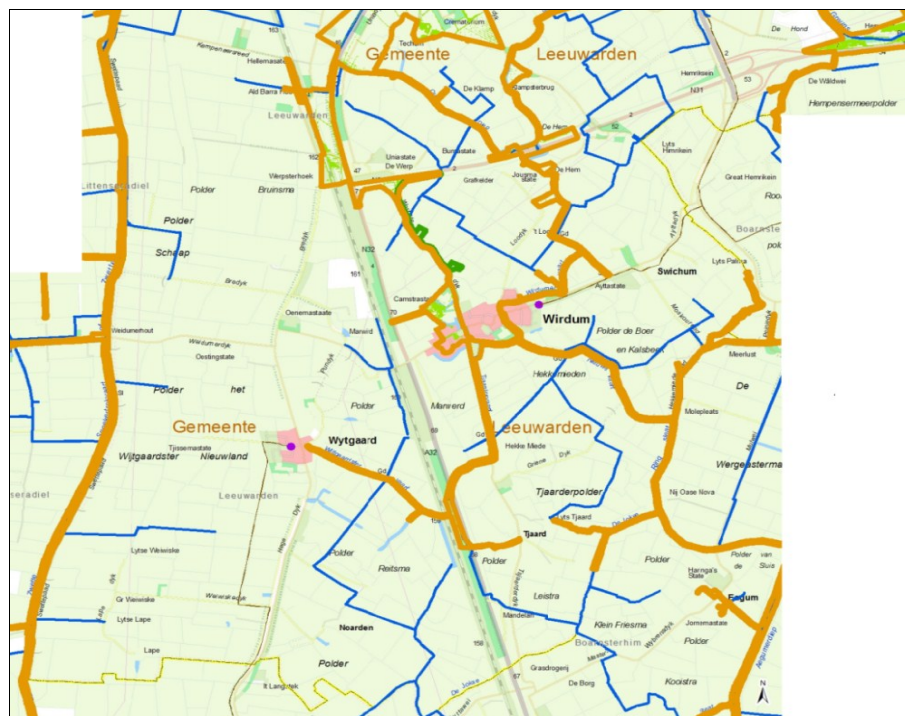
Wetterskip Fryslân heeft aangegeven dat de in het plangebied aanwezige boezemkaden (regionale keringen) en lokale keringen niet op de verbeelding van het bestemmingsplan hoeven te worden opgenomen. De Keur van Wetterskip Fryslân beschermt deze waterhuishoudkundige zaken in voldoende mate.

Figuur 21. Uitsnede waterkaart: noordelijk deel

Figuur 22. Uitsneden waterkaart: noordwestelijk (links) en westelijk deel (rechts)

Figuur 23. Uitsnede waterkaart: zuidelijk deel

Conclusie

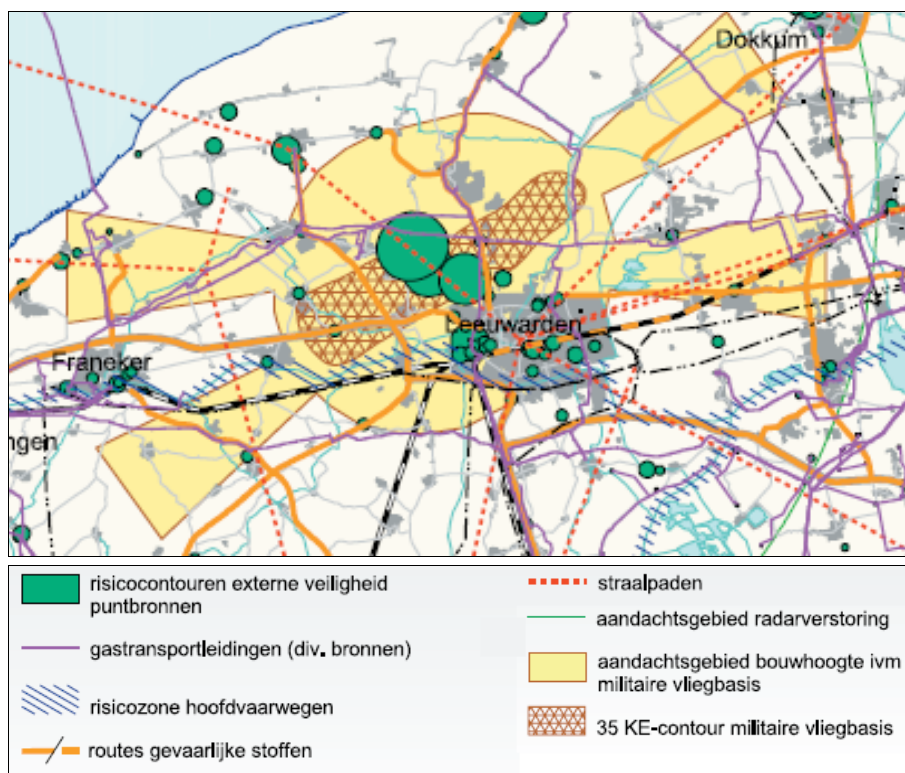
De advisering van Wetterskip Fryslân wordt in acht genomen. De gemeente volgt daarnaast de wettelijk gestelde eisen die aan het waterspect gesteld worden. De watertoets mag hiermee als afgerond worden beschouwd. Er bestaan voor het aspect water geen belemmeringen ten aanzien van dit bestemmingsplan.

4.11

Vliegbasis Leeuwarden

Zoals in figuur 24 zichtbaar is gemaakt, dient vanwege de ligging van Vliegbasis Leeuwarden in het plangebied rekening gehouden te worden met diverse milieu- en overige technische belemmeringen. Omwille van de veiligheid van het stijgen en landen van vliegverkeer zijn verschillende hoogtebeperkingen in het plangebied van toepassing. Deze restricties worden gevormd door:

- het obstakelbeheergebied vanwege de invliegfunnel en de IHCS (Inner Horizontal and Conical Surface);
- het radarverstoringgebied van Wier en Vliegbasis Leeuwarden, en;
- het ILS-verstoringgebied.

Figuur 24. Milieu- en overige technische belemmeringen (bron: Provinsje Fryslân, 2007)

Daarnaast geldt een munitiezonering in het plangebied vanwege de opslag van munitie ten behoeve van Vliegbasis Leeuwarden.

4.11.1

Hoogtebeperkingen

Wet- en regelgeving

Op 15 januari 1958 is de Luchtvaartwet (Lvw) in werking getreden. Hierin is bepaald dat de minister van Defensie omwille van de militaire luchtvaart een verbod ten aanzien van het bouwen tot een nader te bepalen hoogte kan leggen. Dit geldt in gebieden op een afstand tot 5.000 meter van een militair luchtvaartterrein.

Op 21 december 2004 werd de planologische kernbeslissing Tweede Structuurschema Militaire Terreinen (SMT-2) door de Tweede Kamer goedgekeurd. Hierin was onder meer bepaald dat obstakelvrije zones en de beperkingen die daarmee samenhangen in bestemmingsplannen moesten worden opgenomen. Dit was ook van toepassing op de beperkingen die samenhangen met zend- en ontvangstinstallaties ten behoeve van de militaire luchtvaart. De SMT-2 heeft vervolgens in 2008 op grond van de invoeringswet Wet ruimtelijke ordening (Wro) de status van structuurvisie gekregen. Beleidsuitspraken uit de SMT-2 zijn in 2011 gewaarborgd in het Barro en juridisch vastgelegd in het Rarro. De SMT-2 is in het voorjaar van 2012 vervangen door de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR).

Op 13 mei 2013 is door de Minister van Defensie het Luchthavenbesluit Leeuwarden vastgesteld. Hierin zijn het obstakelbeheergebied vanwege de invliegfunnel, de IHCS (Inner Horizontal and Conical Surface) en het ILS-verstoringsgebied vastgelegd en van een regeling voorzien (artikel 3.2.2 van het Luchthavenbesluit Leeuwarden).

Onderzoek

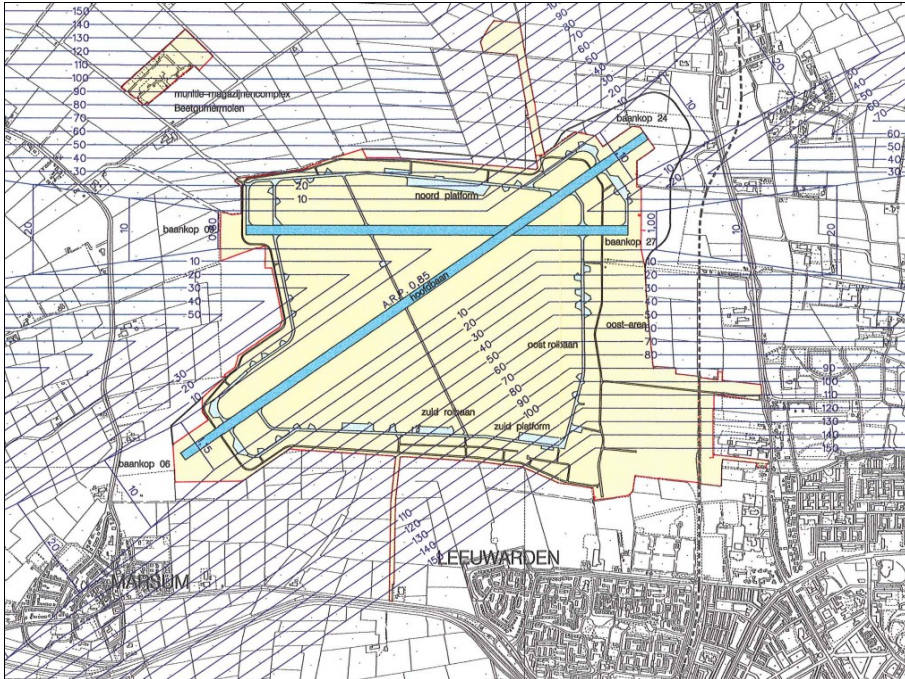
Invliegfunnels

Voor Vliegbasis Leeuwarden zijn obstakelvrije vlakken vastgesteld, bestaande uit start- en landingsvlakken met zijkanten, de zogenaamde 'funnels', in het verlengde van de start- en landingsbanen.

Op grond van het Barro artikel 2.6.2, lid 5 en artikel 2.6.4, lid 4 alsook het Rarro artikel 2.1, lid 5 gelden binnen deze obstakelvrije vlakken beperkingen ten aanzien van het oprichten van hoge gebouwen en bouwwerken.

Rondom het militair luchtvaartterrein moet in het plangebied rekening worden gehouden met een funnelhoogte oplopend van 0 meter tot 150 meter hoog. De invliegfunnels zijn in figuur 25 weergegeven. Hierbij zijn contourlijnen van 10 meter gehanteerd. De geldende hoogten tussen de op de kaart aangegeven contourlijnen dienen door middel van lineaire interpolatie te worden bepaald.

Figuur 25. Invliegfunnels rondom Vliegbasis Leeuwarden

Obstakelbeheergebied

Ter voorkoming van gevaar voor het vliegverkeer rond Vliegbasis Leeuwarden wordt ook met het obstakelbeheergebied bepaald tot welke hoogte gebouwen en bouwwerken mogen worden gebouwd. Het obstakelbeheergebied is een samenstelling van verschillende obstakelvlakken, te weten het landingsvlak, startvlak en zijvlak (de 'funnels', zie voorgaande) en een horizontaal en conische vlak. Dit is uitgewerkt in een ovaalvormige zone.

In deel 3 van het SMT-2 is voor militaire luchtvaartterreinen een uitbreiding van het obstakelbeheergebied aangekondigd overeenkomstig de norm die door de International Civil Aviation Organisation (ICAO) wordt gesteld. Aanleiding voor de uitbreiding van het obstakelbeheergebied is het besluit van de NAVO¹³ om deze norm, die reeds gold voor burgerluchtvaartterreinen, om veiligheidsredenen ook van toepassing te verklaren op militaire luchtvaartterreinen.

De obstakelvrije zone wordt enerzijds bepaald door de hiervoor besproken invliegfunnel, anderzijds door de Inner Horizontal and Conical Surface (IHCS). De IHCS heeft tot doel een obstakelvrije zone te garanderen om in noodgevallen uit verschillende richtingen gebruik te kunnen maken van de landingsbanen van de vliegbasis. Het obstakelbeheergebied strekt er voorts toe dat vrije zichtlijnen rondom radarstations worden gewaarborgd, alsmede de bescherming van communicatie- en navigatieapparatuur. Obstakels rondom radarstations kunnen ontoelaatbare verstoringen met zich meebrengen.

¹³ Noord Atlantische Verdrags Organisatie.

Via artikel 16 van het Besluit militaire luchthavens vloeien uit de ICAO-norm aanvullende hoogtebeperkingen voor objecten rondom een luchtvaartterrein voort. Rondom de gehele Vliegbasis Leeuwarden wordt conform de ICAO-normen een obstakelvrij vlak gehanteerd dat begint met een horizontaal vlak van 45 meter hoog met een straal van 4 kilometer rond de landingsdrempels dat overgaat in een conisch vlak met een helling oplopend van 45 meter tot 145 meter over een afstand van 2 kilometer. De hoogte van het obstakelvrije vlak is gerelateerd aan de ligging van de drempels van de start- en landingsbaan ten opzichte van NAP. Dit obstakelvrije vlak geldt naast de reeds bestaande invliegfunnel. In sommige gevallen is de invliegfunnel de hoogtebeperkende factor, in andere gevallen is dat het obstakelbeheergebied.

De regeling biedt overigens de mogelijkheid tot het maken van uitzonderingen¹⁴. Dit geldt enkel in situaties waarbij de hoogtebeperkingen van het obstakelbeheergebied worden overschreden. Aangezien dit bestemmingsplan geen mogelijkheden biedt om bouwwerken hoger dan 45 meter te realiseren, is deze uitzonderingsregeling voor dit bestemmingsplan niet van toepassing.

Radarverstoringgebied

Het plangebied is in zijn geheel gelegen binnen het verstoringgebied van de radarstations Wier en de radar op de vliegbasis Leeuwarden. In verband hiermee zijn er, ter voorkoming van radarverstoring, beperkingen van toepassing op de bouw van gebouwen en overige bouwwerken. Artikel 2.6.9 van het Barro en de artikelen 2.4 tot en met 2.6 geven het regime om te beoordelen of er sprake is van onaanvaardbare gevolgen voor de werking van de radar. Het doel van dit regime is om zeker te stellen dat de defensieradars een goed beeld van het luchtruim en wat daar vliegt behouden en dat dit beeld niet in onaanvaardbare mate wordt verstoord door hoge objecten. Met het oog hierop kunnen op grond van artikel 2.6.9 Barro hoge objecten in een radarverstoringgebied slechts worden toegestaan nadat is aangetoond dat deze objecten het radarbeeld niet ontoelaatbaar verstoren.

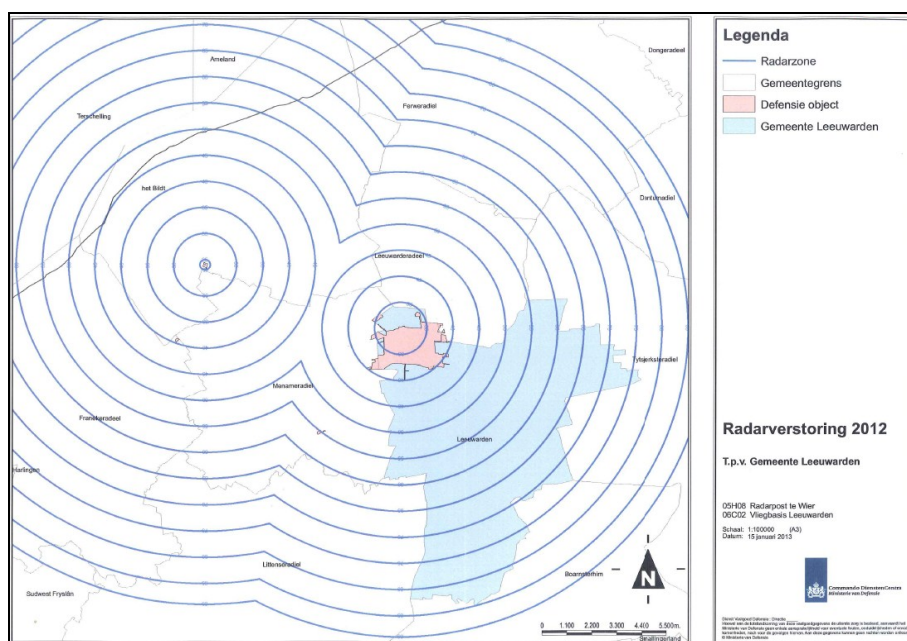
In figuur 26 is de ligging van de gemeente Leeuwarden binnen het radarverstoringgebied van de radar van de vliegbasis Leeuwarden aangegeven. Uit deze kaart blijkt dat de geldende toetsingshoogte oploopt van 35 tot 85 meter ten opzichte van NAP.

Het bestemmingsplan staat geen bouwmogelijkheden hoger dan de toetsingshoogte van 35 meter boven maaiveldhoogte ter plaatse van de radarzones van Vliegbasis Leeuwarden en Radarpost Wier toe. Het opnemen van het radarver-

---

¹⁴ Iedere aanvraag tot het maken van een uitzondering dient op basis van de exacte locatie, omvang en hoogte van het te realiseren object en gebruikte bouwmaterialen met behulp van een luchtvaarttechnisch onderzoek separaat te worden beoordeeld. Indien uit het onderzoek blijkt dat het te hoge object de veiligheid niet nadelig beïnvloedt en ook het vermogen om van het luchtvaartterrein gebruik te maken niet significant beïnvloedt, kan een uitzondering op de toegestane hoogte worden gemaakt. Dit kan leiden tot aanvullende criteria voor het gebruik van het luchtvaartterrein.

storingsgebied op de verbeelding en in de regels van het bestemmingsplan is dan ook niet noodzakelijk.

Figuur 26. Radarzones Radarpost Wier en Vliegbasis Leeuwarden (bron: Ministerie van Defensie)

ILS-verstoringsgebied

Op Vliegbasis Leeuwarden zijn in 2005 twee Instrument Landing Systems (ILS) geïnstalleerd. Een dergelijk instrumentarium is een radionavigatiesysteem waarmee naderingen van het vliegverkeer onder slechte weersomstandigheden nauwkeurig kunnen worden uitgevoerd. Voor een goed functioneren van het ILS geldt dat een gebied rondom de start- en landingsbaan geen verstoring mag opleveren. Het gebied is vastgelegd in het luchthavenbesluit Leeuwarden. In het plangebied rond de vliegbasis is sprake van een ILS-verstoringsgebied oplopend tot en met 71,1 meter. De hoogtebeperkingen als gevolg van een ILS-verstoringsgebied zijn er in eerste instantie niet op gericht om bouwwerken hoger dan de aangegeven hoogten bij de vlakken tegen te gaan. Het doel is om een toetsing te laten plaatsvinden, zodat duidelijk is of de werking van het ILS mogelijk zou kunnen worden verstoord.

Vertaling in regels en verbeelding

Invliegunnel en obstakelbeheergebied

Een deel van het plangebied van dit bestemmingsplan ligt binnen een straal van 4 kilometer rond Vliegbasis Leeuwarden. Derhalve geldt op basis van het obstakelbeheergebied in ieder geval een hoogtebeperking van 45 meter. Daarnaast gelden rondom de vliegbasis in het noordwestelijk plandeel van dit bestemmingsplan strengere hoogtebeperkingen in verband met de invliegfunnel (oplopend van 0 meter tot aan 45 meter).

In dit bestemmingsplan voor het landelijke gebied van de gemeente Leeuwarden worden planologisch-juridisch geen mogelijkheden geboden om gebouwen en/of bouwwerken hoger dan 45 meter te realiseren. Desalniettemin is er omwille van de duidelijkheid van de ligging van deze zones wel voor gekozen om het obstakelbeheergebied die hoger reikt dan 45 meter op de verbeelding op te nemen. Dit betreft de zone op een afstand van 4 kilometer tot 6 kilometer vanaf de landingsdrempels met een helling oplopend van 45 meter tot 145 meter en de zonering die enigszins verder reikt vanwege de invliegfunnel (tot en met 151 meter). De hoogtebependingen die met de invliegfunnel en het obstakelbeheergebied samenhangen, zijn op de verbeelding vastgelegd middels de gebiedsaanduiding “luchtvaartverkeerzone - obstakelbeheergebied”.

Op de verbeelding zijn de contourlijnen behorende bij de maximale obstakelhoogten van 5 meter tot en met 150 meter, oplopend per 5 meter, en 151 meter opgenomen. De contourlijnen tot 5 meter zijn overigens niet op de kaart opgenomen, aangezien die op het terrein van Vliegbasis Leeuwarden zelf gelegen zijn. De geldende maximale obstakelhoogten zijn met de aanduiding “maximum bouwhoogte - invliegfunnel” inzichtelijk gemaakt. Met dit bestemmingsplan is in de algemene aanduidingsregels geregeld dat in deze zones van de invliegfunnel geen mogelijkheden worden geboden om gebouwen en/of bouwwerken te realiseren die hoger zijn dan deze verschillende aangegeven maximaal toegestane hoogten. In de regels is voorts geregeld dat de geldende hoogten tussen de op de verbeelding aangegeven contourlijnen door middel van lineaire interpolatie moeten worden bepaald.

ILS-verstoringsgebied

Voor wat betreft het ILS-verstoringsgebied zijn diverse toetsingshoogten in het plangebied van toepassing. Dit is met de aanduiding “toetsingshoogte - ils verstoringsgebied” op de verbeelding aangegeven. Toetsing op mogelijke verstoring van het radionavigatiesysteem ILS van Vliegbasis Leeuwarden dient plaats te vinden wanneer nieuwe bouwwerken de aangegeven hoogten in het op de verbeelding aangegeven gebied overschrijden. Dit is in de algemene aanduidingsregels vastgelegd.

Er is met dit bestemmingsplan sprake van een tweetal verschillende ILS-verstoringsgebieden in het plangebied. Dit is op de verbeelding en in de regels van dit bestemmingsplan vastgelegd met de gebiedsaanduidingen “luchtvaartverkeerzone - ils verstoringsgebied 1” en “luchtvaartverkeerzone - ils verstoringsgebied 2”. Het verschil is dat de aangegeven toetsingshoogten tussen de op de verbeelding van dit bestemmingsplan aangegeven contourlijnen van de aanduiding “luchtvaartverkeerzone - ils verstoringsgebied 1” niet en die van “luchtvaartverkeerzone - ils verstoringsgebied 2” wel net zoals de invliegfunnels van het obstakelbeheergebied door middel van lineaire interpolatie kunnen worden bepaald. De toetsingshoogten betreffende het ILS-verstoringsgebied (aanduiding 1) is rondom Vliegbasis Leeuwarden nogal grillig.

Conclusie

Regelgeving die verband houdt met de ligging van het plangebied in een obstakelbeheergebied vanwege de invliegfunnel en de ICHS, het radarverstoringgebied en de ILS-verstoringgebieden leiden niet tot belemmeringen voor dit bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is derhalve uitvoerbaar voor wat betreft de geldende restricties vanwege Vliegbasis Leeuwarden.

4.11.2

Munitiezoning

In het bestemmingsplangebied ligt Vliegbasis Leeuwarden. Op de vliegbasis en het munitiemagazijnencomplex Beetgumermolen, aan de Lytse Dyk in het uiterste noordwesten van het plangebied, wordt munitie opgeslagen.

Figuur 27. Munitiezoning

Voor de toetsing van externe veiligheidsaspecten hieromtrent was tot voor kort de Nota "Van Houwelingen" uit 1988 van toepassing. Thans is het Barro artikel 2.6.5 en 2.6.7, handelend omtrent munitieopslagplaatsen en de hieromheen geldende veiligheidszones, van toepassing.

Verschiede veiligheidszones (A-, B- en C-zone), van zowel de munitieopslag in het depot aan de Lytse Dyk als wel de opslag op het terrein van de vliegbasis zelf, liggen over het plangebied van dit bestemmingsplan. Deze contouren zijn, conform het Barro en het Rarro artikel 2.1, lid 11 op de verbeelding weergegeven. Vanwege deze zones gelden beperkingen ten aanzien van bouw mogelijkheden voor woonbestemmingen. Dit is in het plangebied van dit bestemmingsplan evenwel niet aan de orde.

In figuur 27 is de ligging van de diverse zones weergegeven. De veiligheidszones zijn in het bestemmingsplan verwerkt (drie verschillende gebiedsaanduidingen “veiligheidszone - munitie”). Daarbij moet erop worden gewezen dat deze gebiedsaanduidingen alleen betrekking hebben op die delen van deze zones buiten het terrein van Vliegbasis Leeuwarden. Bovendien liggen ook delen van de zones buiten dit plangebied, c.q. buiten de gemeente Leeuwarden.

4.12

Kabels en leidingen

In het plangebied komen diverse kabels en leidingen voor die planologische bescherming verdienen. Dit zijn diverse aardgastransportleidingen en een brandstofleiding (ten behoeve van het verpompen van kerosine naar Vliegbasis Leeuwarden). Deze leidingen zijn reeds besproken in paragraaf 4.4 handelend omtrent externe veiligheid. Daarnaast komt een persdrukleiding van Weterskip Fryslân in het plangebied voor. Hierop is in de waterparagraaf (4.9) reeds ingegaan. Uit voorgaande opsomming resteren nog de aanwezige hoogspanningsleidingen en hoofdwaterleidingen in het plangebied. Hierop is in onderstaande nader ingegaan.

4.12.1

Hoogspanningsleidingen

Beleid

Op grond van het voorzorgbeginsel heeft het voormalige ministerie van VROM in oktober 2005 aan overheden en netbeheerders advies omtrent hoogspanningsleidingen uitgebracht. Geadviseerd wordt, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven/worden blootgesteld¹⁵ in een gebied rond bovengrondse hoogspanningsleidingen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microTesla (μT)¹⁶. Hier moet bij vaststelling van bestemmingsplannen en wijzigingen in bestaande plannen rekening mee gehouden worden.

Onderzoek

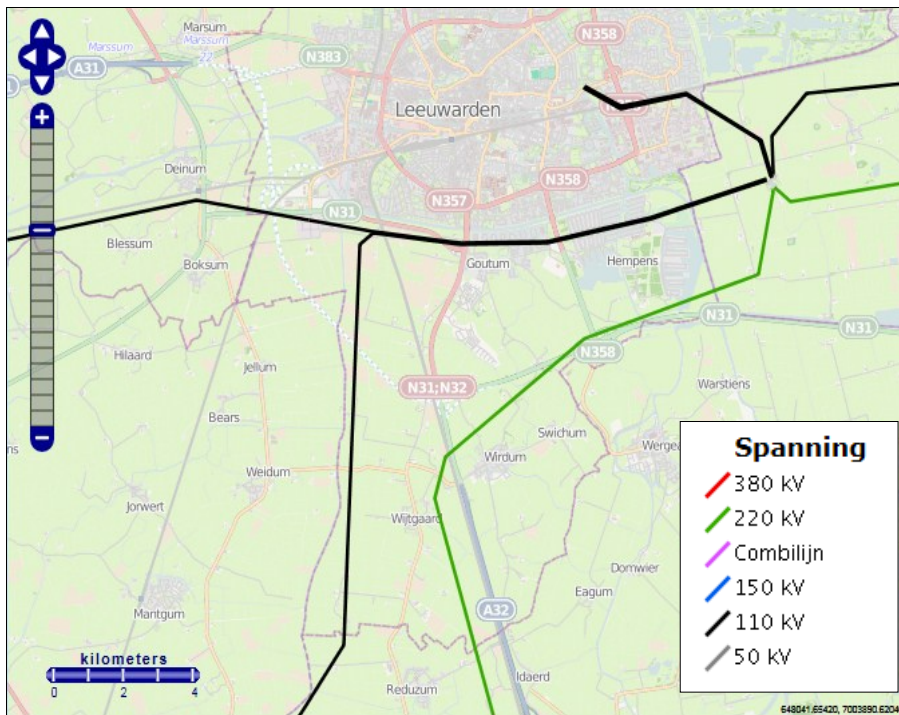
Door het zuidelijk deel van het plangebied lopen twee hoogspanningsleidingen. Dit betreft de 220 kV-leiding Louwsmeer-Oudehaske (van TenneT) en de 110

---

¹⁵ Voor langdurige blootstellingen wordt uitgegaan van kinderen die wonen of verblijven in scholen, crèches of kinderopvangplaatsen die gelegen zijn in magneetveldzones. Als gevoelige bestemmingen hiervoor worden woningen, scholen, crèches en kinderopvangplaatsen aangemerkt. Locaties waar zich wel kinderen kunnen bevinden, maar waar de verblijftijd vergeleken met wonen als kort kan worden bestempeld, worden niet aangemerkt als gevoelige bestemming, zoals bijvoorbeeld recreatievoorzieningen.

¹⁶ De magneetveldzone. De magneetveldzone is de strook grond die zich aan beide zijden langs de hoogspanningslijn uitstrekt en waarbinnen het magneetveld gemiddeld over een jaar hoger dan 0,4 μT is of in de toekomst kan worden.

kV-leiding Louwmeer-Rauwerd (van Liander). De zogenaamde indicatieve zone¹⁷ die hiervoor door het RIVM¹⁸ wordt aangegeven, beslaat respectievelijk 125 meter en 50 meter aan weerszijden van het hart van de hoogspanningslijn. Dit zijn conservatieve aannames. De daadwerkelijke zone van 0,4 µT (microtesla) is kleiner.

Figuur 28. Kaartfragment ligging hoogspanningsleidingen (bron: RIVM, 2012)

Met voorliggend bestemmingsplan worden geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk gemaakt en derhalve ook geen nieuwe situaties waarbij kinderen langdurig verblijven of worden blootgesteld in de zone van de hoogspanningsleidingen.

De verdere distributie van elektriciteit in de gemeente geschiedt voornamelijk ondergronds. Naast kabels en leidingen wordt in de elektriciteitsvoorziening voorzien door transformatorstations die verspreid in de gehele gemeente aanwezig zijn.

Conclusie

Voorliggend bestemmingsplan is uitvoerbaar wat betreft de aanwezige hoogspanningsleidingen in het plangebied.

¹⁷ De “indicatieve zone” is de magneetveldzone berekend op basis van een aantal conservatieve aannames.

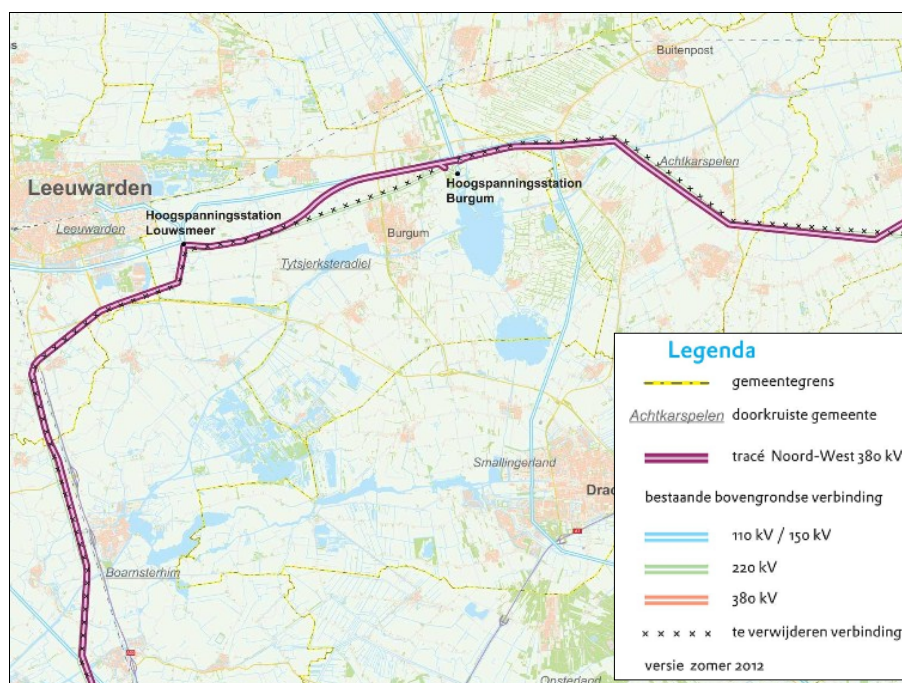
¹⁸ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Voor beide hoogspanningsleidingen geldt tevens een zakelijk rechtstrook van 30 meter uit het hart van de lijn als bebouwingsvrije zone. Privaatrechtelijk is geregeld dat hierbinnen al dan niet gebouwen en bouwwerken tot een bepaalde hoogte zijn toegelaten en geen hoge beplanting mag worden aangebracht. De zakelijk-rechtstrook is in dit bestemmingsplan vertaald. Op de verbeelding en in de regels is dit middels de dubbelbestemming 'Leiding - Hoogspanningsverbinding' vastgelegd.

4.12.2

380 kV-leiding

Elektriciteitstransporteur TenneT is van plan een nieuwe 380 kV-hoogspanningsleiding aan te leggen van de Eemshaven via Ens naar Diemen. Deze verbinding is nodig om in de toekomst voldoende capaciteit voor het elektriciteitstransport te bieden.

Figuur 29. Kaartfragment corridor Noord-West 380 kV
(bron: Bureau Energieprojecten, 2012)

De verbinding loopt van Noord- naar West-Nederland en wordt om die reden Noord-West 380 kV genoemd. Op 4 juli 2012 is door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ELI) en de Minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) een voorbereidingsbesluit genomen betreffende het voorgenomen tracé. Het voorgenomen tracé is in figuur 28 weergegeven. Het voorbereidingsbesluit is op 14 juli 2012 in werking getreden. Omdat dit voorbereidingsbesluit op 13 juli 2013 zijn geldigheid verloren heeft, is door genoemde Ministers een nieuw voorbereidingsbesluit genomen, dat op 20 juli 2013 in werking is getreden.

Een deel van het gemeentelijk grondgebied is in de corridor van het voorgenomen tracé van de 380 kV-verbinding gelegen. Deze corridor volgt min of meer de loop van de huidige 220 kV-leiding in het plangebied. Daar waar sprake is van knelpunten bij de bestaande verbinding, is afgeweken van het tracé. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om een tracé dat verder van bestaande woningen af staat. Genoemde ministers zullen een beslissing nemen over het uiteindelijke tracé. De ingebruikname van de verbinding staat gepland voor de tweede helft van 2018. Meer informatie over het project is te raadplegen via www.noord-west380kv.nl.

Het 380 kV-tracé zal via een apart inpassingsplan worden gerealiseerd. In dit bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de bestaande zakelijk-rechtstrook te verwijderen indien deze overbodig geworden is.

4.12.3

Hoofdwaterleidingen

In het plangebied komt een aantal hoofdwaterleidingen van waterleidingbedrijf Vitens voor. Deze leidingen hebben geen veiligheidszone. Wel geldt voor deze leidingen een zakelijk rechtstrook van 5 meter uit het hart van de lijn als bebouwingsvrije zone. Privaatrechtelijk is geregeld dat hierbinnen al dan niet gebouwen en bouwwerken tot een bepaalde hoogte zijn toegelaten en geen hoge beplanting mag worden aangebracht. De zakelijk rechtstrook is in dit bestemmingsplan vertaald. Op de verbeelding en in de regels is dit middels de dubbelbestemming 'Leiding - Water' vastgelegd.

4.12.4

Overig

Naast de reeds in voorgaande paragrafen beschreven hoofdleidingen van openbaar belang (voor gas, brandstof, riool, water en elektriciteit) komen in het plangebied verder geen kabels en leidingen voor die juridisch-planologisch bescherming verdienen. Perceelsgebonden verbindingen van kabels en leidingen zijn van ondergeschikt belang en kennen geen specifieke regeling. Dergelijke kabels en leidingen zijn in de diverse bestemmingen begrepen.

Toelichting op het juridische systeem

In de voorgaande hoofdstukken zijn de uitgangspunten voor de ruimtelijke en functionele situatie in het plangebied aangegeven. Deze uitgangspunten zijn getoetst aan de milieu- en omgevingsaspecten. In dit hoofdstuk wordt de inhoud van de bestemmingen (de gebruiks- en bebouwingmogelijkheden) toegelicht en wordt aangegeven hoe de uitgangspunten hun juridische vertaling in het eigenlijke plan hebben gekregen. De bepalingen die betrekking hebben op de te onderscheiden bestemmingen, zijn vastgelegd in de regels en op de verbeelding. Het bestemmingsplan geeft aan voor welke doeleinden de gronden zijn bestemd.

Het bestemmingplan valt onder de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Het bestemmingsplan is opgezet volgens de wettelijke regelgeving en qua systematiek volgens de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen (SVBP) 2012.

Het plan is digitaal raadpleegbaar uitgevoerd. Het digitale plan verschaft de burger 'online' informatie omtrent het bestemmingsplan. Bovendien is de digitale versie bedoeld voor uitwisseling van gegevens binnen de gemeente en met andere overheidsinstanties. De digitale plannen zijn per 1 januari 2010 verplicht op grond van de Wro.

5.1

Regels

De regels zijn vervat in artikelen die onderverdeeld zijn in vier delen.

In de *Inleidende regels* zijn algemene artikelen opgenomen die voor het gehele plan van belang zijn. In artikel 1 zijn omschrijvingen opgenomen van de in het plan voorkomende relevante begrippen. In artikel 2 is vastgelegd op welke wijze dient te worden gemeten. Door deze vaste omschrijving van de begrippen en van de wijze van meten wordt eenduidigheid in de bedoelingen van het plan gegeven en wordt de rechtszekerheid vergroot.

In de *bestemmingsregels* zijn de bestemmingen en de gebruiks- en/of bebouwingmogelijkheden van de betreffende gronden aangegeven. De bestemmingen zijn op alfabetische volgorde benoemd. In paragraaf 5.2 volgt een nadere toelichting op de bestemmingen.

In de *algemene regels* staan artikelen benoemd die voor alle of meerdere bestemmingen gelden. Het betreffen onder andere de voor alle bestemmingen geldende gebruiksregels en de algemene afwijkingsregels. De afwijkingsmogelijkheden in de verschillende bestemmingen en de algemene afwijkingsregels zorgen voor enige flexibiliteit van het plan. De algemene afwijkingen zijn niet specifiek op één bestemming gericht, zij kunnen gebruikt worden ten aanzien van alle bestemmingen. Ook zijn in dit hoofdstuk algemene bouwregels opgenomen. Daarin is onder andere bepaald dat er in het plangebied geen windturbines en kleine windturbines mogen worden gebouwd. Deze regeling is overeenkomstig het provinciaal windturbinebeleid zoals dat is vastgelegd in het Coalitieakkoord 2011/2015 en de Verordening Romte Fryslân.

In overgangs- en slotregels is het overgangsrecht voor bouwwerken en gebruik opgenomen. Daarnaast is een afsluitende regel opgenomen.

5.2

Toelichting op de bestemmingen

In de navolgende paragrafen worden de afzonderlijke bestemmingen, zoals deze in de regels zijn opgenomen en op de verbeelding zijn weergegeven, beschreven.

5.3

Agrarisch

Belangrijke delen van het buitengebied hebben en houden een agrarische functie met als bestemming 'Agrarisch'. De gronden zijn daarmee primair bestemd voor het grondgebonden agrarisch gebruik. Dit betreft in het buitengebied van Leeuwarden hoofdzakelijk de melkrundveehouderij. Hierop is de regeling in dit bestemmingsplan dan ook met name gericht. Er wordt vanuit een bedrijfseconomische grondslag gestreefd naar een verdere landbouwkundige verbetering, gericht op duurzame landbouw door middel van inrichtings- en andere activiteiten. Binnen het verbeteringsstreven en het streven naar plattelandsvernieuwing, zullen verbredingsmogelijkheden binnen de landbouw en in de vorm van niet-agrarische activiteiten mogelijk worden gemaakt.

Agrarische bouwvlakken

In de agrarische bestemming zijn bouwvlakken opgenomen. Deze bouwvlakken bieden ruimte voor de ontwikkeling van de agrarische bedrijfsbebouwing. De op de verbeelding aangeduide bouwvlakken zijn voor een groot deel gebaseerd op eerdere bestemmingsplannen. De bouwvlakken zijn in voorliggend plan zo gesitueerd dat de agrariërs optimaal gebruik kunnen maken van hun bouw mogelijkheden. In de meeste gevallen betekent dit dat het deel van het bestaande bouwvlak dat voor de voorgevel van de bedrijfswoning ligt, is verwijderd. Dit deel is veelal in gebruik als tuin en wordt niet benut voor agrarische be-

drijfsbebouwing. Een stuk met een vergelijkbare oppervlakte is vervolgens gesitueerd aansluitend aan het deel van het bouwvlak waar de agrarische bedrijfsactiviteiten zich afspelen.

Grondgebonden en niet-grondgebonden bedrijfsvoering

Voor de agrarische bouwvlakken wordt primair uitgegaan van de aanwezigheid van grondgebonden bedrijven. Door een gerichte definiëring in de begrippen van de regels wordt ervoor gezorgd dat niet-grondgebonden intensieve veehouderijbedrijven (zoals intensieve varkenshouderijen) niet binnen de regeling van grondgebonden agrarische bedrijven komen te vallen. Deze worden specifiek als “intensieve veehouderij” aangeduid.

Bij aanwezige grondgebonden bedrijven is een neventak intensieve veehouderij toegestaan; (bij recht 1.500 m², na afwijking bij omgevingsvergunning maximaal 4.000 m²). De ontwikkeling van de neventak dient in alle gevallen ondergeschikt te zijn aan de grondgebonden agrarische bedrijfsvoering. Indicatie hiervoor is maximaal 50% van de productieomvang van het agrarisch bedrijf. Daarboven is er geen sprake meer van een neventak, ook al wordt voldaan aan de oppervlaktevereisten. Uitgangspunt is een economisch rendabele tweede tak, waarbij tevens rekening wordt gehouden met eisen vanuit milieu en dierenwelzijn. Bij het bepalen van de aan die normen gekoppelde maximaal toelaatbare productieomvang zal worden gelet op de relevante productieparameters. Naast het feit dat de omvang een reële economische eenheid mogelijk maakt, geeft ze daarnaast ruimte om in te spelen op toenemende eisen vanuit dierenwelzijn, maar ook vanuit milieu. Bestaande grondgebonden bedrijven krijgen daarmee de mogelijkheid om hun economische armslag te vergroten. Daarbij gelden beperkingen vanuit de milieuhygiëne op woningen (geurhinder), natuurgebieden en dergelijke.

NIET-GRONDGEBONDEN
AGRARISCHE BEDRIJFVIG-
HEID ALS NEVENTAK

Paardenhouderij kan zich in het plangebied in vele verschijningsvormen voordoen, zoals paardenpensions, paardenhandelsbedrijven, africhtingsbedrijven van paarden en dergelijke. Voor wat betreft de paardenhouderij wordt tegenwoordig onderscheid gemaakt in twee verschillende hoofdtypen:

PAARDENHOUDERIJ

1. Productiegerichte paardenhouderij: de grondgebonden paardenbedrijven waarbij het gaat om paardenfokkerijen.
2. Gebruiksgerichte paardenhouderij: de niet-grondgebonden paardenbedrijven, waar sprake is van het houden, trainen en africhten/opleiden van paarden. Een verbijzondering hiervan zijn de paardenbedrijven die gericht zijn op de recreatie, te weten maneges.

Productiegerichte paardenhouderij is in dit bestemmingsplan gelijkgeschakeld aan de regeling voor reguliere grondgebonden agrarische bedrijven. In het plangebied is één productiegebonden paardenhouderij aanwezig. Deze is in dit bestemmingsplan specifiek aangeduid als “paardenhouderij”. Het betreft de paardenhouderij aan de Hegedyk 40 te Wytgaard. Als bijzondere vorm van agrarische bedrijvigheid geldt de gebruiksgerichte paardenhouderij. Het betreft de manege-activiteiten bij het agrarisch bedrijf aan de Ayttdyk 10 te

Swichum. Deze is aangeduid als “manege” binnen de agrarische bestemming.

De andere gebruiksgericte paardenhouderij is de manege aan de Tsjaerderdyk 5a te Wirdum. Deze heeft de bestemming ‘Sport - Manege’ gekregen (zie paragraaf 5.9).

Bebouwing binnen bouwvlakken

Binnen de op de verbeelding aangegeven bouwvlakken wordt gestreefd naar een concentratie van de bebouwing, naar compactheid en ruimtelijke samenhang. Bij nieuwbouw dient gelet te worden op de relatie met het aanwezige bebouwingspatroon en de eventueel aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische of archeologische waarden van de bouwvlakken. Kassen zijn, als ondersteunend glas, binnen de in de bouwregels aangegeven maatvoering op agrarische bouwvlakken toegestaan. Uitgangspunt is dat de kassen een ondergeschikte bijdrage leveren aan het totale agrarische bedrijf.

TWEDE BEDRIJFSWONING

Een tweede bedrijfswoning binnen een agrarisch bouwvlak bij agrarische bedrijven kan alleen worden toegelaten als dit als gevolg van de aard van de bedrijfsactiviteiten noodzakelijk is. Dit kan het geval zijn wanneer dat voor een goede bedrijfsvoering en een constant toezicht op het bedrijf nodig is en er sprake is van een meermansbedrijf. Tevens zal er in deze gevallen door de gemeente worden getoetst aan de zekerheid omtrent de duurzaamheid van het bedrijf als volwaardig meermansbedrijf. Dit kan het geval zijn als er sprake is van een redelijke verwachting dat het bedrijf zal worden voortgezet en/of uitgebreid.

Bebouwing buiten het bouwvlak

Bij afwijking is het mogelijk buiten het agrarisch bouwvlak kleine gebouwtjes ten behoeve van een agrarisch bedrijf te realiseren. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan zomermelkstallen. In de agrarische bestemming is ten zuiden van Lekkum tot aan het woongebied Blitsaerd evenwel de aanduiding “specifieke bouwaanduiding - gebouwen uitgesloten” opgenomen. Dit om er voor te zorgen dat het waardevolle open gebied tussen Leeuwarden en het op korte afstand gelegen Lekkum in stand blijft. Een vergelijkbare regeling geldt voor het deel van het beschermd dorpsgezicht van Marsum dat in het plangebied gelegen is.

Wijziging van bouwvlakken

Het plan voorziet in de mogelijkheid tot wijziging van de vorm van bouwvlakken, alsmede het aangeven van nieuwe bouwvlakken voor grondgebonden bedrijven. Voor het toepassen van wijzigingsbevoegdheden gelden diverse toetsingscriteria betreffende onder meer de landschappelijke en milieuhygiënische inpasbaarheid en de verkeerssituatie. Wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan ook het bouwvlak verkleind worden; het niet-bebouwde deel valt dan terug naar een onbebouwde agrarische bestemming.

Vergroting

De wijzigingsbevoegdheid om het bouwvlak te vergroten zal alleen worden toegepast als er zicht is op langdurige vergroting van de productieomvang. Bij deze verandering van bouwvlakken zal in het bijzonder moeten worden gelet op de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, waaronder de verkavelingsrichting. Tevens zal moeten worden gelet op de relatie met het aanwezige bebouwingspatroon en de nabijheid van milieugevoelige functies. Het totale bouwvlak, inclusief beplanting die nodig is voor een goede landschappelijke inpassing, mag nooit meer dan 2 hectare bedragen. Indien er een bouwvlak ontstaat van ten hoogste 1,5 hectare, moet er worden voorzien in een goede landschappelijke inpassing van de uitbreiding. Indien er een bouwvlak ontstaat dat groter is dan 1,5 hectare, dient ten aanzien van de uitbreiding het procesmodel Nije Pleats dan wel een daarmee vergelijkbare integrale methode te worden toegepast.

Bouwvlakken van meer dan 2 hectare worden in voorliggend bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt. Dit wil echter niet zeggen dat de gemeente aan dergelijke ontwikkelingen geen medewerking wil verlenen. Indien voldaan wordt aan het provinciaal en gemeentelijk beleid en aan de diverse randvoorwaarden die samenhangen met de diverse omgevingsaspecten, kan hiervoor een afzonderlijke planologische procedure worden gevoerd.

Verkleining

De wijzigingsbevoegdheid om een bouwvlak te verkleinen, zal worden toegepast als de bedrijfsontwikkeling hiertoe aanleiding geeft, bijvoorbeeld wanneer de agrarische bedrijfsvoering in hoofdzaak wordt beëindigd, maar in beperkte omvang (als agrarische nevenactiviteit) wordt voortgezet.

Vormverandering

De wijzigingsbevoegdheid zal tevens, in combinatie met de wijzigingsbevoegdheid om het bouwvlak te vergroten, kunnen worden toegepast ten behoeve van vormverandering van het bouwvlak. Voorts zal de wijzigingsbevoegdheid gecombineerd kunnen worden toegepast met de wijziging van het bouwvlak binnen de agrarische bestemming naar een woon-, bedrijfs- of andere bestemming. In dat geval dient het nog niet bebouwde deel van het agrarisch bouwvlak, dat geen andere bestemming krijgt, te worden onttrokken aan de agrarische bouw mogelijkheden.

Nieuwe bouwvlakken

Wijziging ten behoeve van nieuwe agrarische bouwvlakken wordt toegepast voor volwaardige, in hoofdzaak grondgebonden agrarische bedrijven. Bij de toets of een agrarisch bedrijf volwaardig is, zal in ieder geval worden gelet op de volgende criteria:

1. De omvang van het te vestigen bedrijf dient zodanig te zijn dat het werk en inkomen biedt aan tenminste één arbeidskracht, dan wel er dient redelijke zekerheid te bestaan dat het bedrijf binnen een redelijke termijn tot een volwaardige omvang zal uitgroeien (reëel bedrijf).

2. De aanvrager dient in hoofdberoep aan het bedrijf te zijn verbonden.
3. Er dient een zodanige bedrijfsopzet te zijn dat het bedrijf ook op lange termijn perspectief biedt als zelfstandig bedrijf.

In eerste instantie wordt gestreefd naar bouwvlakken met een oppervlakte van maximaal 1,5 hectare. Hierbij dient te worden voorzien in een goede landschappelijke inpassing. Is op het moment van vestiging reeds aantoonbaar te voorzien dat dit voor een verantwoorde bedrijfseconomische ontwikkeling onvoldoende is of wanneer sprake is van een volwaardig meermansbedrijf, dan kan een grotere oppervlakte worden toegestaan (maximaal 2 hectare). Indien er een bouwvlak ontstaat dat groter is dan 1,5 hectare, dient ten aanzien van het nieuwe bouwvlak het procesmodel Nije Pleats dan wel een daarmee vergelijkbare integrale methode te worden toegepast. Indien er een bedrijfseconomische noodzaak en situatie aanwezig is, kan deze grotere oppervlakte ook verdeeld worden over twee afzonderlijke bouwvlakken met een maximale gezamenlijke oppervlakte van 2 hectare uitsluitend ten behoeve van één agrarisch bedrijf (meermansbedrijf). Hierbij gelden dezelfde ruimtelijke criteria als bij de toelaatbaarheid van nieuwe agrarische bouwvlakken.

UITSLUITINGSGBIEDEN NIEUWE BOUWVLAKKEN

Het creëren van bouwvlakken voor nieuwe agrarische bedrijven, zal niet worden toegestaan binnen de gebieden die zich kenmerken door waardevolle openheid en/of structuurbepalende en individuele elementen van de diverse landschapstypes en binnen de gebieden rond de vliegbasis vanwege de veiligheidszones rond de munitieopslagplaatsen. Nieuwvestiging zal daarom in beginsel alleen worden toegestaan in zones langs wegen of in aansluiting op bestaande ruimtelijke verdichtingen. Daarbij zal in het bijzonder worden gelet op de verkavelingsrichting en/of de relatie met het aanwezige bebouwingspatroon en de nabijheid van milieugevoelige functies. Voorts moet de mest- en milieuwetgeving het nieuwe bedrijf mogelijk maken.

Functieverbreiding

Het bestemmingsplan biedt ruimte tot verbreding: logiesverstrekking, recreatief medegebruik en productiegebonden detailhandel zijn onder voorwaarden mogelijk.

Logiesverstrekking

De gemeente beschikt over een nota "Bêd en Brochje in Leeuwarden". Hierin zijn regels gesteld aan het hebben van een Bêd & Brochje. De mogelijkheden tot logiesverstrekking uit deze nota zijn in dit bestemmingsplan opgenomen. Logiesverstrekking kan middels het toepassen van een binnenplanse afwijkingmogelijkheid worden toegestaan.

Recreatief medegebruik

Het binnen deze bestemming bij recht toegestane recreatief medegebruik zal uitsluitend bestaan uit dagrecreatieve voorzieningen (picknickplaatsen, fiets- en wandelroutes, vaarroutes, e.d.). De aanleg hiervan dient geen onevenredige afbreuk te doen aan de agrarische, landschappelijke en natuurlijke waarden

van het gebied. Bovendien mag er, indien het gaat om voorzieningen groter dan 0,5 hectare, geen strijd ontstaan met het provinciaal weidevogelbeleid. Het recreatief medegebruik mag niet bestaan uit vormen van verblijfsrecreatie. Wel kan logiesverstrekking en kamperen, onder de daarvoor geldende criteria, middels het bij omgevingsvergunning afwijken van het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt.

Productiegebonden detailhandel

Er bestaat een afwijkingsbevoegdheid voor productiegebonden detailhandel binnen de agrarische bestemming. De productiegebonden detailhandel bij agrarische bedrijven is beperkt tot de agrarische bedrijfs-/streekeigen producten (kaas e.d.), die tevens ter plaatse worden bereid en verwerkt. Voorts kan vestiging uitsluitend in de bestaande bebouwing plaatsvinden.

Voorzieningen voor watertechnologie en duurzame energieopwekking

In de regels is een afwijkingsmogelijkheid opgenomen om bouwwerken, geen gebouwen zijnde, voor voorzieningen ten behoeve van watertechnologie en duurzame energieopwekking te realiseren. Het realiseren van windturbines en mestvergisters is uitdrukkelijk niet toegestaan. Voorgaande betekent niet dat de gemeente geen medewerking wil verlenen aan mestvergisters. In voorkomende gevallen zal, indien de ontwikkeling mogelijk blijkt op grond van alle omgevingsaspecten, een procedure op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo/omgevingsvergunning) of de Wet ruimtelijke ordening (Wro/partiële herziening bestemmingsplan) worden doorlopen. Op deze manier kan maatwerk worden geleverd. De bouw van windturbines is op grond van het provinciaal beleid niet toegestaan (zie ook paragraaf 5.1).

Vrijkomende/vrijgekomen agrarische bedrijfsbebouwing

Bij vrijkomende c.q. vrijgekomen agrarische bedrijfsbebouwing wordt in het algemeen gestreefd naar het behoud van de verschijningsvorm van de (voormalige agrarische) bebouwing in het landschap. Dit betekent in geval van functiewijziging naar niet-agrarische bedrijvigheid of wonen dat het merendeel van de (bedrijfs)activiteiten binnen de bestaande bebouwing moet plaatsvinden. Alle met het wonen of het bedrijf verbonden functies dienen zoveel mogelijk ondergebracht te worden in het hoofdgebouw en de daarbij behorende aan- en uitbouwen en bijgebouwen. Er kan evenwel rekening worden gehouden met een beperkte ontwikkelingsmogelijkheid.

Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

De agrarische bestemming kent een omgevingsvergunningsplicht voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden dat negatieve invloeden op de waarden van het gebied wil voorkomen. Het betreft het aanplanten van bomen en/of houtgewas met een oppervlakte van meer dan 100 m², het verharderen van perceel- en/of kavelontsluitingen buiten een bouw-

vlak, met een breedte van meer dan 4 meter, het aanbrengen van oppervlakte verhardingen buiten een bouwvlak, niet zijnde perceel- en/of kavelontsluitingswegen, met een oppervlakte van meer dan 100 m², het aanleggen van (half)verharde paden en het aanleggen van voorzieningen voor dagrecreatief medegebruik.

De vergunning wordt uitsluitend verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de cultuurhistorische waarden;
- de landschappelijke waarden;
- de milieusituatie;
- de natuurlijke waarden;
- de watersituatie.

Bij de aanleg van voorzieningen voor dagrecreatief medegebruik groter dan 0,5 hectare, mag bovendien geen strijd ontstaan met het provinciaal weidevogelbeleid.

Een vergunning is niet nodig voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden dat het normale onderhoud betreft of die al worden uitgevoerd op het moment van het van kracht worden van het plan.

Wijzigingsbevoegdheden

Natuurontwikkeling

Wijziging van een agrarische bestemming in een natuurbestemming is via toepassing van een wijzigingsbevoegdheid mogelijk. Zo'n wijziging mag geen onevenredige afbreuk doen aan landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden, zoals de landschapskarakteristieken (reliëf, bodemstructuur, beplanting), de archeologisch waardevolle gebieden en/of het nederzettingsspatroon. Voor zover passend binnen de beheerdoelstellingen, zullen in gebieden waarin natuur- en landschapontwikkeling plaatsvindt, de mogelijkheden voor agrarische bedrijvigheid gehandhaafd worden.

Functieverandering bouwvlakken

Een functieverandering van agrarische bebouwing zal door middel van de volgende stappen worden beoordeeld:

- Eerst wordt nagegaan of een gebruik ten behoeve van de gebiedseigen functies mogelijk is, bijvoorbeeld als beheergebouw of bedrijfsgebouw voor de functies natuur of landschap. Als hiervan geen sprake is, komt een andere functie in aanmerking. Vrijkomende bebouwing dient vervolgens bij voorkeur te worden aangewend voor de woonfunctie. Deze dient te worden gehuisvest in het oorspronkelijke hoofdgebouw.
- Als geen gebiedseigen functie mogelijk is, wordt beoordeeld in hoeverre een bedrijfsfunctie in de vrijkomende bebouwing kan worden ondergebracht. Binnen deze functieverandering moet sprake zijn van lichte

vormen van bedrijvigheid. Er dient te worden voorzien in een goede landschappelijke inpassing van het bedrijf.

- De functieverandering, met name de wijziging naar de bestemming 'Wonen', mag niet leiden tot onevenredige afbreuk van de (agrarische) bedrijfsfunctie in de nabijheid, in die zin dat naburige (agrarische) bedrijven er door in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt.
- Bij de functieverandering wordt ernaar gestreefd het voormalige boerderijpand of andere karakteristieke dan wel beeldbepalende bouwvormen, als landschappelijke verschijningsvorm te handhaven. Bij verandering naar een woonfunctie, dan wel een toegelaten bedrijfsfunctie, wordt er tevens naar gestreefd alle met het wonen of het bedrijf verbonden functies zoveel mogelijk onder te brengen in het hoofdgebouw en de daarbij behorende aan- en uitbouwen en bijgebouwen.
- Bij het leggen van de nieuwe bestemming wordt doorgaans ook de wijzigingsbevoegdheid toegepast om het bouwvlak van de kaart te verwijderen.

Vergroting tuinen bij woningen

Wijziging van de agrarische bestemming naar de bestemming 'Wonen' kan geschieden ten behoeve van uitbreiding van tuinen bij woningen. Zodanige toepassing van de in het plan opgenomen wijzigingsbevoegdheid zal uitsluitend kunnen plaatsvinden ten behoeve van de vergroting van percelen met een maximum van 2.000 m². Er dient een zodanige afstand aangehouden te worden tot agrarische en andere bedrijven, dat deze niet in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt. De erven dienen landschappelijk te worden ingepast en als één geheel te worden ingericht.

5.4

Bedrijf

De bedrijfsbestemming regelt de bestaande niet-agrarische bedrijven in het plangebied. In beginsel zijn de bedrijven bestemd overeenkomstig de aard van het aanwezige bedrijf. In geval bedrijvigheid in het buitengebied zwaarder is dan de bij recht toegestane bedrijven tot en met milieucategorie 2, dan is deze bedrijvigheid van een specifieke aanduiding voorzien (zoals "specifieke vorm van bedrijf - aannemersbedrijf"). Het bestemmingsplan biedt in bescheiden mate ontwikkelingsmogelijkheden, afgestemd op de mogelijkheden in het voorgaande bestemmingsplan. Zo zijn de maximaal toegelaten oppervlaktes afkomstig uit het voorgaande bestemmingsplan. Daarnaast is voor een aantal bedrijven een aantal vierkante meters toegevoegd aangezien ter plaatse meer bedrijfsbebouwing aanwezig is. Dit betreft bedrijven waarvoor in het verleden bijvoorbeeld een vergunning voor uitbreiding is verleend.

Wat de aard van de bedrijvigheid betreft, kunnen naast de bestaande bedrijven ook andere vergelijkbare bedrijfsoorten bij afwijking worden toegestaan. Het gaat hierbij om een nadere selectie van de Staat van bedrijfsactiviteiten,

gebaseerd op de VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering (2009). Zoneringplichtige inrichtingen ingevolge de Wet geluidhinder zijn daarbij op voorhand uitgesloten. Behalve een milieuselectie (categorie 1 en 2) is op de Staat van bedrijfsactiviteiten ook een selectie uitgevoerd op de passendheid van de bedrijvigheid in het buitengebied. Ook andere niet in de Staat van bedrijfsactiviteiten genoemde bedrijfsoorten zijn mogelijk wanneer deze qua aard, schaal en milieubelasting vergelijkbaar zijn met de te kunnen vestigen bedrijfvormen uit de categorieën 1 en 2 en de daarmee qua uitstraling vergelijkbare bedrijven. In de looptijd van het plan kunnen zich namelijk nieuwe bedrijfsoorten ontwikkelen of andere productieprocessen aandienen die niet in de bedrijvenlijst zijn opgenomen, maar die toch aanvaardbaar kunnen zijn.

Terwijl het bestemmingsplan een regeling geeft over de aard van de bedrijven, worden de milieueffecten meer specifiek geregeld door middel van de Wet milieubeheer. Binnen de bestemming is rekening gehouden met de aanwezigheid van één bedrijfswoning per bedrijf, tenzij dit op de verbeelding is uitgesloten. Veelal zijn de bedrijven overigens ook al gecombineerd met een woonfunctie. Met name overwegingen van een goed beheer en toezicht pleiten ervoor om deze mogelijkheid algemeen te bieden.

5.5

Detailhandel - Tuincentrum

Aan de Mr. P.J. Troelstraweg is een tuincentrum met verkoop van planten, struiken, bomen en andere tuinbenodigdheden gevestigd. De bestemming 'Detailhandel - Tuincentrum' met bijbehorende regels in dit bestemmingsplan zien specifiek op dit tuincentrum toe. De met deze bestemming aangewezen gronden zijn bestemd voor de bedrijfsgebouwen ten behoeve van dit tuinbouwbedrijf met detailhandel, kassen, een bedrijfswoning en de bijbehorende aan- en uitbouwen en bijgebouwen hiervan.

5.6

Maatschappelijk

Maatschappelijk

De bestemming 'Maatschappelijk' heeft betrekking op een viertal panden die specifiek zijn aangeduid: het kerkgebouw met begraafplaats in Swichum ("specifieke vorm van maatschappelijk - 1"), een kinderdagverblijf aan de Mr. P.J. Troelstraweg ("specifieke vorm van maatschappelijk - 2"), de kerktoren in Miedum ("specifieke vorm van maatschappelijk - 3") en een molen in de Bulle-polder ("specifieke vorm maatschappelijk - 4"). De regeling voor deze diverse aangeduide gebouwen is afgestemd op de maatschappelijke functie c.q. op de aanwezige situatie.

Maatschappelijk - Militaire luchthaven

In de bestemming 'Maatschappelijk - Militaire luchthaven' is Vliegbasis Leeuwarden met de daarop voorkomende bedrijfsbebouwing, (munitie)opslagplaatsen en dergelijke geregeld.

Maatschappelijk - Militair munitiedepot

De bestemming 'Maatschappelijk - Militair munitiedepot' ziet conform het Barro toe op een correcte regeling ten behoeve van het munitiemagazijnencomplex nabij Bitgummole.

5.7

Natuur

De bestemming 'Natuur' heeft betrekking op bestaande waardevolle natuurgebieden, te weten Natura 2000-gebied de Groote Wielen en omgeving en de Tjaarderpolder. Deze gebieden hebben vaak ook belangrijke landschappelijke en/of historische waarden. In de Tjaarderpolder komt een beperkte agrarische (beheers)functie voor. Gestreefd wordt naar het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke waarden.

Vanwege het behoud van de natuur- en landschapswaarden dienen de gronden met de natuurbestemming in principe vrij te blijven van gebouwen. Hiervan kan met een omgevingsvergunning worden afgeweken, mits het gaat om de realisering van gebouwen voor het natuurbeheer zelf. Tevens kunnen, gelet op de (beperkte) agrarische functie voor gebiedsdelen, gebouwtjes voor de uitoefening van een agrarisch medegebruik worden opgericht. Ter bescherming van de aanwezige ecologische waarden en natuur- en landschapswaarden is een stelsel van omgevingsvergunningen bij deze bestemming opgenomen voor de uitvoering van bepaalde werken en werkzaamheden. De toetsingscriteria hiervoor zijn in de regels benoemd.

Het binnen de natuurbestemming toegestane agrarisch gebruik zal uitsluitend plaatsvinden in het kader van het natuur- of landschapsbeheer.

NATUUR- OF
LANDSCHAPSBEHEER

Het binnen deze bestemming toegestaan recreatief medegebruik zal uitsluitend bestaan uit dagrecreatieve voorzieningen (picknickplaatsen, fiets- en wandelroutes, vaarroutes, e.d.). De aanleg van deze voorzieningen zal niet worden toegestaan indien dit significant negatieve gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Groote Wielen. Het recreatief medegebruik mag niet bestaan uit vormen van verblijfsrecreatie.

RECREATIEF MEDEGEBRUIK

5.8

Recreatie

De bestemming 'Recreatie' komt voor nabij de Grutte Wielen. Ter plaatse zijn aanwezig: een restaurant, een jachthaventerrein, een paintballterrein, enkele

trekkershutten, een bedrijfswoning en bijbehorende voorzieningen als parkeren en groen. Tevens is een surfschool in het gebied aanwezig. De recreatieve functies zijn binnen de bestemming voor zover nodig nader geregeld middels een aanduiding (“horeca”, “jachthaven”, “bedrijfswoning”, “verblijfsrecreatie” en “ligplaats”) of een specifieke aanduiding (“specifieke vorm van recreatie - surfschool” en “specifieke vorm van recreatie - paintball”). Een verdere ontwikkeling van recreatieve bebouwing wordt in dit gebied niet voorzien. Gelet op de nabijheid van de Groote Wielen als Natura 2000-gebied, is een conserverende regeling aangehouden.

5.9

Sport – Manege

De bestemming ‘Sport - Manege’ geldt enkel ter plaatse van de Tsjaerderdyk 5a te Wirdum. Met deze bestemming is voorzien in maatwerk voor de huidige gebruikssituatie op het perceel; thans vinden er manegeachtige activiteiten plaats en is er sprake van een minicamping. In de algemene gebruiksregels is opgenomen dat het gebruik van de gronden ter plaatse van deze bestemming als standplaats voor kampeermiddelen niet als strijdig gebruik wordt aangemerkt.

5.10

Verkeer

Verkeer

Er wordt in het plangebied onderscheid gemaakt tussen belangrijke verkeersroutes en (woon)straten met bijbehorende voorzieningen. De bestemming ‘Verkeer’ is toegekend aan doorgaande wegen die een belangrijke rol spelen in de ontsluiting van het plangebied. De regels voorzien in bij de verkeersfunctie passende bouwwerken. Ook kunnen voorzieningen ten behoeve van duurzame energie-opwekking (niet zijnde windturbines) en watertechnologie worden gerealiseerd. Verder is binnen de bestemming rekening gehouden met een zend-/ontvangstinstallatie nabij het tankstation aan het Mandelân te Wirdum.

Na realisering van de “Haak om Leeuwarden” zal het Shell-station “Marssum”, thans gelegen aan de Harlingerstraatweg 150 (N383), verplaatst worden naar de Noord Westelijke Invalsweg ter hoogte van de Sylsterdyk 6. Het nieuw te realiseren brandstofverkooppunt zal ook LPG gaan verkopen. Ten behoeve van deze verplaatsing is een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan opgenomen. Op de verbeelding is met de aanduiding “wro-zone - wijzigingsgebied” het gebied aangegeven waar het tankstation gerealiseerd kan worden.

Bij realisatie van het LPG-tankstation dienen de afleverzuil, het LPG-reservoir en het vulpunt dusdanig gesitueerd te worden dat zich geen (beperkt) kwetsbare objecten binnen de PR 10⁻⁶-contouren bevinden. De PR 10⁻⁶-contouren van

de afleverzuil, het LPG-reservoir en het vulpunt bedragen, bij een doorzet van minder dan 1000 m³/jaar, respectievelijk 15 meter, 25 meter en 45 meter. Tevens is het gewenst om het vulpunt en het LPG-reservoir dusdanig te situeren dat geen (beperkt)kwetsbare objecten binnen de invloedsgebieden van het vulpunt en het LPG-reservoir aanwezig zijn. Het invloedsgebied van het vulpunt en het LPG-reservoir bedraagt voor elk 150 meter. Gezien de open ligging van het LPG-tankstation is een dusdanige situering goed te realiseren. Het bestemmingsplan maakt geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk rondom het nieuwe LPG-tankstation.

In de bestemming is tevens een wijzigingsbevoegd opgenomen die het mogelijk om het deel van de N383 dat door de realisatie van de Haak om Leeuwarden komt te vervallen, te wijzigen in de bestemming 'Agrarisch'.

Verkeer - Railverkeer

De bestemming 'Verkeer - Railverkeer' is gelegd op (een gedeelte van) de bestaande spoorlijnen Zwolle-Leeuwarden en Stavoren-Leeuwarden. Voorts zijn binnen deze bestemming gebouwtjes ten behoeve van onderhoud en beheer toegestaan. Ook kunnen voorzieningen ten behoeve van duurzame energieopwekking (niet zijnde windturbines) en watertechnologie worden gerealiseerd.

Verkeer - Verblijfsgebied

De bestemming 'Verkeer - Verblijfsgebied' geldt voor wegen met een meer beperkte verkeersfunctie. Dit betreft veelal woonstraten waar in de bestemming eveneens parkeervoorzieningen en ondergeschikte groenvoorzieningen zijn toegestaan. Met uitzondering van de wegen die reeds zijn bestemd als 'Verkeer' kennen alle overige wegen in het plangebied de bestemming 'Verkeer - Verblijfsgebied'. Ook de aanwezige, vrij liggende fietspaden, zoals die langs de Dokkumer Ie en De Swette, zijn bestemd als 'Verkeer - Verblijfsgebied'.

5.11

Water

Water

In het plangebied bevinden zich diverse waterlopen, watergangen en andere wateren. Voor zover dit van belang is voor de beleving en het gebruik is water als zodanig bestemd. Binnen de bestemming is de aanleg van bruggen en andere kunstwerken ten behoeve van het beheer en verkeer toegestaan. Ook zijn in deze bestemming oevers, kaden en voorzieningen ten behoeve van duurzame energieopwekking (niet zijnde windturbines) en watertechnologie toegelaten. Tevens is recreatief medegebruik mogelijk. Met het oog op een goede doorvaarbaarheid kunnen nadere eisen worden gesteld aan de doorvaarthoogte van bruggen. In het plangebied bevindt zich aan de Dokkumer Ie bij Lekkum ook een woonschepenhaven. Hiervoor is binnen de bestemming 'Water' de aanduiding "woonschepenligplaats" opgenomen die voorziet in de mogelijkheid om

ter plaatse van die aanduiding woonschepen aan te leggen (een maximaal aantal van 11 is toegelaten). Woonschepen zijn elders niet toegestaan.

Water - Vaarweg

De bestemming 'Water - Vaarweg' is toegekend aan waterwegen met een functie voor de beroepsvaart en waterwegen met een recreatieve functie wanneer bruggen op het traject een minimale doorvaarthoogte van 3 meter hebben. De bouw van steigers en vergelijkbare bouwwerken wordt in verband met de bevaarbaarheid van de als 'Water - Vaarweg' bestemde vaarwegen niet toegestaan. Met het oog op een goede doorvaarbaarheid kunnen nadere eisen worden gesteld aan de doorvaarthoogte van bruggen. Ook kunnen voorzieningen ten behoeve van duurzame energieopwekking (niet zijnde windturbines) en watertechnologie worden gerealiseerd.

5.12

Wonen

De woonbestemming heeft betrekking op de bestaande woningen en bijgebouwen met tuinen en erven. Met bestaande woningen wordt bedoeld op de op het moment van vaststelling van dit bestemmingsplan aanwezige woningen. De woonfunctie mag bij recht onder voorwaarden gecombineerd worden met een aan-huis-verbonden beroeps of -bedrijfsactiviteit, niet zijnde een voorziening ten behoeve van Bêd & Brochje. Een Bêd & Brochje is uitsluitend mogelijk ter plaatse van de aanduiding "bed and breakfast", waarbij in de specifieke gebruiksregels van de woonbestemming de randvoorwaarden hiertoe zijn geregeld. Wel kunnen via een afwijkingsbevoegdheid, onder voorwaarden, nieuwe Bêd & Brochjes gerealiseerd worden.

Bebouwing

Binnen de bouwregels is onderscheid gemaakt in hoofdgebouwen enerzijds en aan- en uitbouwen en bijgebouwen anderzijds. Gebouwen dienen binnen het bestemmingsvlak te worden gebouwd. Uitgangspunt daarbij is dat woningen uit één bouwlaag met kap bestaan. Verder wordt uitgegaan van woningen met een maximale oppervlakte van 150 m². Enige uitbreiding voor kleinere woningen is hierdoor mogelijk. Als de bestaande omvang al groter is, is de bestaande oppervlakte de maximale oppervlakte. Hierbij gaat het met name om voormalige agrarische bebouwing. Uitgangspunt voor deze grotere panden is een conserverende regeling met een beperkte ontwikkelingsruimte (10%).

Hoofdgebouwen

In beginsel is slechts één woning per hoofdgebouw toegestaan. Woningen dienen vrijstaand te worden gebouwd, dan wel, uitsluitend voor zover het bestaande situaties betreft, aaneen gebouwd. Dit is middels de aanduiding "maximum aantal aaneen te bouwen wooneenheden" op de verbeelding vastgelegd.

De mogelijkheid tot afwijken van het bestemmingsplan ten behoeve van realisatie van maximaal 3 woningen in één hoofdgebouw zal met name kunnen worden gehanteerd bij bestaande, vrijgekomen agrarische (boerderij)panden die een woonbestemming hebben gekregen. Hiervoor komen met name in aanmerking: monumenten, als karakteristiek aangewezen panden en panden die weliswaar niet als karakteristiek zijn aangemerkt, maar nog wel duidelijk een aanverwante hoofdvorm hebben (stelp, kop-romp-boerderij, e.d.). In zijn algemeenheid zal erop worden gelet dat de verkeersdruk in het buitengebied als gevolg hiervan niet wezenlijk toeneemt. Ook mag er binnen geluidzones geen akoestisch ongunstiger situatie ontstaan.

Bij volledige herbouw van hoofdgebouwen kunnen nadere eisen gesteld worden aan de situering van een hoofdgebouw op het perceel. Daarbij wordt gestreefd naar de meest passende locatie in relatie tot aanwezige geluidzones, de meest optimale afstand tot (agrarische) bedrijvigheid, de landschappelijke inpassing en aansluiting bij de bebouwingsstructuur van de omgeving.

Aan- en uitbouwen en bijgebouwen

Voor aan- en uitbouwen en bijgebouwen bij woningen geldt een maximale oppervlakte van 50 m². Hiervan kan in uitzonderingsgevallen worden afgeweken tot maximaal 150 m². Deze afwijking is bedoeld om te kunnen inspelen op situaties waarbij sprake is van een sterke behoefte aan aan- en uitbouwen en bijgebouwen. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met de gezinssituatie, dan wel een sterk ruimtebehoevende hobby. In het buitengebied kunnen dat in het bijzonder agrarische hobby-activiteiten zijn, zoals het onderbrengen van enkele dieren, gereedschappen, landbouwwerktuigen en dergelijke. Te allen tijde zal voor een dergelijke afwijking worden getoetst of geen aantasting plaatsvindt van het bebouwingsbeeld, de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden, de cultuurhistorische, landschappelijk en natuurlijke waarden en aan de milieu-/woonsituatie, sociale veiligheid en verkeersveiligheid. Bij de toepassing wordt ook gelet op het aanwezig blijven van een goede verhouding tussen de woning zelf en het omliggend terrein.

De bouw van aan- en uitbouwen en bijgebouwen (garage, berging, e.d.) moet, behalve aan bovengenoemde kwantitatieve bebouwingsregelingen, in ieder geval aan de hierna genoemde eisen voldoen. In het algemeen wordt gestreefd naar een herkenbaar onderscheid tussen hoofdgebouwen enerzijds en aan- en uitbouwen en bijgebouwen anderzijds. Dit onderscheid zal zich, naast de afmetingen, onder meer kunnen manifesteren door het terugrooien van de aan- en uitbouwen en bijgebouwen ten opzichte van de naar de weg gekeerde gevel(s) van een hoofdgebouw, dan wel het verlengde daarvan.

Woonschepenhaven

Op de oeverstrook bij de woonschepenligplaats is voorzien in de aanduiding "bijgebouwen". Hier mogen in beperkte mate bijgebouwen behorende bij de woonschepen aanwezig zijn.

Bêd & Brochje

Ten behoeve van de Bêd & Brochje aan de Brédyk 215 te Wytgaard is een aanduiding “bed and breakfast” opgenomen. In de regels zijn diverse voorwaarden conform de gemeentelijke beleidsnota “Bêd en Brochje in Leeuwarden” opgenomen. De regeling houdt onder meer in dat de bedrijfsoppervlakte niet meer bedraagt dan 30% van de totale gezamenlijke begane vloeroppervlakte van de aanwezige bebouwing op het bouwperceel, met dien verstande dat de bedrijfsvloeroppervlakte ten hoogste 50 m² mag bedragen. Daarnaast is geregeld dat er niet meer dan vier slaappleatsen, in niet meer dan twee van elkaar afgescheiden ruimten, voor nachtverblijf aanwezig zijn. De kamers moeten deel uitmaken van het hoofdgebouw of van een daarvan onderdeel uitmakende aan- of uitbouw. De exploitant dient hoofdbewoner van het pand te zijn. Daarnaast geldt een regeling voor reclame-uitingen en mag de activiteit niet leiden tot parkeer- en verkeeroverlast, overlast door een publieksaantrekkende werking of hinder voor het woonmilieu. Via een afwijkingsbevoegdheid kunnen, onder voorwaarden, nieuwe Bêd & Brochjes gerealiseerd worden.

Agrarische activiteiten

Agrarische activiteiten kunnen als passend binnen de woonbestemming worden beschouwd, mits deze een hobbymatig karakter dragen. Het kan daarbij gaan om het houden van enkele stuks vee, waaronder paarden, runderen, schapen, kippen en dergelijke. Ook het hobbymatig telen van gewassen, bijvoorbeeld in de vorm van een moestuin, kan onder deze woonbestemming begrepen worden geacht.

5.13

Leidingen

Leiding - Brandstof

Binnen het plangebied is een gedeelte van de ondergrondse brandstofleiding (kerosine) gelegen die de tankschepenlaad- en losplaats aan het Van Harinxmakanaal verbindt met de vliegbasis. Op en in een strook langs deze leiding gelden beperkingen aan bebouwing en werkzaamheden. De leiding is geregeld middels de dubbelbestemming ‘Leiding - Brandstof’.

Leiding - Gas

De dubbelbestemming ‘Leiding - Gas’ is gelegd op bestaande hoofdgastransportleidingen. De regeling voorziet in de aanwezigheid van de leidingen en in de bescherming ervan. Nabij de leidingen is rekening gehouden met een regeling voor een onderhoudsstrook met een beperkte breedte.

Leiding - Hoogspanningsverbinding

De dubbelbestemming ‘Leiding - Hoogspanningsverbinding’ is op de bestaande hoogspanningsverbindingen gelegd. De regeling voorziet in de aanwezigheid van deze hoogspanningslijnen en in de bescherming ervan.

Leiding - Riool

De dubbelbestemming 'Leiding - Riool' is gelegd op bestaande rioolperleidingen. De regeling voorziet in de aanwezigheid van de leidingen en in de bescherming ervan. Nabij de leidingen is rekening gehouden met een regeling voor een onderhoudstrook met een beperkte breedte.

Leiding - Water

De hoofdwaterleidingen in het plangebied zijn onder deze bestemming gebracht. De regeling voorziet in de aanwezigheid van de leidingen en in de bescherming ervan. Nabij de leidingen is rekening gehouden met een regeling voor een onderhoudstrook met een beperkte breedte.

5.14

Waarden

5.14.1

Waarde - Archeologie

Archeologisch waardevolle gebieden in het plangebied zijn aangegeven met diverse dubbelbestemmingen 'Waarde - Archeologie'. Hiermee zijn verschillende aanvullende criteria gesteld voor het verlenen van omgevingsvergunning vanwege ruimtelijke ontwikkelingen in een met 'Waarde - Archeologie' bestemd gebied.

Waarde - Archeologie 1

De gebieden met een hoge waarde zijn onder de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1' gebracht. Voor bouwwerken en daaraan gerelateerde werkzaamheden groter dan 50 m² dient vooraf een omgevingsvergunning te worden verkregen. Ter bescherming van de archeologische waarden is tevens een omgevingsvergunning vereist voor diverse werkzaamheden op en in de bodem.

Waarde - Archeologie 2

De gebieden met een hoge verwachtingswaarde zijn onder de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 2' gebracht. Voor bouwwerken en daaraan gerelateerde werkzaamheden groter dan 100 m² dient vooraf een omgevingsvergunning te worden verkregen. Ter bescherming van de archeologische waarden is tevens een omgevingsvergunning vereist voor diverse werkzaamheden op en in de bodem.

Waarde - Archeologie 3

De gebieden met een middelhoge verwachtingswaarde zijn onder de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3' gebracht. Voor bouwwerken en daaraan gerelateerde werkzaamheden groter dan 500 m² dient vooraf een omgevingsvergunning te worden verkregen. Ter bescherming van de archeologische waarden is tevens een omgevingsvergunning vereist voor diverse werkzaamheden op en in de bodem.

5.14.2

Waarde - Beschermd dorpsgezicht

Aan de oostelijke zijde van Marsum loopt de grens van het beschermde dorpsgezicht door tot op het grondgebied van de gemeente Leeuwarden. Om het zicht op het dorp te behouden, moet bebouwing ter plaatse worden voorkomen. Ter bescherming van de waarden die deze aanwijzing beoogt te beschermen, is in het bestemmingsplan de dubbelbestemming 'Waarde - Beschermd dorpsgezicht' opgenomen die voor een beschrijving van de waarden verwijst naar de als bijlage bij de regels opgenomen toelichting op het aanwijzingsbesluit.

5.14.3

Waarde - Cultuurhistorie

De cultuurhistorische waarden die in de gemeentelijke inventarisatie naar cultuurhistorie en landschap in het plangebied zijn onderkend, zijn opgenomen op de verbeelding middels de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'. Hiermee is een beschermingsregeling voor deze elementen en structuren van kracht.

5.14.4

Waarde - Monumentale bomen

Zoals elders in deze toelichting al is aangegeven, voert de gemeente Leeuwarden beleid dat gericht is op het behoud van belangrijke, monumentale bomen. De vertaling in het bestemmingsplan bestaat uit het met een dubbelbestemming 'Waarde - Monumentale bomen' beschermen van bomen die in het kader van dit beleid de hoogste beschermingsstatus hebben gekregen. Dit houdt met name in dat deze bomen niet zonder meer geveld kunnen worden en dat ook voor diverse werkzaamheden in de directe omgeving van een boom voorafgaand een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd.

5.14.5

Waarde - Natuur

In de Bullepolder bij Lekkum komen bijzondere ecologische waarden in de agrarische bestemming voor. Het gaat om weidevogelgebied dat tevens dienst doet als foerageergebied voor watervogels. In verband daarmee is middels de dubbelbestemming 'Waarde - Natuur' een aanvullende regeling voor de agrarische bestemming ter plaatse getroffen. Een aantal conserverende regels als het weren van (agrarische) nieuwbouw en mestopslag is hier van kracht. Deze regels zijn erop gericht om onomkeerbare ontwikkelingen te voorkomen en een basisbescherming voor het gebied te bieden. Bij het toestaan van activiteiten mag geen schade worden toegebracht aan de natuurwaarden van het weidevogel- en foerageergebied. Van het EHS-gebied bij de Grootte Wielen ligt een deel in het plangebied van voorliggend bestemmingsplan. Dit gebied heeft eveneens de dubbelbestemming 'Waarde - Natuur' gekregen.

5.15

Algemene aanduidingsregels

5.15.1

Geluidzones

Geluidzone - industrie

De op de verbeelding met de gebiedsaanduiding “geluidzone - industrie” aangewezen gronden zijn, naast de andere op de verbeelding voor die gronden aangewezen bestemming (basisbestemming), tevens bestemd voor het tegengaan van een te hoge geluidbelasting van geluidgevoelige gebouwen vanwege de geluidzoneringsplichtige inrichtingen op de vliegbasis.

Geluidzone - luchtvaart Ke

Op grond van de Luchtvaartwet gelden beperkingen aan de geluidbelastingen van het vliegtuiglawaai. In totaal zijn zes Ke-contouren voorzien van een gebiedsaanduiding: 35-40 Ke, 40-45 Ke, 45-50 Ke, 50-55 Ke, 55-60 Ke en 60-65 Ke. De gebiedsbestemmingen zijn bedoeld om te voorkomen dat binnen het betreffende gebied nieuwe geluidgevoelige bebouwing komt of dat een bestaande functie uitbreidt waardoor een te hoge geluidbelasting zou optreden. De bestemming is afgestemd op de betreffende contouren van Kosteneenheden.

5.15.2

Luchtvaartverkeerzones

De gebiedsaanduidingen in het plangebied betreffende de luchtvaartverkeerzones hebben betrekking op het beschermen van de belangen van Vliegbasis Leeuwarden. In paragraaf 4.10 is reeds uitgebreid op deze materie ingegaan.

Luchtvaartverkeerzone - ils verstoringsgebied 1 en 2

Wat betreft de gebiedsaanduidingen “luchtvaartverkeerzone - ils verstoringsgebied 1” en “luchtvaartverkeerzone - ils verstoringsgebied 2” leiden de hiervoor geldende hoogtes tot een toetsing van bouwplannen aan eventuele verstoring van het radionavigatiesysteem van de vliegbasis. Op voorhand is daarbij geen sprake van een verbod om te bouwen.

Luchtvaartverkeerzone - obstakelbeheergebied

Er is voor gekozen om daar waar het gaat om concrete en vastliggende bouwhoogtebeperkingen één gebiedsaanduiding op te nemen. Dit houdt in dat voor zover de maximale bouwhoogte voortvloeit uit de bescherming van de invliegfunnel deze is opgenomen in de aanduiding “luchtvaartverkeerzone - obstakelbeheergebied”. Wanneer echter de maximale bouwhoogte als gevolg van de invliegfunnel hoger ligt dan die op grond van het obstakelbeheergebied (45 m) is er voor gekozen alleen de maximale bouwhoogte op grond van het obstakelbeheergebied op te nemen.

5.15.3

Veiligheidszones

Veiligheidszone - lpg

Omwille van externe veiligheidsaspecten is nabij het LPG-station aan de Mr. P.J. Troelstraweg en het LPG-station aan Rijksweg A32 (Mandelân) sprake van een “veiligheidszone - lpg”.

Veiligheidszone - munitie A, B, C

De munitieopslagplaatsen liggen in zowel de bestemming ‘Maatschappelijk - Militair munitiedepot’ als wel binnen de bestemming ‘Maatschappelijk - Militaire luchthaven’. Rondom de munitiemagazijnen gelden drie verschillende veiligheidszones die elk met een eigen gebiedsaanduiding zijn aangegeven.

Binnen deze onderscheiden zones gelden de volgende beperkingen:

- De A-zone: de kleinste zone, die direct om het complex is gelegen. In deze zone mogen geen bestemmingen worden opgenomen die het oprichten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) mogelijk maken of de aanleg van autowegen, autosnelwegen, spoorwegen of druk bevaren waterwegen, parkeerterreinen of recreatieve voorzieningen toestaan en er mogen geen agrarische bestemmingen worden opgenomen die niet kunnen worden gerealiseerd zonder een meer dan incidentele aanwezigheid van enkele personen.
- De B-zone: deze zone ligt rondom de A-zone. Binnen deze B-zone mogen geen bestemmingen worden opgenomen die het oprichten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Bevi toestaan.
- De C-zone betreft een ruimer gebied rondom de B-zone. Binnen deze zone mogen geen bestemmingen worden opgenomen die het oprichten van bouwwerken mogelijk maken met vlies- of gordijngevel-constructies of grote glasoppervlakten en waarbinnen zich doorgaans een groot aantal personen bevindt.

5.15.4

Vrijwaringszones

Vrijwaringszone - molenbiotoop

In verband met een goede werking en het beeld van molens kunnen binnen een molenbiotoop beperkingen met betrekking tot de ten hoogste toegestane bouwhoogte van nieuwe bouwwerken van toepassing worden verklaard. Daarnaast kan de aanplant van groen door middel van de verplichting van een omgevingsvergunning (voorheen aanlegvergunning) in de directe nabijheid rondom een molen worden voorkomen. Rond de molen in de Bullepolder (Bullemolen) is derhalve een molenbiotoop middels de gebiedsaanduiding “vrijwaringszone - molenbiotoop” opgenomen. Hierbinnen kunnen geen elementen (bouwwerken,

opgaande beplanting) mogelijk worden gemaakt die de windvang van de molen zouden kunnen bemoeilijken. Daarnaast geldt ook in het zuidoostelijke deel van het plangebied een molenbiotoop vanwege de in de gemeente Boarnsterhim gelegen Hempenserpoldermolen en oostelijk vanwege de Ypeymûne in de gemeente Tytsjerksteradiel.

Het effect van obstakels tot een afstand van 100 meter is zeer groot. Binnen een afstand van 100 meter van de molen mag daarom niet hoger gebouwd worden dan de hoogte die gelijk is aan de hoogte van de onderste punt van de verticaal staande onderste wiek. Binnen een afstand van 100 meter tot 400 meter van de molen mag niet hoger gebouwd worden dan de hoogte die gelijk is aan de hoogte van de onderste punt van de verticaal staande wiek, vermeerderd met $1/100$ van de afstand tussen het bouwwerk en de molen.

Wanneer de omgeving van een molen voldoet aan deze eisen is er sprake van een toelaatbare situatie. Alles wat boven de hierboven omschreven maximaal aanvaardbare hoogten uitkomt, dient kritisch te worden bekeken.

Uitvoerbaarheid

6

6.1

Algemeen

In het kader van een bestemmingsplan is het van belang om de uitvoerbaarheid na te gaan. In dat verband wordt een onderscheid gemaakt tussen de maatschappelijke en de economische uitvoerbaarheid.

6.2

Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Het college heeft besloten de mogelijkheid tot inspraak te bieden op het voorontwerp-bestemmingsplan, omdat het buitengebied een groot gebied is met vele en soms strijdige belangen. Het voorontwerpbestemmingsplan heeft vanaf 7 maart 2013 gedurende 6 weken ter inzage gelegen. Ook is er gedurende deze periode een inloopavond gehouden.

VOORONTWERP

Daarnaast is het plan in het kader van overleg als bedoeld in artikel 3.1.1 Bro toegestuurd aan een aantal (mogelijk) belanghebbende (overheids)instanties. In de als bijlage 7 opgenomen Reactienota Overleg en Inspraak is aangegeven op welke wijze het college de opmerkingen uit overleg en inspraak heeft vertaald naar het ontwerpbestemmingsplan.

Vervolgens heeft het ontwerpbestemmingsplan met ingang van 19 september 2013 gedurende een periode van 6 weken ter inzage gelegen en is het toegezonden aan de betrokken instanties. Een ieder is hierbij in de gelegenheid gesteld zijn/haar zienswijzen kenbaar te maken. Gedurende voornoemde periode zijn vier zienswijzen ontvangen.

ONTWERP

De zienswijzen en het verslag van de resultaten hiervan treft u aan in bijlage 8 van deze toelichting. Vervolgens is het bestemmingsplan op 23 april 2014 gewijzigd vastgesteld.

6.3

Grondexploitatie

Door middel van de grondexploitatieregeling in de Wro en het Bro beschikken gemeenten over mogelijkheden voor het verhalen van kosten voor bijvoorbeeld bouw- en woonrijp maken en hebben zij sturingsmogelijkheden, omdat in het geval van grondexploitatie van derden diverse eisen en regels gesteld kunnen worden. Indien er sprake is van bepaalde bouwplannen, dient de gemeente

hiervoor een exploitatieplan op te stellen, tenzij voornoemde kosten “anderszins verzekerd” zijn, bijvoorbeeld door overeenkomsten en het stellen van eisen met betrekking tot kwaliteit en fasering niet noodzakelijk wordt geacht. Het bestemmingsplan voorziet niet in de realisatie van bouwplannen zoals opgenomen in het Bro. Daarom kan van het opstellen van een exploitatieplan worden afgezien. Hiervoor zal de gemeenteraad expliciet een keuze maken bij de vaststelling van het plan.

6.4

Economische uitvoerbaarheid

Het voorliggend bestemmingsplan heeft betrekking op een bestaande situatie en omvat dan ook een regeling die hoofdzakelijk conserverend van karakter is. Het weergeven van de economische uitvoerbaarheid ten behoeve van de inzet van gemeentelijke middelen door middel van een cijfermatige opzet, is daarom voor dit deelgebied niet relevant. Het onderhavige bestemmingsplan is in feite een herziening en actualisering van bestaande regelgeving. De toegestane functies en de bouwregels zijn op zowel de vigerende regelingen als op de bestaande situatie afgestemd.

R a a d s v a s t s t e l l i n g

7

Het ontwerpbestemmingsplan heeft overeenkomstig artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) met ingang van 19 september 2013 gedurende een periode van 6 weken voor een ieder ter inzage gelegen. Binnen de hiervoor bedoelde termijn van terinzagelegging zijn vier zienswijze ontvangen. Ook zijn er enkele ambtshalve wijzigingen voorgesteld. Naar aanleiding van een aantal zienswijzen en de ambtshalve voorgestelde wijzigingen is het bestemmingsplan op 23 april 2014 gewijzigd vastgesteld.

Voor de raadsstukken met betrekking tot de vaststelling wordt verwezen naar bijlage 9 van deze toelichting. De publicatietekst van het vastgestelde bestemmingsplan is opgenomen in bijlage 10.

Colofon

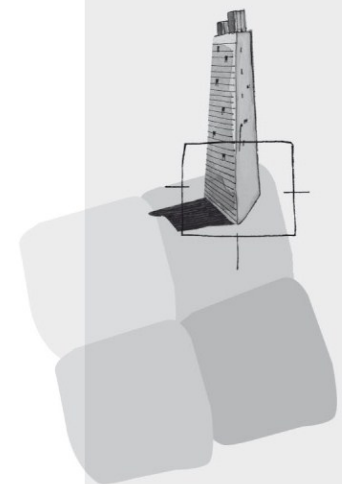
Opdrachtgever
Gemeente Leeuwarden

Contactpersoon
Mevrouw M. Swart

Bestemmingsplan
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
129.00.00.09.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden
T 058 215 25 15
F 058 215 91 98
E leeuwarden@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort